

ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย

นางสาว นิธิกานต์ รงรอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Credibility of th.wikipedia.org

Miss Nitikarn Rong-Rong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication Arts)

Program in Journalism and Information

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย

โดย

นางสาวนิธิกานต์ รงรอง

สาขาวิชา

วารสารสนเทศ

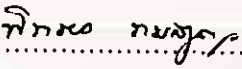
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

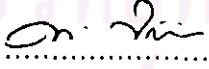
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ ชำวีจิตร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยুবล เบญจวงศ์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ ชำวีจิตร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

นิตินานต์ รงรอง : ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย.

(The Credibility of th.wikipedia.org) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :

ผศ.ดร.ณรงค์ ขำวิจิตร, 145 หน้า.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทยและความเชื่อถือของผู้ใช้ต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย ทั้งในด้านเนื้อหาบทความสารานุกรม ผู้ดูแลระบบ และนโยบายกับระบบของเว็บไซต์สารานุกรมเสรีออนไลน์วิกิพีเดียในภาคภาษาไทย โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลระบบ ผู้ใช้ที่เป็นผู้สื่อข่าวกับผู้ใช้ที่เป็นนักวิชาการ และการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการในการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนของนโยบายและระบบของวิกิพีเดียที่เป็นลักษณะของการเปิดเสรีให้ผู้ใช้ได้มีส่วนร่วมผ่านซอฟต์แวร์เสรีและยังเผยแพร่ด้วยลิขสิทธิ์เสรีภายใต้สัญญาอนุญาต GFDL ควบคู่กับสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ 3.0 ส่วนของผู้ใช้ที่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเนื้อหาและเว็บไซต์ได้ ทั้งในด้านการสร้างเนื้อหาบทความและการดูแลเว็บไซต์ โดยที่ผู้ใช้สามารถเข้ามาเข้ามาเขียน แก้ไข หรือปรับปรุงเนื้อหา รวมทั้งสามารถร่วมกันอภิปรายเนื้อหาเพื่อให้ได้บทความที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุดด้วย อีกทั้งการเปิดให้มีส่วนร่วมในการจัดการเว็บไซต์และดูแลระหว่างผู้ใช้ด้วยกันเอง ทำให้ผู้ใช้ส่วนหนึ่งได้รับการยอมรับให้เป็นผู้ดูแลของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย และส่วนการจัดการบทความที่ทำให้ทุกคนร่วมสร้าง ปรับปรุง โดยอาศัยเครื่องมือแม่แบบ หรือหน้าอภิปรายในการปรับปรุงหน้าบทความ โดยกระบวนการสุดท้ายของการปรับปรุงบทความเป็นการจัดระดับบทความที่จะทำให้ได้บทความคัดสรรหรือคุณภาพ ซึ่งถือว่าเป็นบทความที่มีคุณภาพที่สุดในวิกิพีเดียไทย

การสำรวจและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้มีความสอดคล้องกัน โดยผู้ใช้อังยังมีความรับรู้ในการใช้งานและมีส่วนร่วมในเว็บไซต์น้อย แต่มีการนำไปใช้ประโยชน์ค่อนข้างสูง ด้านความเชื่อต่อภาพรวมเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยอยู่ในระดับสูง โดยความเชื่อต่อเนื้อหาบทความวิกิพีเดียไทยในระดับปานกลาง ความเชื่อต่อผู้ดูแลระบบวิกิพีเดียไทยในระดับปานกลาง และความเชื่อต่อระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยระดับสูง ซึ่งการจัดระดับบทความและการได้รับเลือกเป็นบทความคุณภาพและบทความคัดสรรทำให้บทความมีความน่าเชื่อถือสูง

ภาควิชา.....วารสารสนเทศ.....ลายมือชื่อนิสิต *ศุภิทธิพร* ร.ร. ๖๖๖๖
สาขาวิชา.....วารสารสนเทศ.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... *Am. Jiri*
ปีการศึกษา..... 2553.....

5084872128 : MAJOR JOURNALISM AND INFORMATION

KEYWORDS : THAI WIKIPEDIA / CREDIBILITY / FREE ONLINE ENCYCLOPEDIA /
RELIABILITY

NITIKARN RONG-RONG : THE CREDIBILITY OF TH.WIKIPEDIA.ORG.

ADVISOR : ASST.PROF.NARONG KHUMVIJIT,Ph.D., 145 pp.

This research has been conducted both qualitatively and quantitatively to study the process of building Thai Wikipedia's credibility (th.wikipedia.org) by in-depth interview administrators, and to study Thai users' reliability in content, web administrators and policy by survey and in-depth interview journalists and academic.

Research results that the process of Thai Wikipedia's building credibility contained three important parts: policy and system of Wikipedia, users, and content management. Policy of Wikipedia to open user to generate content and participate in website management through the free software and publish with free copyright GFDL and Creative Commons 3.0. Users can write, edit and update the articles, and also discuss about articles to improve the articles to be the most complete and accurate with templates and discussion page as tools. The participation in content and website management causes users has been accepted as administrators. The article management allowed users can vote article to be "Featured Article" or "Good Article".

Moreover, the survey and interview show that the Thai Wikipedia website can easily adopted in reading and using content by users but only a small number of users knowing function and participating in content editing. The reliability of Thai Wikipedia is high, caused by medium reliability of content, medium reliability of web administrators and high reliability of its system and organization. The article rating and the selected articles as featured or good articles caused high reliability in article.

Department : Journalism

Student's Signature

Nitikarn Rong-Rong

Field of Study : Journalism and Information

Advisor's Signature

Narong Khumvijit

Academic Year : 2010

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตา และความช่วยเหลือจากหลายๆ ท่าน ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ขำวิจิตร ที่คอยเอาใจใส่และให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ดีขึ้นตามลำดับ พร้อมทั้งสละเวลาให้ความช่วยเหลือตลอดการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต รวมถึงรอง ศาสตราจารย์รจิตลักษณ์ แสงอุไร ในความเมตตาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และคำแนะนำเพื่อ ปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ช่วยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณคุณทรงศรีที่ คอยช่วยเหลือระหว่างเรียน นอกจากนี้ต้องขอบคุณวิกิพีเดียไทย สำหรับความรู้ที่ไม่หยุดนิ่งและไม่มีวันสิ้นสุด ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ได้สละเวลาในการให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลต่อการทำ วิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณทุกท่านที่กำลังใจและคำติชมที่เป็นดั่งบทพิสูจน์ความอดทนและพลังใจ

เพื่อนและพี่น้อง ทุกคนที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ คุณปัญญาพร วิทยาประดิษฐ์ คุณ นิภาวรรณ ภูศรีนวล สำหรับความรัก ความเข้าใจ เสียสละหัวเราะ รอยยิ้ม และคำปลอบใจที่มีเสมอ ขอขอบคุณครอบครัววงทองทุกคน ครอบครัวตั้งเสริมสุขทวี ครอบครัวอมรปิติพันธ์ และขอบคุณพ่อแม่ รวมถึงผู้ให้ความช่วยเหลือทุกคน สำหรับกำลังใจและกำลังทรัพย์ในการเรียนครั้งนี้

ขอบคุณ บริษัท พีเพิลมีเดีย จำกัด โดยเฉพาะทีมงานนิตยสาร SMEs ที่ช่องรอย และ คุณณรินทร์ทิพ วิริยะบัณฑิตกุล สำหรับเวลาและโอกาสในการเรียนครั้งนี้ ขอขอบคุณเป็นพิเศษ สำหรับคุณพัชรินทร์ ไตรรักตระกูล ผู้ที่ให้กำลังใจ เป็นแรงผลักดันและให้ความช่วยเหลือทุกเรื่อง ไม่ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคใด และสุดท้ายขอบคุณตัวเองที่ได้ตัดสินใจครั้งสำคัญนี้ สิ่งที่ได้รับทั้ง ระหว่างการเรียน การทำวิจัย และภายหลัง เป็นประสบการณ์ที่มีค่ายิ่ง ผู้วิจัยจะเก็บความรู้สึก เหล่านี้ไว้ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาคำวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเรื่องสารานุกรม.....	8
แนวคิดเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร.....	35
ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์.....	38
แนวคิดการสื่อสารความรู้.....	41
แนวคิดเรื่องเว็บ 2.0.....	42
แนวคิดเรื่องการออกแบบเว็บไซต์ชุมชน.....	43
แนวคิดเรื่องลักษณะ 8 ประการของคนยุคอินเทอร์เน็ต.....	45
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50

บทที่	หน้า
3	
ระเบียบวิธีวิจัย.....	52
ประชากร.....	52
กลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การรวบรวมข้อมูล.....	57
การกำหนดค่าคะแนน.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4	
ผลการวิจัย.....	59
การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลระบบวิกิพีเดียไทย.....	60
ความเชื่อถือของผู้ใช้ต่อวิกิพีเดียไทย.....	69
การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้วิกิพีเดียไทย.....	96
5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	112
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	113
อภิปรายผลภาพรวม.....	126
ข้อเสนอแนะ.....	133
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป.....	133
รายการอ้างอิง.....	135
ภาคผนวก.....	138
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	145

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงระดับบทความของวิกิพีเดียไทย.....	28
2	แสดงความแตกต่างระหว่างบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ.....	33
3	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	70
4	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	71
5	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา.....	72
6	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ.....	73
7	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ.....	74
8	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต	75
9	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต แต่ละครั้ง.....	76
10	แสดงผลของการจัดลำดับกิจกรรมที่ทำในอินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง.....	77
11	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่องทางในการเข้าถึงเว็บไซต์ วิกิพีเดียไทยของกลุ่มตัวอย่าง.....	78
12	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการเข้าเว็บไซต์วิกิ พีเดียไทยของกลุ่มตัวอย่าง.....	79
13	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการใช้งาน เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้ง.....	80
14	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการลงชื่อเข้าใช้งานเว็บไซต์ วิกิพีเดียไทย.....	81
15	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ลักษณะการใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดีย ไทย.....	82
16	แสดงจำนวนร้อยละของประเภทบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียที่กลุ่มตัวอย่างเคย เข้าไปอ่าน.....	83
17	แสดงจำนวนร้อยละของวัตถุประสงค์การใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียของกลุ่มตัวอย่าง..	84

ตารางที่		หน้า
18	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในบทความ.....	85
19	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเว็บไซต์.....	86
20	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยไปใช้ประโยชน์.....	87
21	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกประเภทของบทความที่นำไปใช้ประโยชน์.....	88
22	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบของงานที่นำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยไปใช้ประโยชน์.....	89
23	แสดงระดับความคิดเห็นต่อความเชื่อถือเนื้อหาบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย	92
24	แสดงระดับความคิดเห็นต่อความเชื่อถือผู้ดูแลระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย...	94
25	แสดงระดับความคิดเห็นต่อความเชื่อถือระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย.....	95

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงภาพหน้าโครงการวิกิประเทศไทย (บางส่วน)	19
2	แสดงหน้าของสถานีย่อย : ประเทศไทย (ตัดบางส่วนออก)	21
3	แสดงกล่องสร้างบทความใหม่แบบอัตโนมัติ.....	22
4	แสดงแม่แบบ : โครง.....	23
5	แสดงแม่แบบ : โครงในหมวดหมู่วรรณกรรม.....	23
6	แสดงแม่แบบ : โครงในหมวดหมู่ความเชื่อ.....	23
7	แสดงแม่แบบ : แก้ก้าม.....	23
8	แสดงแม่แบบ : เสียรส.....	23
9	แสดงแม่แบบ : ชื่ออังกฤษ.....	24
10	แสดงแม่แบบ : ต้องการอ้างอิง.....	24
11	แสดงแม่แบบ : ดึงก็ข้ามภาษา.....	24
12	แสดงแม่แบบ : ไม่เป็นปัจจุบัน.....	24
13	แสดงแม่แบบ : แจ็งลบ.....	24
14	แสดงแม่แบบ : เก็บกวาด.....	24
15	แสดงแม่แบบ : ตรวจสอบลิขสิทธิ์.....	24
16	แสดงแม่แบบ : ละเมิดลิขสิทธิ์.....	25
17	แสดงแม่แบบ : สัญญาอนุญาต.....	25
18	แสดงภาพแสดงตัวอย่างบทความรอการตรวจสอบ โดยมีสัญลักษณ์ในตำแหน่งมุมบนขวา และมีแม่แบบแสดงบทความที่ยังไม่สมบูรณ์.....	25
19	แสดงภาพแสดงตัวอย่างบทความที่ยังไม่ได้จัดระดับแสดงในหน้าอภิปราย....	26
20	แสดงหน้าพูดคุยในบทความประเทศไทย ซึ่งเป็นบทความที่มีการถกเถียงกันมาก และยังมีสื่ออ้างอิงอีกด้วย.....	27
21	แสดงหัวข้อในการพูดคุย อธิบาย และอภิปรายของผู้ใช้ ในหน้าพูดคุย : ประเทศไทย.....	27

ภาพที่		หน้า
22	แสดงแม่แบบ : โครง.....	63
23	แสดงแม่แบบ : แก้กาวม.....	63
24	แสดงแม่แบบ : เสียรส.....	63
25	แสดงแม่แบบ : ชื่ออังกฤษ.....	63
26	แสดงแม่แบบ : ต้องการอ้างอิง.....	63
27	แสดงแม่แบบ : ดึงก์ข้ามภาษา.....	63
28	แสดงแม่แบบ : ไม่เป็นปัจจุบัน.....	63
29	แสดงแม่แบบ : แจ็งลบ.....	63
30	แสดงแม่แบบ : เก็บกวาด.....	63
31	แสดงแม่แบบ : ตรวจลิขสิทธิ์.....	64
32	แสดงแม่แบบ ละเมิดลิขสิทธิ์.....	64
33	แสดงแม่แบบ : สัญญาอนุญาต.....	64
34	แสดงเนื้อหาในบทความแฟรนไชส์ที่อ.พีระพงษ์ร่วมเขียนในครั้งแรก เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2551.....	100
35	แสดงหน้าแรกของเว็บไซต์ www.peerapong.com (บางส่วน)	101
36	แสดงแผนผังองค์ประกอบของกระบวนการในการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดีย ไทย.....	113
37	แสดงองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือภายในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย.....	114
38	แสดงกระบวนการของการเห็นชอบต่อการเป็นผู้ดูแลระบบของวิกิพีเดียไทย.....	116
39	แสดงกล่องสร้างบทความใหม่แบบอัตโนมัติ.....	117
40	แสดงแม่แบบ : เสียรส.....	118
41	แสดงแม่แบบ : ไม่เป็นปัจจุบัน.....	118
42	แสดงแม่แบบ ละเมิดลิขสิทธิ์.....	118
43	แสดงแม่แบบ : ต้องการอ้างอิง.....	118
44	แสดงแม่แบบ : เก็บกวาด.....	118
45	แสดงแม่แบบ : ตรวจลิขสิทธิ์.....	118

ภาพที่		หน้า
46	แสดงกระบวนการในการจัดการเนื้อหาในบทความในวิกิพีเดียไทย.....	119
47	แสดงกระบวนการคัดเลือกบทความคัดสรร.....	123

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่สื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในด้านการสื่อสารมากขึ้น และยังมีคุณลักษณะพิเศษบางประการที่แตกต่างไปจากสื่อประเภทเดิม การสื่อสารไร้พรมแดนและการไหลเวียนข่าวสารแบบทุกทิศทางจึงเกิดขึ้น นอกจากนี้ เสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มสูงขึ้นมาก ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีสิทธิในการเปิดรับและนำเสนอข้อมูลข่าวสารจำนวนมากในระบบออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมในการสื่อสารรูปแบบใหม่ในลักษณะการแบ่งปันความรู้หรือข้อมูลนั้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่รับรองความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารนั้นได้อย่างแท้จริง

การเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบสารานุกรมตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้ทุกแขนงหรือเฉพาะแขนงใดแขนงหนึ่ง มักเรียงตามลำดับอักษร ซึ่งตามความหมายและรูปแบบเดิมของสารานุกรมมีลักษณะเป็นหนังสือ แต่การก้าวเข้ามาสู่ยุคไซเบอร์ สารานุกรมแบบดั้งเดิมจึงกลายเป็นข้อมูลที่อยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง ไม่ได้จำกัดเพียงสถานที่ในห้องสมุดเหมือนแต่ก่อน

ปีเตอร์ บีไวท์ (B. White, 1998) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อนาคตของสื่อ อินเทอร์เน็ต (The Future of the Internet) สรุปได้ว่า สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่พัฒนาอย่างรวดเร็วมากในประวัติศาสตร์ของสื่อมวลชน และไม่เหมือนสื่อชนิดอื่นๆ เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และโทรทัศน์ ได้เกิดก่อนที่วิชาเกี่ยวกับสื่อจะได้รับการบรรจุในสถาบันการศึกษาต่างๆ แต่อินเทอร์เน็ตเกิดหลังจากนั้นและได้รับการพัฒนาจากมุมมองที่หลากหลายและอยู่ในสังคมที่มีการพัฒนาทางการศึกษาที่ดี ชุมชนใดๆ ก็ตามที่มีการพัฒนาทางการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือที่จะทำให้อินเทอร์เน็ตเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งแต่เดิมสิ่งเหล่านี้จะอยู่ในวงการศึกษาและงานวิจัยของสถาบันต่างๆ เท่านั้น ในขณะที่เดียวกันอินเทอร์เน็ตก็สามารถที่จะสร้างชุมชนทางการศึกษาได้ ซึ่งเป็นมุมมองทางด้านวิศวกรรมและการสื่อสาร ที่น่าสนใจคือ การค้าแนวใหม่จะเป็นเหมือนตัวกระตุ้นให้อินเทอร์เน็ตขยายตัวอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

โรเบิร์ต ฮัสสัน (Hassan, 2008) กล่าวถึงสังคมสารสนเทศว่า ไม่ว่าจะดีหรือไม่ก็ตาม คอมพิวเตอร์ก็อยู่รอบตัวเรา ปกคลุมไปด้วย “นิเวศแห่งข้อมูล” (Information Ecology) ที่หลอมรวมเครือข่าย ระบบ กระบวนการ เทคโนโลยี และคน โดยไม่มีทางที่จะหนีหายหรือลดน้อยลงเลย

เช่นเดียวกับการเติบโตของสารานุกรมเสรีออนไลน์ ที่เปิดประตูความรู้ให้แก่ผู้ใช้ทั่วโลกเข้าสู่ห้องสมุดออนไลน์ได้ตลอดเวลาไม่เคยหลับไหล

วิกิพีเดีย หนึ่งในเว็บไซต์สารานุกรมเสรีออนไลน์ ให้ข้อมูลของคำ "สารานุกรม" ว่า คือเรื่องคัดย่อที่ถูกรวบรวมขึ้นสำหรับการรวบรวมความรู้ เป็นคำสมาสจากคำว่า "สาร" และ "อนุกรม" กล่าวคือเป็นความรู้ที่เป็นเรื่องราวถูกจัดเรียงในลำดับ จะมีทั้งประเภทความรู้ทั่วไป และความรู้เฉพาะด้านเช่น สารานุกรมการเกี่ยวกับการแพทย์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือ จัดทำเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ เช่น สารานุกรมสำหรับเยาวชน

นอกจากนี้ วิกิพีเดียเองยังได้นิยามว่า "วิกิพีเดียเป็นสารานุกรมที่ทุกคนเป็นเจ้าของ และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือของผู้สนับสนุนทุกคน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อสร้างสารานุกรมที่เสรีและเชื่อถือได้ อันที่จริงคือ สร้างสารานุกรมที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ ทั้งด้านความครอบคลุมและรายละเอียด"

วิกิพีเดียจึงเป็นสารานุกรมที่อุดมไปด้วยความรู้จากอาสาสมัครหลายแสนคนทั่วโลก ซึ่งช่วยกันเติมเต็มเนื้อหาผ่านซอฟต์แวร์ที่ชื่อว่า 'มีเดียวิกิ' วิกิพีเดียเริ่มต้นขึ้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2544 โดยจิมมี เวลส์และแลร์รี แซงเจอร์ ซึ่งบุกเบิกโครงการจากชื่อสารานุกรม 'นูพีเดีย' ที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขา

จิมมี เวลส์ กล่าวถึงเป้าหมายของวิกิพีเดียว่า "พันธกิจของเราคือ เผยแพร่สารานุกรมเสรีให้กับทุกคนในโลกในภาษาของเขา แปลว่าเราต้องการมีมากกว่าเว็บไซต์เท่าๆ อันหนึ่ง เราวางแผนแจกจ่ายวิกิพีเดียให้กับทุกคนทั่วทุกมุมโลก เราไม่มีพนักงานประจำ มีแต่ที่ปรึกษาพาร์ทไทม์หนึ่งคนที่ช่วยผมเรื่องฮาร์ดแวร์ นอกนั้นทุกคนที่ทำงานให้เราล้วนแต่เป็นอาสาสมัคร รวมทั้งตัวผมเองด้วย"

ปัจจุบันวิกิพีเดียเป็นสารานุกรมเสรีออนไลน์ที่มีจำนวนภาษามากที่สุดในโลก โดยปัจจุบันวิกิพีเดียมีบทความในภาษาต่างๆ มากกว่า 270 ภาษา ซึ่งมีบทความรวมทั้งหมดยกกว่า 17,000,000 บทความ มีผู้ใช้ทั่วโลกกว่า 27 ล้านคน และได้มีการสร้างวิกิพีเดียในภาษาใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม ภาษาที่ใช้บนโลกมีมากกว่า 6,000 ภาษา และบางภาษาก็ไม่สามารถแสดงผลทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ได้ ซึ่งทางวิกิพีเดียก็ได้พยายามที่จะสนับสนุนให้มีวิกิพีเดียภาษาต่างๆ ให้มากที่สุด

หนึ่งในเวอร์ชันของวิกิพีเดีย คือ วิกิพีเดียไทยที่เริ่มสร้างเมื่อธันวาคม 2546 ปัจจุบันมีมากกว่า 67,030 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) โดยมีจำนวนบทความครบ 50,000

บทความในวิกิพีเดียไทยเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2552 วิกิพีเดียเป็นรูปแบบของการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นสารานุกรมออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข เพิ่มเติม หรือปรับปรุงเนื้อหาต่างๆ ได้ เป็นการเปิดเสรีภาพให้แก่ผู้เข้าใช้งานได้ใช้พื้นที่สาธารณะในการให้ผู้ใช้ได้เป็นส่วนหนึ่ง ในการทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลด้วย

ในฐานะที่วิกิพีเดียเป็นสื่อกลางในการสื่อสารความรู้และข่าวสารที่ทุกคนสามารถใช้เป็นช่องทางในการแบ่งปันข้อมูลได้ แต่การแก้ไขข้อมูลได้นั้น ไม่ได้มีเฉพาะด้านที่เป็นส่วนดีในการเติมเต็มข้อมูล หรือปรับปรุงให้ทันสมัยและถูกต้องเท่านั้น หากแต่การได้รับสิทธิในการแก้ไขข้อมูลทำให้เกิดการป้อนข้อมูลที่แตกต่างกันบนพื้นฐานต่างคิดว่า “ถูกต้อง” การให้สิทธิในการลบแก้ไขข้อมูลที่ปรากฏอยู่เดิมแล้วเติมแต่งข้อมูลใหม่ ทำให้เกิดการปะทะกันทางความคิด หรือการแก้ไขกลับไปกลับมาจากผู้เขียน 2 ฝ่ายที่ต่างมีข้อมูลที่หักล้างกัน

ขณะที่ข้อมูลปรากฏในโลกออนไลน์มีอยู่เป็นจำนวนมาก และผู้ที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ก็มีสิทธิ์ที่จะเป็นทั้งผู้ให้ข้อมูลและเป็นผู้นำข้อมูลไปใช้ ข้อมูลที่ปรากฏหรือเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตนั้นมีทั้งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และไม่น่าเชื่อถือ ดังที่เคยปรากฏเป็นข่าวว่า ศาสตราจารย์ มาร์ธา กูม ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย University of Washington-Bothell ในสหรัฐอเมริกา มีแนวคิดใหม่ในการมอบหมายงานนักศึกษาในชั้นเรียนให้ไปแก้ไขเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาเรียนในสารานุกรมออนไลน์เสรีอย่างวิกิพีเดีย (Wikipedia.org) แทน

แม้วิกิพีเดียจะเปิดกว้างให้ผู้ใช้ทุกคนสามารถแก้ไขเนื้อหาในสารานุกรมได้ ทำให้เกิดสารานุกรมที่เป็นคลังความรู้ขนาดใหญ่และมีความทันสมัย แต่ขณะเดียวกันวิกิพีเดียยังถูกสับสนประมาทว่าเป็นสารานุกรมที่ขาดความถูกต้องและเที่ยงตรง ในเมื่อข่าวยังระบุว่าศาสตราจารย์ กูมก็ใช้วิกิพีเดียในการเตรียมการสอน และมองเห็นจุดด้อยของวิกิพีเดียที่ยังมีข้อมูลผิด แต่ก็ยังเชื่อว่าวิกิพีเดียจะเป็นการเผยแพร่ชิ้นงานของนักศึกษาได้ดีกว่าการทำรายงานเป็นรูปเล่มเช่นเดิม

การทดสอบคุณภาพของวิกิพีเดียโดยนิตยสาร PC นิตยสารคอมพิวเตอร์ยักษ์ใหญ่ของเยอรมนี โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ให้เปรียบเทียบระหว่างวิกิพีเดียเวอร์ชันเยอรมนีกับเอนคาร์ตาของไมโครซอฟท์ และโปรแกรมบร็อกเฮาส์ มัลติมีเดีย ดีวีดี (สารานุกรมบร็อกเฮาส์ Brockhaus Multimedia DVD) ซึ่งเปรียบเสมือนสารานุกรมบริตานิกา (Britannica) ของเยอรมนี

เวลส์บอกเมื่อครั้งไปพูดที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 ว่า “เมื่อผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นเทียบคุณภาพของบทความต่างๆ ในแง่ความสมบูรณ์และเกณฑ์ข้อต่างๆ

ปรากฏว่า วิกิพีเดียขณะขาดลอย ในบางกรณี บทความของวิกิพีเดียคุณภาพดีกว่าของบริตานิคา ก่อนข้างมาก แต่บางหัวข้อก็ต้องใช้คำว่าแย่”

นอกจากนี้ วารสารที่น่าเชื่อถือฉบับหนึ่งคือ Nature ได้ทำการสำรวจและพบว่า วิกิพีเดียภาษาอังกฤษสามารถเทียบเท่ากับสารานุกรมบริตานิคาได้ในเชิงความน่าเชื่อถือ (Terdiman, 2005 อ้างถึงใน Hassan, 2008)

ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการอ้างอิง โดยเฉพาะในงานวิชาการ แม้ด้านหนึ่ง ผู้ใช้มีความนิยมมากขึ้นในการค้นหาข้อมูล ข่าวสาร และความรู้จากวิกิพีเดีย เห็นได้จากจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งจำนวนของบทความ 65,000 บทความ และจำนวนของสมาชิกผู้ใช้มากกว่า 110,798 คน (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) แต่อีกด้านหนึ่งในวงวิชาการ วิกิพีเดียยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นแหล่งความรู้ที่มีความน่าเชื่อถือนัก เพราะข้อมูลต่างๆ ยังไม่มีความเสถียรเพียงพอ และยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่แม้กระทั่งในเว็บไซต์วิกิพีเดีย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความน่าเชื่อถือของสารานุกรมวิกิพีเดียไทย ทั้งในด้านกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดีย และในด้านทัศนคติของผู้รับสารต่อความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย

ปัญหานำวิจัย

1. วิกิพีเดียไทยมีกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือได้อย่างไร
2. ผู้ใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย มีความเชื่อถือต่อวิกิพีเดียไทยหรือไม่ อย่างไร

นิยามศัพท์

ความน่าเชื่อถือ หมายถึง ความมั่นใจในความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ที่ผู้ใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยมีต่อเนื้อหาในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย และความมั่นใจในมูลนิธิวิกิมีเดีย รวมทั้งความมั่นใจในผู้ดูแลที่เป็นอาสาสมัครของวิกิพีเดียไทยที่ได้รับการแต่งตั้งจากวิกิพีเดีย

กระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือ หมายถึง การดูแลความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูล โดยการกำกับดูแล กลั่นกรอง และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยผู้ดูแลระบบซึ่งเป็นอาสาสมัครที่ผ่านการคัดเลือกในมาตรฐานของวิกิพีเดีย

วิกิพีเดียไทย หมายถึง เว็บไซต์สารานุกรมเสรีออนไลน์วิกิพีเดีย ที่จัดทำขึ้นเป็นภาษาไทย ซึ่งทุกคนสามารถอ่านและปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาได้อย่างเสรีบนพื้นฐานมุมมองที่เป็นกลาง ทำให้เป็นสารานุกรมที่ได้รับการเขียน แก้ไข รวบรวมและดูแลรักษาจากอาสาสมัครทั่วโลก ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและซอฟต์แวร์ชื่อมีเดียวิกิ ซึ่งมีบทความบางส่วนแปลมาจากภาษาอื่นๆ และบางส่วนได้เขียนขึ้นใหม่เป็นภาษาไทย

ผู้ดูแลวิกิพีเดียไทย หมายถึง ผู้ใช้วิกิพีเดียไทยที่มีความสามารถในการเขียน แก้ไข เสนอ นโยบาย หรือโหวต มีความสามารถเทียบเท่ากับชาววิกิพีเดียทุกคน โดยความสามารถที่เพิ่มขึ้นมาของผู้ดูแลระบบส่วนมากจะเป็นในทาง การใช้คำสั่งพิเศษของตัวโปรแกรม ซึ่งได้แก่ การย้อนข้อมูลกลับไปทำการแก้ไขล่าสุด การลบบทความ การเรียกบทความที่ถูกลบคืนมา การล็อก/ปลดล็อกหน้าเพื่อป้องกันการแก้ไขในกรณีที่มีการโต้เถียง การบล็อกลบ/ปลดบล็อกผู้ใช้ที่มารบกวน การแก้ไขหน้าที่ถูกล็อก สำหรับผู้ดูแลระบบอีกประเภท จะมีสิทธิในการแต่งตั้งชาววิกิพีเดียให้เป็นผู้ดูแลระบบได้ ผู้ดูแลระบบจะแบ่งออกเป็น

- ผู้ดูแลสิทธิแต่งตั้ง (bureaucrat) มีสิทธิแต่งตั้งผู้ใช้ให้เป็นผู้ดูแลได้ แต่ไม่สามารถถอดถอนสิทธิได้ เปลี่ยนชื่อผู้ใช้ และรับรองหรือยกเลิกสถานะบอตได้
- ผู้ดูแลโครงการ (steward) สามารถเปลี่ยนสถานะของผู้ใช้ทุกแบบ ในทุกโครงการของวิกิมีเดีย
- ผู้ดูแล (developer) เป็นระดับการจัดการทางเทคนิคขั้นสูงสุด (โดยในระดับนี้ จะมีลำดับขั้นอีก แต่ผู้ใช้โดยทั่วไปจะไม่ทราบ) โดยสามารถเปลี่ยนแปลงซอฟต์แวร์ของมีเดียวิกิ และฐานข้อมูลของวิกิมีเดียได้โดยตรง

ผู้ใช้ทั่วไป วิกิพีเดียไทย หมายถึง ผู้ที่เข้าเว็บไซต์ <http://th.wikipedia.org/> แบ่งตามระดับการมีส่วนร่วมในวิกิพีเดียไทย คือ

- ผู้ใช้ไม่ได้ล็อกอิน สามารถแก้ไขบทความและสร้างบทความใหม่ได้
- ผู้ใช้ใหม่ สามารถสร้างบทความ สร้างหน้าพูดคุย แก้ไขบทความได้
- ผู้ใช้พื้นฐาน มีความสามารถเหมือนผู้ใช้ใหม่ โดยนอกจากนั้นสามารถอัปโหลดไฟล์ เปลี่ยนชื่อหน้า และแก้ไขบทความที่กึ่งล็อกได้ ผู้ใช้จะได้รับสิทธิอัตโนมัติ หลังจากที่สมัครไม่น้อยกว่า 4 วัน และแก้ไขมากกว่า 10 ครั้ง
- ผู้ใช้ที่ถูกบล็อก ไม่สามารถแก้ไขบทความ สร้างบทความใหม่ หรืออัปโหลดไฟล์ได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นการต่อยอดงานวิจัยเรื่องวิกิพีเดียไทย ในแง่มุมเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะทางด้านความน่าเชื่อถือทางด้านเนื้อหาในโลกออนไลน์
2. เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างความน่าเชื่อถือของสื่อออนไลน์ ในฐานะที่เป็นสื่อใหม่ที่มีคุณลักษณะแตกต่างไปจากสื่อเดิม ภายใต้บริบทของวัฒนธรรมการสื่อสารใหม่ของการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความน่าเชื่อถือของสารานุกรมเสรีบนอินเทอร์เน็ตวิกิพีเดียไทย โดยมุ่งศึกษาเฉพาะผู้ดูแลระบบอาสาสมัครของวิกิพีเดียไทย ในประเด็นกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย และประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาผู้สื่อข่าวและผู้ใช้ทั่วไปเกี่ยวกับทัศนคติในด้านต่างๆ ที่มีต่อความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทยจากผู้ใช้ทั่วไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย” ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับสารานุกรมและสารานุกรมออนไลน์
- แนวคิดเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility)
- ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication: CMC)
- แนวคิดการสื่อสารความรู้ (Communicating Knowledge)
- แนวคิดเรื่องเว็บ 2.0 (Web 2.0)
- แนวคิดเรื่องการออกแบบเว็บไซต์ชุมชน
- แนวคิดเรื่องลักษณะ 8 ประการของคนยุคอินเทอร์เน็ต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดเกี่ยวกับสารานุกรม

สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีบทบาทในการใช้เป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ และห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศประเภทต่างๆ ต้องจัดหาและให้บริการโดยแยกการให้บริการเป็นส่วนหนึ่งต่างหากภายในห้องสมุด สารสนเทศประเภทนี้ได้แก่ หนังสืออ้างอิง (reference book) การจัดหาหนังสือประเภทนี้มีวิธีการดำเนินการจัดหา คัดเลือก และให้บริการจากบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ประโยชน์จากการค้นคว้าให้มากที่สุด

หนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือประเภทหนึ่งซึ่งเขียนขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ค้นหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยไม่ต้องอ่านหมดทั้งเล่ม หนังสืออ้างอิงมีลักษณะทั่วไปดังนี้

1. เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความรู้ เรื่องราว ข้อเท็จจริงที่สำคัญ
2. เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิในเฉพาะสาขาวิชา
3. รวบรวมความรู้ไว้หลายสาขาวิชา
4. เรียบเรียงเนื้อหาไว้อย่างมีระบบ สะดวกแก่การใช้
5. ส่วนมากมีรูปเล่มขนาดใหญ่ มีหลายเล่มจบ ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องอ่านตลอดเล่ม อ่านเฉพาะตอนที่ต้องการ

มีการจัดแบ่งหนังสืออ้างอิงออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความจำเป็นและการใช้ของผู้ใช้บริการสารสนเทศเพื่อการอ้างอิงเป็น 10 ประเภท คือ

1. พจนานุกรม (dictionary)
2. สารานุกรม (encyclopedia)
3. หนังสือรายปี (yearbook) และสมפתศร (almanac)
4. อักขรานุกรมชีวประวัติ (biographical dictionary)
5. หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ (geographical dictionary)
6. นามานุกรม (directory)
7. บรรณานุกรม (bibliography)
8. ดรรชนีวารสาร (periodical Index)
9. สิ่งพิมพ์รัฐบาล (government publication)
10. หนังสือคู่มือ (handbook or manual)

ห้องสมุดทุกประเภทจะจัดเก็บและให้บริการหนังสืออ้างอิงไว้เป็นการเฉพาะ อาจจะจัดเก็บไว้ที่ตู้เป็นชั้นพิเศษ หรือเป็นห้องพิเศษ การจัดหาหรือการให้บริการขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการของบรรณารักษ์

ความหลากหลายของหนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ ที่นำมาตอบคำถามในแต่ละประเด็นที่สงสัย และสามารถให้คำตอบเฉพาะเรื่องที่สนใจได้อย่างรวดเร็วรายละเอียดของหนังสืออ้างอิงทั้ง 10 ประเภท (สุนิตย์ เย็นสบาย, 2543)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า “สารานุกรม” ว่า “น. หนังสือรวบรวมความรู้ทุกแขนงหรือเฉพาะแขนงใดแขนงหนึ่ง มักเรียงตามลำดับอักษร” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า encyclopaedia

สารานุกรมจะมีคำภาษาอังกฤษใช้อยู่สามคำ คือ cyclopedia, encyclopeda และ encyclopaedia สามคำนี้ใช้ในความหมายเดียวกัน สำหรับคำแรกในระยะหลังๆ นี้ไม่ค่อยใช้กันมากนัก ตรงข้ามกับคำที่สองซึ่งนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย

คำว่าสารานุกรมในภาษาอังกฤษ คือ *Encyclopedia* หรือ *Encyclopaedia* ซึ่งมีที่มาจากภาษากรีก **ἐγκύκλιος παιδεία** (enkyklios paideia; "in a circle of instruction") จากคำว่า **ἐγκύκλιος** หมายถึง circuit shaped. โดย **κύκλος** หมายถึง circuit และ **παιδεία** หมายถึง instruction. คำว่า Encyclopedia นี้บางครั้งก็ใช้ว่า Cyclopaedia ซึ่งให้ความหมายเหมือนกัน

สารานุกรม เป็นคำสมาสจากคำว่า "สาร" และ "อนุกรม" คือ หนังสือที่รวบรวมความรู้อันเป็นพื้นฐาน มีทั้งประเภทความรู้ทั่วไป และความรู้เฉพาะด้านเช่น สารานุกรมการเกี่ยวกับการแพทย์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือ จัดทำเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ เช่น สารานุกรมสำหรับเยาวชน แล้วนำมาเรียบเรียงไว้ตามลำดับอักษร เหมาะที่จะทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ความรู้ที่ได้จากหนังสือสารานุกรมใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือสูง

สารานุกรมที่เป็นที่รู้จักกันดีได้แก่ สารานุกรมบริเตนิกา (Encyclopædia Britannica) สารานุกรมที่เก่าแก่ที่สุดในโลกที่มีการตีพิมพ์ โดยตีพิมพ์ฉบับแรกในภาษาอังกฤษในช่วงปี พ.ศ. 2311-2314 (ค.ศ. 1768-1771) ในเมืองเอดินบะระ สกอตแลนด์ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการตีพิมพ์และจำหน่ายในฉบับซีดี

ในประเทศไทยมีโครงการจัดทำ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฉบับกาญจนาภิเษก โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย ที่มีลักษณะคล้ายสารานุกรม

ความสำคัญของสารานุกรม

หนังสือสารานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงที่สำคัญ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งบันทึกภูมิปัญญาของมวลมนุษยชาติตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ครอบคลุมศาสตร์ทุกแขนงวิชา มีการรวบรวมอย่างมีระบบ จึงได้กลายเป็นแหล่งอ้างอิงที่ครอบคลุมสำหรับอนุชนรุ่นหลังเพื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้ขั้นพื้นฐานในแขนงวิชาต่างๆ นำไปสู่การค้นคว้าหาข้อเท็จจริงอย่างลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่อง จนทำให้มีผลในการพัฒนาการใหม่ๆ ในสังคมยุคปัจจุบันด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น สารานุกรมจึงได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าของบรรณารักษ์แผนกอ้างอิงเป็นเวลายาวนานเกินกว่าหนึ่งศตวรรษ และปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า สารานุกรมเป็นกระดูกสันหลังของงานบริการข้างในห้องสมุดทุกประเภทเลยทีเดียว

ลักษณะเฉพาะของสารานุกรม

ลักษณะเฉพาะของสารานุกรมมีลักษณะดังนี้

1. สารานุกรมมีทั้งชนิดเล่มเดี่ยวจบ และชนิดเป็นชุดหลายเล่มจบ ถ้าเป็นชุดหลายเล่มจะแจ้งไว้ที่สันว่า อักษรใดถึงอักษรใด เพื่อให้ค้นได้สะดวก
2. สารานุกรมทั้งชั้นอ่านยากสำหรับผู้มีความรู้สูง และชั้นอ่านง่ายสำหรับเยาวชน หรือผู้ที่มีความรู้ระดับปานกลาง ถ้าอยากทราบสารานุกรมขั้นใดก็อ่านได้จากคำนำ
3. สารานุกรมประกอบด้วยบทความทางวิชาการด้านต่างๆ โดยการจัดเรียงลำดับตามอักษร
4. สารานุกรมเป็นหนังสือที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในหลายสาขาวิชา มีชื่อเต็มหรืออักษรย่อของผู้เขียนบทความกำกับไว้ที่ท้ายเรื่องทุกเรื่อง
5. มีภาพประกอบบทความบางเรื่อง
6. สารานุกรมต่างประเทศส่วนมากมีบรรณานุกรม คือ รายชื่อหนังสือหรือเอกสารอื่นๆ ใช้ค้นคว้าเรียบเรียงบทความเรื่องนั้นๆ โดยจัดไว้ท้ายบทความแต่ละเรื่อง
7. มีดรรชนีค้นคว้าเรื่องย่อยๆ ในเล่ม สารานุกรมบางชุดมีดรรชนีแยกเล่มไว้ต่างหาก

8. สารานุกรมจะได้รับการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่นมีฉบับรายปี มีการจัดพิมพ์เพิ่มเติมเหตุการณ์ในปีที่ผ่านมาแล้วแต่ล่ะปี

ประโยชน์ของสารานุกรม

1. ใช้เป็นแหล่งข้อมูลค้นหาคำตอบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงได้ทุกๆ แขนงวิชา
2. ข้อเท็จจริงในหนังสือสารานุกรมเชื่อถือได้ เพราะเป็นหนังสือที่เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ
3. ใช้เป็นแหล่งศึกษาพื้นฐานความรู้ในเชิงประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการของศาสตร์ในสาขาต่างๆ
4. ได้ความรู้ที่ทันสมัยเพราะมีการปรับปรุงเนื้อหาทุกๆ ปี
5. ผู้ใช้สามารถค้นหาคำตอบได้สะดวกและรวดเร็ว เพราะมีเครื่องมือช่วยค้น คือ ดรรชนี (Index)
6. ผู้ใช้สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพราะมีการจัดเรียงลำดับเนื้อเรื่องอย่างมีระเบียบ
7. ใช้เป็นคู่มือของบรรณารักษ์ในการบริการตอบคำถามได้เป็นอย่างดี

ประเภทของสารานุกรม

1. แบ่งตามขอบเขตเนื้อหาวิชา
 - 1.1 สารานุกรมทั่วไป (general encyclopedias) ได้แก่ สารานุกรมที่รวบรวมความรู้ทุกแขนงวิชา มีทั้งให้ข้อมูลละเอียดและอย่างสังเขป อธิบายเรื่องราวเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ทุกแขนงของมนุษย์ตั้งแต่โบราณถึงปัจจุบัน
 - 1.2 สารานุกรมเฉพาะสาขาวิชา (subject encyclopedias) แก่ สารานุกรมที่รวบรวมความรู้สาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือรวบรวมเรื่องราวแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะ
2. แบ่งตามระดับอายุของผู้ใช้
 - 2.1 สารานุกรมสำหรับเด็ก จะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย บทความมีขนาดกะทัดรัด จบสมบูรณ์ในตัวเอง มีภาพประกอบเป็นจำนวนมาก

2.2 สารานุกรมสำหรับผู้ใหญ่ คือ สารานุกรมที่จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ข้อมูลที่ได้จะละเอียดและลึกซึ้งกว่าสารานุกรมสำหรับเด็ก

3. แบ่งตามจำนวนเล่ม สามารถแบ่งได้อีก 2 ประเภท

1.1 สารานุกรมหลายเล่มจบ บางครั้งเรียกว่าสารานุกรมประเภทชุด ตัวอย่างเช่น สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน

1.2 สารานุกรมเล่มเดียวจบ เป็นสารานุกรมที่ให้ข้อเท็จจริงอย่างย่อๆ บทความมีขนาดกะทัดรัด เหมาะสำหรับใช้ตอบคำถามที่ต้องการตอบทันที จัดเรียงตามลำดับอักษรแบบพจนานุกรม ไม่มีดรรชนีค้นเรื่อง

สารานุกรมออนไลน์

ในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาของเทคโนโลยีได้มีการนำสารานุกรมมาจัดเก็บในรูปแบบใหม่ รวมถึงการจัดเรียงลำดับข้อมูล ดังตัวอย่างเช่นโครงการวิกิพีเดีย และ เอชทูจีทู (h2g2) เพื่อให้การใช้งานสารานุกรมง่ายต่อการใช้ ปัจจุบันมีสารานุกรมออนไลน์ รวบรวม 17 โครงการ แต่ก็มีทั้งที่เป็นสารานุกรมออนไลน์แบบที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสารความรู้เพียงอย่างเดียว และที่เปิดเสรีเพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขได้

วิกิพีเดีย เป็นหนึ่งในสารานุกรมออนไลน์ที่มีแนวคิดแบบการเปิดเสรีในการแก้ไขข้อมูล ใช้ซอฟต์แวร์มีเดียวิกิ ผ่านทางเว็บไซต์ www.wikimedia.org โดยคำว่า วิกิพีเดีย (Wikipedia) มาจากคำว่า wiki + encyclopedia หมายถึงสารานุกรมที่ใช้ซอฟต์แวร์วิกิ

วิกิพีเดีย เริ่มต้นเมื่อ 15 มกราคม 2544 ก่อตั้งโดย Jimmy Wales และ Larry Sange มีความเป็นเสรี คือ เปิดโอกาสให้ผู้อ่านมาเพิ่มบทความให้เป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ ช่วยกันแก้ไขบทความต่างๆ ได้ และยังมีระบบการจัดหมวดหมู่ย่อยๆ ได้ ทำให้จัดหมวดหมู่บทความได้ง่าย ค้นหาได้ง่าย ไม่ว่าจะค้นด้วยการใส่คำที่ต้องการ หรือไล่ไปจากหมวดหมู่ วิกิพีเดียอยู่ภายใต้การบริหารงานของ มูลนิธิวิกิมีเดีย (Wikimedia Foundation Inc.) ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของมลรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา

สำหรับสารานุกรมออนไลน์ในภาษาไทย มีเพียงวิกิพีเดียภาษาไทยเพียงเว็บไซต์เดียว โดยเริ่มต้นเมื่อเดือนธันวาคม 2546 โดยกำหนดเงื่อนไขการเป็นสารานุกรมไว้ว่า

1. มีประโยชน์ - ในอีก 10 หรือ 100 ปีข้างหน้า บทความนั้นจะมีประโยชน์ต่อคนอื่นที่ไม่ใช่แค่ญาติพี่น้อง
2. บทความมีความหมายในตัวเองภายในช่วงเวลาในอนาคต โดยไม่ต้องอ้างอิงบทความอื่น
3. ไม่ใช่ที่รวมลิงก์ ที่รวมเบอร์โทรศัพท์หรือที่อยู่ รวมถึงคู่มือ ตำราต่างๆ

นอกจากนี้ วิกิพีเดียยังกำหนดนโยบายหลักไว้ดังนี้

1. **วิกิพีเดียเป็นสารานุกรม** เป้าหมายไม่ได้มีมากไปกว่านั้น เนื้อหาที่ไม่เป็นสารานุกรมจะต้องถูกย้ายไปยังโครงการอื่น
2. **ให้เกียรติผู้อื่น** ผู้ที่ช่วยเขียนวิกิพีเดียมาจากหลายที่ทั่วประเทศหรือแม้แต่ทั่วโลก ต่างอายุ ต่างพื้นฐานทางสังคม และต่างวัฒนธรรม ย่อมทำให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกัน การให้เกียรติและการยอมรับผู้อื่นเป็นกุญแจหลักที่จะทำให้การร่วมมือในการสร้างวิกิพีเดีย เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. **หลีกเลี่ยงความไม่เป็นกลาง** บทความควรเขียนด้วยมุมมองที่เป็นกลาง โดยนำเสนอมุมมองต่อหัวข้อนั้น ทั้งข้อเท็จจริง และความคิดเห็น อย่างรอบด้าน เสมอภาค และเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ของเสียงส่วนใหญ่
4. **อย่าละเมิดลิขสิทธิ์** วิกิพีเดียเป็นสารานุกรมเสรี ที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตใช้งานเอกสารเสรี GNU Free Documentation License (GFDL) ตามสัญญา การส่งงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์เข้ามาจะเป็นการทำลายเป้าหมายที่จะสร้างสารานุกรมที่ทุกคนมีอิสระในการเผยแพร่ และอาจสร้างปัญหาทางกฎหมายได้

ผู้ใช้วิกิพีเดียบางคนเชื่อว่านโยบายทั้งหมดของวิกิพีเดีย นั้น ตั้งอยู่บน **ห้าเสาหลัก** ที่นิยามลักษณะของวิกิพีเดีย

1. **วิกิพีเดียคือสารานุกรม** ที่มีองค์ประกอบของทั้งสารานุกรมทั่วไป สารานุกรมเฉพาะด้าน และที่เก็บสถิติ วิกิพีเดีย **ไม่ใช่** ไม่ใช่ที่รวบรวมแหล่งข้อมูลต้นฉบับ ไม่ใช่ที่ข่าว ประกาศ ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ ไม่ใช่เครื่องให้บริการเว็บไซต์ฟรี ไม่ใช่ที่รวบรวมบทความยกยอตนเอง ไม่ใช่ที่รวบรวมของที่ระลึก ไม่ใช่ที่ทดลองประชาธิปไตยกับอนาธิปไตย หรือที่รวบรวมลิงก์ นอกจากนี้ที่นี้ยังไม่ใช่ที่สำหรับใส่ความคิดเห็นส่วนตัว

ประสบการณ์ หรือข้อโต้แย้ง ผู้เขียนทุกคนจะต้องทำตามนโยบายงานค้นคว้า
ต้นฉบับ ผู้เขียนทุกคนจะต้องมีเป้าหมายที่ความเที่ยงตรง

2. **วิกิพีเดียใช้มุมมองที่เป็นกลาง** นั่นคือเรามุ่งมั่นที่จะเขียนบทความที่ไม่เอนเอียง
เข้าข้างมุมมองใดมุมมองหนึ่ง บางครั้งนั่นหมายถึงการเขียนแสดงมุมมองหลาย ๆ
มุมมอง, อธิบายมุมมองต่าง ๆ อย่างถูกต้องแม่นยำ, ให้บริบทที่มาของมุมมองต่าง ๆ
เพื่อที่ผู้อ่านจะได้เข้าใจ, และไม่ระบุหรือแสดงว่ามุมมองหนึ่งมุมมองใดคือ "ความจริง"
หรือเป็น "มุมมองที่ดีที่สุด" นั่นอาจหมายถึงการพิสูจน์ยืนยันกับแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้
โดยเฉพาะกับบทความที่มีการโต้แย้ง เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นว่าบทความรุ่นใดที่เป็น
กลางมากกว่ากัน ให้ประกาศภาวะสงบศึก และแปะป้ายที่บทความว่าอยู่ในระหว่าง
การถกเถียง จากนั้นไปเขียนให้ข้อมูลกันที่หน้าอภิปราย
3. **วิกิพีเดียเผยแพร่เนื้อหาแบบเสรี** กล่าวคือเนื้อหาทั้งหมดที่เขียนในวิกิพีเดียนี้ได้อยู่
ภายใต้ GFDL และจะถูกเผยแพร่หรืออ้างอิงตามข้อกำหนดดังกล่าว ควรตระหนักว่า
บทความจะถูกแก้ไขโดยใครก็ได้ และไม่มีใครเป็นผู้ควบคุมบทความใด ทั้งสิ้น ดังนั้น
งานเขียนทุกชิ้นที่คุณส่งเข้ามาอาจถูกแก้ไขอย่างไร้ความปราณีรวมถึงถูกเผยแพร่
ตามแต่ชุมชนจะเห็นชอบ อย่าส่งงานที่มีลิขสิทธิ์ไม่สอดคล้องกับ GFDL เข้ามาที่วิกิพี-
เดีย
4. **วิกิพีเดียมีมารยาท** เคารพผู้ร่วมเขียนวิกิพีเดียถึงแม้ว่าจะมีความเห็นไม่ตรงกับพวก
เขาก็ตาม หลีกเลี่ยงการโจมตีคนอื่น ควบคุมอารมณ์ให้เย็น หลีกเลี่ยงการแก้กลับไป
กลับมา อย่าทำให้วิกิพีเดียต้องสะดุดลงเพียงเพื่อต้องการแสดงความเห็นบางอย่าง
จงมองคนอื่นในแง่ดีตราบใดที่ยังขาดหลักฐานชัดเจนให้เห็นเป็นอย่างอื่น อย่าสร้าง
บัญชีผู้ใช้เพื่อหลบเลี่ยงหรือทำผิดนโยบาย
5. **วิกิพีเดียไม่มีกฎตายตัว** นอกจากหลักการพื้นฐานทั้งห้าที่ได้อธิบายตรงนี้ จงกล้าที่
จะแก้ไข ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงบทความ เพราะว่าความสนุกของการแก้ไขคือการ
ไม่ต้องกังวลว่างานที่ได้จะไม่สมบูรณ์ และไม่ต้อกังวลว่าจะทำให้ทุกอย่างเสียหาย
เพราะทุก ๆ รุ่นก่อนหน้าของบทความได้ถูกเก็บรักษาไว้แล้ว ทำให้คุณไม่สามารถจะ
พลาดพลาดทำลายวิกิพีเดียไปได้ แต่อย่าลืมว่าทุกอย่างที่คุณเขียนไว้ที่นี่ จะถูกรักษาไว้
ตลอดกาล

ทั้งนี้วิกิพีเดียส่งเสริมให้มีการอ้างอิงแหล่งที่มา ด้วยวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่วิกิพีเดียดังที่ปรากฏ

วิกิพีเดียส่งเสริมให้มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลภายในบทความ ด้วยวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้แน่ใจว่าเนื้อหาในบทความแต่ละเรื่อง เชื่อถือได้และสามารถพิสูจน์ยืนยันได้
2. เพื่อให้ภาพลักษณ์ของวิกิพีเดียน่าเชื่อถือมากขึ้น
3. เพื่อแสดงว่าการแก้ไขของคุณไม่ใช่ข้อคิดเห็นของคุณคนเดียว คนบางกลุ่ม หรือเป็นงานวิจัยต้นฉบับ
4. เพื่อลดการโต้เถียงอันเกิดจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน
5. เพื่อให้เกียรติผู้เขียนแหล่งอ้างอิงนั้น และหลีกเลี่ยงการคัดลอกข้อเขียนของเขา
6. เพื่อให้ผู้อ่านสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงได้

หลังจากนั้น มูลนิธิวิกิมีเดียยังมีการพัฒนาโครงการใหม่ๆ ขึ้นมาอีก ภายใต้แนวคิดของการเผยแพร่ความรู้อย่างเสรีของมูลนิธิวิกิมีเดีย (Wikimedia Foundation Inc.) กระทั่งมีโครงการต่างๆ ดังนี้

1. **วิกิพีเดีย (Wikipedia)** สารานุกรมออนไลน์หลายภาษาที่แจกจ่ายในลักษณะเนื้อหาเสรี บริหารงานโดยมูลนิธิวิกิมีเดีย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดย จิมมี เวลส์ และ แลร์รี แซงเจอร์ คำว่า "วิกิพีเดีย" มีที่มาของชื่อการผสมคำของคำว่า "วิกิ" (wiki) ซึ่งเป็นลักษณะของการสร้างเว็บไซต์ที่ร่วมกันปรับปรุง และคำว่า "เอนไซโคลพีเดีย" (encyclopedia) ที่แปลว่าสารานุกรม
2. **วิกิพจนานุกรม (Wiktionary)** พจนานุกรมและอรรถาภิธาน เป็นที่เก็บคำศัพท์เสรี เป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้ทุกคนช่วยกันเขียนและแปลคำศัพท์ทุกภาษา โดยมีเป้าหมายรวบรวมคำศัพท์ วลี หรือประโยค จากทั่วโลก โดยมีการแปลความหมายของคำหรือประโยคนั้นๆ และแปลในหลายๆ ภาษา เปรียบเสมือนดิกชันนารีทุกภาษาในเว็บไซต์เดียวกัน ที่สร้างจากความคิด และความรู้ของทุกคน และเปิดให้ทุกคนมีโอกาสในการเขียนและศึกษา ปัจจุบันมี 15,638 บทความ และมีมากกว่า 54 ภาษา (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)

3. **วิกิตำรา (Wikibooks)** ตำราและคู่มือเสรี เป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้ทุกคนช่วยกันเขียนหนังสืออ้างอิงขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นคู่มือคอมพิวเตอร์ หรือว่าคู่มือทำอาหาร หรือ วิธีการถ่ายภาพ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคน ช่วยกันเขียนได้ โดยเลือก แก้ไข (edit) ในส่วนด้านบนของหน้า และทำการแก้ไข เมื่อทำการเก็บข้อมูล ข้อมูลจะถูกจัดเก็บไว้ พร้อมรอการแก้ไขครั้งต่อไป นโยบายของวิกิตำรา ต้องการให้มีตำราที่สร้างจากความคิดและความรู้ของทุกคน และเปิดให้ทุกคนมีโอกาสในการเขียนและศึกษา มีทั้งหมด 892 หน้า (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)
4. **วิกิคำคม (Wikiquote)** แหล่งรวบรวมคำพูด มีเป้าหมายรวบรวมคำคมจากบุคคลสำคัญ คำสุภาษิตและคำพังเพยจากทั่วมุมโลก โดยในวิกิคำคมจะมีการใช้งานทั้งหมดเป็นภาษาไทย ซึ่งข้อความบางส่วนดัดแปลง หรือแปลความมาจากวิกิคำคมในภาษาอื่น ในภาษาไทยมี 193 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)
5. **วิกิสปีชีส์ (Wikispecies)** สารบบอนุกรมวิธานเสรี เป็นสารานุกรมเสรีเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตต่างๆ ซึ่งรวมถึง สัตว์ พืช เห็ดรา แบคทีเรีย อาร์เคีย โพรทิสตา และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ขณะนี้มีบทความทั้งหมด 262,829 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) ปัจจุบันมีวิกิสปีชีส์ในภาษาต่างๆ 131 ภาษา
6. **วิกิซอร์ซ (Wikisource)** เอกสารต้นฉบับเสรี เป็นที่รวบรวมแหล่งข้อมูลในทุกๆ ภาษาที่เป็น สาธารณสมบัติ หรืออนุญาตให้ใช้ได้ภายใต้สัญญาแบบ GFDL เริ่มโครงการครั้งแรกในปี 2003 แล้วจึงขยายไปสู่ภาษาต่างๆ ในปี 2005 ปัจจุบันวิกิซอร์ซมีเนื้อหาภาษาไทยทั้งหมด 13,371 หน้า และมีผู้ใช้ 1,622 คน (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)
7. **วิกิข่าว (Wikinews)** แหล่งข่าวเสรี มีเป้าหมายเพื่อสร้างเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอข้อมูลที่ทันสมัย, ตรงประเด็น, น่าสนใจ และให้ความเพลิดเพลินโดยปราศจากอคติ เนื้อหาทั้งหมดอยู่ภายใต้สัญญาอนุญาต โดยการทำให้เนื้อหาของเราสามารถนำไปเผยแพร่และนำไปใช้ต่อได้ โดยหวังว่าจะทำให้โลกดิจิทัลแห่งนี้มีความเสรีมากขึ้น วิกิข่าวมีจุดมุ่งหมายที่จะเขียนเนื้อหาในมุมมองที่เป็นกลางโดยต้องการสร้างชุมชนซึ่งมาจากผู้คนทั่วโลก และร่วมมือกันรายงานเนื้อหาอันหลากหลายเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน
8. **วิกิวิทยาลัย (Wikiversity)** Free learning tools รวบรวมความรู้ต่างๆ คล้ายมหาวิทยาลัย ปัจจุบันยังไม่มีภาษาไทย

ส่วนนโยบายทางด้านลิขสิทธิ์ของวิกิพีเดีย นั้น เนื้อหาข้อความทั้งหมดในวิกิพีเดียเป็นเนื้อหาเสรีถูกคุ้มครองโดย สัญญาอนุญาตเอกสารเสรีของกนู ซึ่งเป็นหนึ่งในสัญญาอนุญาตชนิด "copyleft" ที่ให้สิทธิ์นำเนื้อหาไปแจกจ่ายซ้ำ ดัดแปลงต่อยอด และนำไปใช้งานได้อย่างเสรี ทั้งนี้ รวมถึงการใช้งานเชิงพาณิชย์ด้วย สัญญาอนุญาตตัวนี้ อนุญาตให้ผู้ร่วมเขียนวิกิพีเดียแต่ละคน ยังคงมีสิทธิ์ในงานที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ก็ยังอนุญาตให้ผู้อื่นนำงานนั้นไปต่อยอดและแจกจ่ายงานต่อยอดนั้นต่อได้ เพียงมีเงื่อนไขว่าจะต้องให้เครดิตกับเจ้าของงานดั้งเดิม และงานต่อยอดนั้นจะต้องใช้สัญญาอนุญาต GFDL เช่นเดียวกัน ด้วยสัญญาอนุญาตตัวนี้ ทำให้รับประกันได้ว่าวิกิพีเดียจะถูกแก้ไขได้อย่างเสรีและอย่างเท่าเทียมกัน การสมทบงานของผู้เขียนแต่ละคน จะถูกบันทึกไว้ในฐานข้อมูลทราบนานเท่านั้น แลร์รี แซงเจอร์ เคยกล่าวถึงการใช้ GFDL ไว้ว่า “การรับประกันเสรีภาพ เป็นแรงจูงใจสำคัญในการทำงานสาธารณกรรมเสรี”

วิกิพีเดีย นั้นยังประกอบด้วยภาพและสื่ออื่น ๆ ที่ไม่ได้สร้างสรรค์โดยผู้ร่วมแก้ไข โดยสื่อเหล่านั้นอาจจะเป็นสาธารณสมบัติ หรือใช้สัญญาอนุญาตแบบ copyleft อื่น หรือสัญญาอนุญาตที่เข้ากันได้กับ GFDL เช่นสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ โดยในปัจจุบัน¹ วิกิพีเดียมีนโยบายให้ใช้สัญญาอนุญาต GFDL ในปัจจุบันเป็นรุ่น 1.3 ควบคู่กับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่น 3.0 หมายถึง แสดงที่มา-อนุญาตแบบเดียวกัน (cc-by-sa)

โดยผู้ใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่น 3.0 มีเสรีภาพที่จะแบ่งปัน ทำสำเนา แจกจ่าย และส่งงานดังกล่าวต่อไป และมีเสรีภาพที่จะเรียบเรียงใหม่ ดัดแปลงงานดังกล่าว ภายใต้เงื่อนไข

แสดงที่มา (Attribution - by) : อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่าย หรือแสดงและนำเสนอชิ้นงานดังกล่าว และสร้างงานดัดแปลงจากชิ้นงานดังกล่าว ได้เฉพาะกรณีที่ผู้ันั้นได้แสดงเครดิตของผู้เขียนหรือผู้ให้อนุญาตตามที่ระบุไว้

อนุญาตแบบเดียวกัน (Share Alike - sa) : อนุญาตให้ผู้อื่นแจกจ่ายงานดัดแปลง ได้เฉพาะกรณีที่ชิ้นงานดัดแปลงนั้นเผยแพร่ด้วยสัญญาอนุญาตที่เหมือนกันทุกประการกับงานต้นฉบับ

อย่างไรก็ตามยังคงมีชิ้นงานอื่น ๆ เช่น ตราประจำบริษัท ตัวอย่างเพลง ภาพข่าวที่มีลิขสิทธิ์ ฯลฯ ที่นำออกแสดงในวิกิพีเดีย ด้วยการอ้างสิทธิ์การใช้งานโดยชอบธรรม ภายใต้กฎหมาย

¹ วิกิพีเดีย (ทุกภาษา) เริ่มใช้สัญญาอนุญาต GFDL ควบคู่กับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ เมื่อ 15 มิถุนายน 2552

ลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา (เครื่องแม่ข่ายที่เก็บเนื้อหาของวิกิพีเดีย นั้น โดยส่วนใหญ่รวมถึงวิกิพีเดียภาษาไทย ตั้งอยู่ในสหรัฐอเมริกา)

วิกิพีเดียไทยรับนโยบายมาใช้เช่นเดียวกัน โดยในภาษาไทยรองรับตามหลักเกณฑ์ครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่น 3.0 และปรับให้เข้ากับกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย จึงสามารถใช้อย่างบังคับได้ตามกฎหมายไทย ประกาศเปิดตัวเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552 เป็นลำดับที่ 51 ของโลก

ส่วนผู้ใช้ที่มีส่วนร่วมนั้นสามารถแบ่งตามระดับการมีส่วนร่วมในวิกิพีเดียไทยได้ 4 กลุ่มคือ

1. ผู้ใช้ไม่ได้ล็อกอิน สามารถแก้ไขบทความและสร้างบทความใหม่ได้
2. ผู้ใช้ใหม่ สามารถสร้างบทความ สร้างหน้าพูดคุย แก้ไขบทความได้
3. ผู้ใช้พื้นฐาน มีความสามารถเหมือนผู้ใช้ใหม่ โดยนอกจากนั้นสามารถอัปโหลดไฟล์ เปลี่ยนชื่อหน้า และแก้ไขบทความที่กึ่งล็อกได้ ผู้ใช้จะได้รับสิทธิอัตโนมัติหลังจากที่สมัครไม่น้อยกว่า 4 วัน และแก้ไขมากกว่า 10 ครั้ง
4. ผู้ใช้ที่ถูกบล็อก ไม่สามารถแก้ไขบทความ สร้างบทความใหม่ หรืออัปโหลดไฟล์ได้

ผู้ดูแลระบบจัดเป็นส่วนหนึ่งของผู้ใช้ประเภทลงทะเบียนที่มีส่วนร่วม โดยทับซ้อนอยู่กับผู้ใช้ประเภทลงทะเบียนและมีส่วนร่วม หากแต่เป็นกลุ่มที่มีเครื่องมือเพิ่มเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ดูแลแต่ยังคงความสามารถในการเขียน แก้ไข เสนอนโยบาย หรือโหวต มีความสามารถเทียบเท่ากับชาววิกิพีเดียทุกคน โดยความสามารถที่เพิ่มขึ้นมาของผู้ดูแลระบบส่วนมากจะเป็นในทางการใช้คำสั่งพิเศษของตัวโปรแกรม ซึ่งได้แก่ การย้อนข้อมูลกลับไปทำการแก้ไขล่าสุด การลบบทความ การเรียกบทความที่ถูกลบคืนมา การล็อก/ปลดล็อกหน้า เพื่อป้องกันการแก้ไขในกรณีที่มีการโต้เถียง การบล็อก/ปลดบล็อกผู้ใช้ที่มารบกวน การแก้ไขหน้าที่ถูกล็อก

การแบ่งหมวดหมู่สารานุกรมในวิกิพีเดียไทย

การแบ่งหมวดหมู่สารานุกรม เป็นการแบ่งหมวดหมู่ของบทความทำให้สะดวกในการเข้าใช้ เพราะเปรียบเสมือนสารานุกรมเฉพาะทาง โดยมีโครงการวิกิ และสถานีย่อยเป็นหมวดหมู่ แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้นำการแบ่งหมวดหมู่นี้เข้าสู่กระบวนการอย่างชัดเจน เนื่องจากการแบ่งหมวดหมู่อาจเกิดขึ้นเมื่อเขียนบทความแล้วเสร็จ หรืออาจเกิดขึ้นระหว่างการเขียนบทความใหม่ก็ได้

ในวิกิพีเดีย โครงการวิกิ คือการรวบรวมหน้าเพื่อสำหรับบริหารเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือกลุ่มหัวข้อเฉพาะ โดยไว้สำหรับชาววิกิพีเดียที่สนใจในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับหน้าในโครงการวิกิ

เพื่อร่วมมือ และบริหารข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสารานุกรม ซึ่งไม่ใช่หน้าโดยตรงสำหรับการเขียนบทความ แต่เป็นหน้าสำหรับเก็บข้อมูล รายละเอียด และบริหารข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ช่วยในการจับกลุ่ม ร่วมมือ และวางแนวทางในการเขียนและแก้ไขบทความ

โครงการวิกิในวิกิพีเดียไทย มีจำนวน 26 โครงการ ได้แก่ กายวิภาคศาสตร์, การ์ตูนญี่ปุ่น, การทหาร, กีฬา, คณิตศาสตร์, ชาติพันธุ์, ดาราศาสตร์, เทนนิส, ประเทศ, ประเทศฝรั่งเศส, ประเทศไทย, ประวัติศาสตร์, พฤษชา, พุทธศาสนา, เพลง, แพทยศาสตร์, ฟุตบอล, ภาพยนตร์, วรรณศิลป์, วิดีโอเกม, วิทยาศาสตร์, สถานศึกษา, สามก๊ก, สัตววิทยา, อัลบั้มเพลง, ไอที

เนื้อหาที่อาจมีในโครงการวิกิเช่น สถิติ รายชื่อสมาชิก บทความประจำเดือนที่ต้องการให้ร่วมมือแก้ไข แม่แบบ กล่องข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แนวทาง หรือนโยบายการเขียนบทความ เป็นต้น ดูตัวอย่างประกอบจากโครงการวิกิประเทศไทย ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 แสดงภาพหน้าโครงการวิกิประเทศไทย (บางส่วน)

The screenshot shows the 'โครงการวิกิประเทศไทย' page on Wikipedia. It includes a navigation bar with tabs for 'โครงการ', 'อภิปราย', 'แก้ไข', and 'ประวัติ'. The main content area has a title 'วิกิพีเดีย:โครงการวิกิประเทศไทย' and a description of the project's goals. On the right, there are search and edit fields. Below the description, there is a list of sub-projects under the heading 'หมวดหมู่ทั้งหมด'. A table on the right side of the page provides a summary of the sub-projects.

บทความประเทศไทย	ความสำคัญ	
	ใหม่	ทั้งหมด
คัดสรร	25	25
คุณภาพ	18	18
ดี	93	93
พอใช้	386	386
โครง	3095	3095
รายชื่อ	262	262
จัดระดับแล้ว	3879	3879
ยังไม่จัดระดับ	2695	2695
ทั้งหมด	6574	6574

ส่วนสถานีย่อย คือ หน้าในวิกิพีเดียที่เปรียบเสมือน "หน้าหลัก" เน้นให้ผู้อ่านสามารถสืบค้นข้อมูลในวิกิพีเดียได้ง่ายขึ้น เปรียบเหมือนเป็นสารานุกรมเฉพาะทาง แตกต่างจากโครงการวิกิทั่วไป โดยสถานีย่อยเน้นออกแบบไว้เพื่อสำหรับผู้อ่านและผู้ร่วมแก้ไข ในขณะที่โครงการวิกิจะเน้นสำหรับผู้ร่วมแก้ไขเพียงอย่างเดียว

สถานีย่อยเป็นจุดเริ่มต้นของเนื้อหาซึ่งถูกเชื่อมโยงมาจากหน้าหลักโดยตรงและมีผู้อ่านมากกว่าหน้าอื่นทั่วไป การมีส่วนร่วมในสถานีย่อยแต่ละแห่งนั้นไม่แตกต่างกับหน้าอื่นในวิกิพีเดียซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยทุกคน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาหลักอาจจะทำการอภิปรายก่อน ในขณะเดียวกันบางสถานีย่อยอาจจะไม่มีการปรับปรุงมานานซึ่งทุกคนสามารถร่วมกันปรับปรุงได้

ในวิกิพีเดียเริ่มใช้สถานีย่อยครั้งแรกในวิกิพีเดียโปแลนด์และวิกิพีเดียเยอรมัน และเริ่มมีใช้ในวิกิพีเดียอังกฤษและวิกิพีเดียไทยตามลำดับ โดยหลังจากได้มีการใช้อย่างกว้างขวางทางผู้พัฒนาโปรแกรมได้มีการกำหนดชื่อหน้าพิเศษขึ้นมาโดยสังเกตได้จากชื่อนำหน้าว่า "สถานีย่อย:" ซึ่งจะปรากฏในแต่ละหน้าแตกต่างจากบทความทั่วไป

สถานีย่อยในวิกิพีเดียไทย มีจำนวน 32 สถานีย่อย (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) ได้แก่ นิยายวิทยาศาสตร์, ดาราศาสตร์, การ์ตูนญี่ปุ่น, ประเทศไทย, ฟุตบอล, การเขียนโปรแกรม, สถาบันอุดมศึกษาไทย, วิทยุสมัครเล่น, คณิตศาสตร์, ฟิสิกส์, เทคโนโลยีสารสนเทศ, เคมี, ภาษา, ดนตรี, โลกของสัตว์, วิดีโอเกม, พรรณพฤกษศาสตร์, ประวัติศาสตร์, ศาสนา, ละครฝรั่งเศส, โลกวรรณศิลป์, สิ่งลึกลับ, ภาพยนตร์, เวลา, แพทยศาสตร์, พระพุทธศาสนา, เหตุการณ์ปัจจุบัน, วิทยาศาสตร์, การทหาร, เกษตรกรรม, ประเทศจีน, โทรศัพท์

สำหรับหน้าสถานีย่อยจะมีหมวดหมู่ของเนื้อหาในสถานีย่อยนั้นๆ แสดงไว้ เช่น สถานีย่อยประเทศไทย แสดงหมวดหมู่ทั้งหมดของบทความ พร้อมทั้งมีการนำเสนอบุคคลไทยประจำสัปดาห์ เทียบเมืองไทยประจำสัปดาห์ คำถามประจำสัปดาห์ ภาพสวยๆ จากเว็บ และมีส่วนร่วมใน ส่วนล่างของหน้าสถานีย่อยจะมีลิงก์เชื่อมโยงไปยังเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ บทความเกี่ยวกับประเทศไทย ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมไทย เมืองหลวงและจังหวัดของประเทศไทยในปัจจุบัน และจังหวัดของประเทศไทยในอดีตและโครงการจัดตั้งในอนาคต ดังภาพประกอบที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพที่ 2 แสดงหน้าของสถานีย่อย : ประเทศไทย (ตัดบางส่วนออก)

สถานีย่อย
อภิปราย
แก้ไข
ประวัติ

สถานีย่อย:ประเทศไทย

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

ยินดีต้อนรับสู่สถานีย่อยประเทศไทย

http://th.wikipedia.org/wiki/Portal:Thailand

มี 4,443 บทความ @ โฉงเข้าสู่สถานี (2 กันยายน 2550)

หมวดหมู่ทั้งหมด: การเมือง • ภาษา • บุคคล • ภูมิศาสตร์ • ประวัติศาสตร์ • วัฒนธรรม

คำไทยที่มีกษัตริย์ • วิถีชีวิต • งานเรื่องการใช้งาน • งานทุกอย่างที่อยากรู้ • บทความที่คนไทยเสนอแล้ว

ถ้าคุณต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างสารานุกรมวิกิพีเดียในส่วนหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ขอเชิญแวะไปที่โครงการวิกิประเทศไทย

บุคคลไทยประจำสิบปี

สมเด็จพระบรมชนกนาถศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) (พ.ศ. 2351 – พ.ศ. 2425) ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ผู้มีบทบาทสำคัญในการเมืองการปกครองของไทย โดยเริ่มเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระบรมชนกนาถศรีสุริยวงศ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งนับเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่ง "สมเด็จพระเจ้าพระยา" เป็นคนสุดท้าย นอกจากนี้ ท่านยังมีบทบาทในการอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้นครองสิริราชสมบัติและได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2411 - พ.ศ. 2416 ด้วย ฯลฯ...

บทความก่อนหน้านี้: สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สวนสัตว์เชียงใหม่

สวนสัตว์เชียงใหม่ ตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นคลองสุเทพ บนถนนพหลโยธิน ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่ 8.00 น. - 17.00 น. มีสัตว์อยู่ในสวนสัตว์จำนวนมาก เช่น เม่น นกยูง เสือโคร่ง เสือขาว กวาง แรด ฮิปโปโปเตมัส ช้าง หนูปิง และยังมีสวนจัดแสดงหมูป่าแดง ขั้วงู และ หนูน้อย จากประเทศจีน ภายในสวนสัตว์เชียงใหม่มีร้านอาหารที่ชื่อว่าวัดสุคันธารา ที่เป็นวัดเพียงแห่งเดียวของเชียงใหม่ และมีการแสดงความสามารถของสัตว์ เช่น นกมาคอว์ นก นกกระจอก และมีการจัดแสดงเพนกวินและแมวป่า ฯลฯ

บทความก่อนหน้านี้: บ่อเหล็กน้ำจืด - อุทยานแห่งชาติภูกระดึง - พระตำหนักกบินทร์บุรี - เขื่อนรัชชประภา

สมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ - เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

ตำนานประจำสิบปี

ใครเป็นต้นสกุล ณ.อุบล

1. เจ้าอนุวงศ์
2. พระยาภักดีชุมพล
3. พระปทุมวราชสุริยวงศ์
4. พระเจ้ากาวิละ
5. พระยาธิเบศร์ประสิทธิ์สุรภักดี

มีส่วนร่วม

นี่คือส่วนหนึ่งของ *คุณมาไต*

- บทความที่เกี่ยวข้อง: กิรราชดิเสียดอร์ ราชานโรกสภา นนทบุรีนครศักดิ์เมืองใหม่ ๖๖7
- บทความที่อิงการ: ตระกูลภาษาไท ตักสิล ๖๖๖
- รายชื่อ: บุคคลสำคัญ วรรณคดี สันตปาโมกข์ ๖๖๖
- บทความที่เกี่ยวข้องในมุมมอง: อาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอยุธยา คำนำ นุญหำ ท่องวีรกรรมราชการสงคราม ๖๖๖

ภาพสวยจากเว็บ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายภาพ ณ พระที่นั่งวิมมวดี

บทความเกี่ยวกับ ประเทศไทย [แก้ไข]

ประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์ไทย • ราชวงศ์จักรี • บุคคลสำคัญ • ราชประจําชาติไทย • จังหวัดในประเทศไทย • จังหวัดในประเทศไทย
เศรษฐกิจ	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย • เงินบาท • สินค้าไทย • ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ • รถไฟลอยฟ้า • รถไฟฟ้าใต้ดิน • สนามบินไทย
สังคมไทย	ชาวไทย • ภาษา • วันสำคัญ • สถาบันอุดมศึกษา • ศีลธรรม • ไทโยนเสาร์ • การขนส่งแห่งประเทศไทย • รายชื่อวัดไทย • พืชของไทยประเทศไทย • สถานีโทรทัศน์ไทย • หนังสือพิมพ์ไทย • วรรณคดี • จิตรกรรมไทย • ประติมากรรมไทย • เครื่องดนตรีไทย • ดนตรีชกดนตรี • ดนตรีไทย • ศิลปินประเทศไทย

เมืองหลวงและจังหวัดของประเทศไทยในปัจจุบัน แบ่งตามเกณฑ์ของจำนวนเมือง

เมืองหลวง	กรุงเทพมหานคร
ภาคเหนือ	เชียงใหม่ • เชียงใหม่ • น่าน • พะเยา • แม่ฮ่องสอน • ลำปาง • ลำพูน • อุตรดิตถ์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กาฬสินธุ์ • ขอนแก่น • ชัยภูมิ • นครพนม • นครราชสีมา • บุรีรัมย์ • มหาสารคาม • มุกดาหาร • อีสาน • ร้อยเอ็ด • เลย • ศรีสะเกษ • สกลนคร • สุรินทร์ • หนองคาย • หนองบัวลำภู • อำนาจเจริญ • อุบลราชธานี
ภาคกลาง	กำแพงเพชร • อ่างทอง • นครนายก • นครปฐม • นครสวรรค์ • นนทบุรี • ปทุมธานี • พระนครศรีอยุธยา • สิงห์บุรี • พิจิตร • พิษณุโลก • เพชรบูรณ์ • ลพบุรี • สมุทรปราการ • สมุทรสงคราม • สมุทรสาคร • สระบุรี • สิงห์บุรี • สุโขทัย • สุพรรณบุรี • อ่างทอง • อุทัยธานี
ภาคตะวันออก	จันทบุรี • ฉะเชิงเทรา • ชลบุรี • ตราด • ปราจีนบุรี • ระยอง • สระแก้ว
ภาคตะวันตก	กาญจนบุรี • ตาก • ประจวบคีรีขันธ์ • เพชรบุรี • ราชบุรี
ภาคใต้	กระบี่ • ภูเก็ต • ตรัง • นครศรีธรรมราช • นราธิวาส • ยะลา • พังงา • พัทลุง • สตูล • สงขลา • ระนอง • สตูล • สุราษฎร์ธานี

จังหวัดของประเทศไทยในอดีต

จังหวัดของไทยในอดีต	พระนคร • ธนบุรี • นนทบุรี • สุพรรณบุรี • นครศรีธรรมราช • นครราชสีมา • นครสวรรค์ • นครปฐม • นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน • นครพนม • นครยโสธร • นครชัยบุรี • นครราชสีมา • นครศรีธรรมราช • นครสวรรค์ • นครปฐม • นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน • นครพนม • นครยโสธร • นครชัยบุรี
จังหวัดที่เคยได้รับการพิจารณา	โคกสี • หนองบัวลำภู • นครราชสีมา • นครสวรรค์ • นครปฐม • นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน • นครพนม • นครยโสธร • นครชัยบุรี
จังหวัดที่รอการอนุมัติ	ชุมพร • พังงา • มีนบุรี • พะเยา • นครราชสีมา • นครสวรรค์ • นครปฐม • นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน • นครพนม • นครยโสธร • นครชัยบุรี

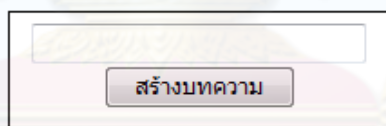
สถานีย่อยอื่นๆ การทหาร • การเขียนโปรแกรม • การ์ตูนญี่ปุ่น • ดนตรีศาสตร์ • เคมิ • ดนตรี • ดาราศาสตร์ • เทคโนโลยีสารสนเทศ • นิยายวิทยาศาสตร์ • ประเทศไทย • ประเทศฝรั่งเศส • พระพุทธศาสนา • แพทยศาสตร์ • ฟิสิกส์ • ฟุตบอล • ภาพยนตร์ • ภาษา • เกษียกรรม • โลกของสัตว์ • โลกวรรณคดี • วิถีโลก • วิทยาศาสตร์ • วิทยาศาสตร์ • เวที • ศาสนา • สถาบันอุดมศึกษาไทย • เหตุการณ์ปัจจุบัน

การสร้างบทความใหม่

การเริ่มต้นตั้งแต่การเขียนบทความใหม่ โดยการเริ่มเขียนนั้น สามารถทำได้ 3 แบบ คือ

1. การเขียนจากลิงก์ที่มีอยู่เดิม สังเกตได้จากคำที่เป็นอักษรสีแดงปรากฏอยู่ในบทความอื่นๆ ซึ่งหากกดเข้าไปดูตามลิงก์นั้นจะปรากฏหน้าสำหรับเขียนบทความใหม่โดยอัตโนมัติ
2. พิมพ์ชื่อของเว็บไซต์ในช่อง URL แล้วตามด้วยชื่อบทความที่ต้องการ ดังรูปแบบ <http://th.wikipedia.org/wiki/ชื่อบทความที่ต้องการ> แล้วเลือกแก้ไข เพื่อเขียนบทความนั้น
3. สร้างบทความใหม่ โดยพิมพ์ชื่อบทความในกล่องสร้างบทความ แล้วคลิกที่ปุ่มสร้างบทความ เพื่อเขียนบทความใหม่ โดยกล่องสร้างบทความนี้มีอยู่ในหน้าหลักของวิกิพีเดียไทยและอยู่ในหน้าเริ่มต้นใช้งานด้วย

รูปภาพที่ 3 แสดงกล่องสร้างบทความใหม่แบบอัตโนมัติ

เครื่องมือในการช่วยสร้างและปรับปรุงบทความ

การสร้างและปรับปรุงบทความสามารถอาศัยแม่แบบ (Template) เพื่อช่วยในการแสดงข้อความสำหรับให้ผู้ใช้ข้อมูลและพึงระวังในประเด็นต่างๆ ตามที่ติดป้ายไว้ และยังอาศัยหน้าอภิปรายเพื่อการพูดคุย โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาบทความนั้น หรืออาจใช้ในกรณีที่เกิดความคิดเห็นแตกต่าง เพื่อที่จะเป็นเวทีในการโต้แย้ง และหาข้อสรุป

แม่แบบ

แม่แบบของวิกิพีเดียไทย มีทั้งที่เหมือนและต่างจากวิกิพีเดียภาษาอื่นๆ โดยส่วนใหญ่มีการใช้เหมือนกันกับแม่แบบของวิกิพีเดียภาษาอังกฤษ ตัวอย่างของแม่แบบ อาทิ

ตัวอย่างแม่แบบที่ใช้เพื่อแสดงข้อมูล

รูปภาพที่ 4 แสดงแม่แบบ : โครง

 โครง เป็นบทความที่**ยังไม่สมบูรณ์** ต้องการตรวจสอบ เนื้อหาหรือเห็นแหล่งอ้างอิง คุณสามารถช่วยแก้ไขหรือแก้ไข [🔗](#) เพื่อให้อ่านง่ายขึ้น ข้อมูลเกี่ยวกับ โครง ในภาษาอื่น อาจสามารถหาอ่านได้จากเมนู ภาษาอื่น ด้านซ้ายมือ

แม่แบบโครงหมวดหมู่ ซึ่งในแต่ละหมวดหมู่ จะมีแม่แบบเฉพาะสำหรับแจ้งว่า บทความนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด และเป็นบทความที่ยังไม่สมบูรณ์

รูปภาพที่ 5 แสดงแม่แบบ : โครงในหมวดหมู่วรรณกรรม

 โครงวรรณกรรม เป็นบทความเกี่ยวกับ **วรรณกรรม วรรณคดี วรรณิชาหรือหนังสือ** ที่**ยังไม่สมบูรณ์** ต้องการตรวจสอบ เนื้อหาหรือเห็นแหล่งอ้างอิง คุณสามารถช่วยแก้ไขหรือแก้ไข [🔗](#) เพื่อให้อ่านง่ายขึ้น ข้อมูลเกี่ยวกับ โครงวรรณกรรม ในภาษาอื่น อาจสามารถหาอ่านได้จากเมนู ภาษาอื่น ด้านซ้ายมือ หรือ ดูที่ [สถานีขอ: โครงวรรณคดี](#)

รูปภาพที่ 6 แสดงแม่แบบ : โครงในหมวดหมู่ความเชื่อ

 โครงความเชื่อ เป็นบทความเกี่ยวกับ **ความเชื่อ** ที่**ยังไม่สมบูรณ์** ต้องการตรวจสอบ เนื้อหาหรือเห็นแหล่งอ้างอิง คุณสามารถช่วยแก้ไขหรือแก้ไข [🔗](#) เพื่อให้อ่านง่ายขึ้น ข้อมูลเกี่ยวกับ โครงความเชื่อ ในภาษาอื่น อาจสามารถหาอ่านได้จากเมนู ภาษาอื่น ด้านซ้ายมือ

รูปภาพที่ 7 แสดงแม่แบบ : แก้ก้าม

 หน้าคือการแก้ความกำกวมของชื่อบทความในวิกิพีเดีย ซึ่งแสดงรายการของชื่อบทความต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน ถ้าบทความใดเชื่อมโยงมาซึ่งหน้าหรือเห็นหน้าคือชื่อเชื่อมโยงไป คุณสามารถช่วยแก้ไขบทความดังกล่าวให้เชื่อมโยงไปยังหน้าที่สัมพันธ์ได้โดย

รูปภาพที่ 8 แสดงแม่แบบ : เสียรส

ระวังเสียรสชาติ ข้อความด้านล่างนี้กล่าวถึงเนื้อเรื่องหรือฉากจบ

รูปภาพที่ 9 แสดงแม่แบบ : ชื่ออังกฤษ

บทความนี้มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากยังไม่มีชื่อภาษาไทยที่กระชับ เหมาะสม หรือไม่รู้วิธีอ่านในภาษาไทย

รูปภาพที่ 10 แสดงแม่แบบ : ต้องการอ้างอิง

บทความนี้ต้องการแหล่งอ้างอิงเพิ่มเติม เพื่อให้บทความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คุณสามารถช่วยพัฒนาวิกิพีเดีย โดยเพิ่มแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสม ไม่ควรปล่อยให้งานเขียนของคุณปราศจากแหล่งอ้างอิง รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - การพิสูจน์ยืนยันได้ - วิธีการเขียน - ป้ายนี้มิใช่เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 11 แสดงแม่แบบ : ลิงก์ข้ามภาษา

ลิงก์ข้ามภาษาในบทความนี้ มีไว้เพื่อความสะดวกในการศึกษาเพิ่มเติมของผู้อ่านและผู้ร่วมแก้ไขบทความ เนื่องจากคำดังกล่าวยังไม่มีความในภาษาไทย ลิงก์ข้ามภาษาจะถูกตัดออกเมื่อบทความจำเป็นแล้ว

รูปภาพที่ 12 แสดงแม่แบบ : ไม่เป็นปัจจุบัน

บทความนี้มีเนื้อหาหรือข้อมูลที่ล้าสมัย ไม่เป็นปัจจุบัน คุณสามารถแก้ไขเพิ่มเติมบทความนี้เพื่อให้เป็นปัจจุบันได้ รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - ป้ายนี้มิใช่เพื่ออะไร

ตัวอย่างแม่แบบที่ใช้เพื่อแจ้งข้อมูล

เดิมนั้นมีแม่แบบ : ลงคะแนนลบ เพื่อแจ้งให้มีการลงคะแนนเพื่อลบบทความ แต่ได้ยกเลิกการใช้งานไปแล้ว โดยให้ใช้แม่แบบ : ลบแทน

รูปภาพที่ 13 แสดงแม่แบบ : แจ้งลบ

แม่แบบนี้ได้รับแจ้งลบ เนื่องจากมีเนื้อหาไม่เป็นสาระุกรม ไม่เหมาะกับวิกิพีเดีย หรือไม่สอดคล้องกับนโยบายวิกิพีเดีย หากคุณเห็นว่าไม่ควรลบแม่แบบนี้ กรุณาแจ้งเหตุผลที่หน้าอภิธาน รายละเอียดเพิ่มเติม: นโยบายในการลบ - ป้ายนี้มิใช่เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 14 แสดงแม่แบบ : เก็บกวาด

บทความนี้ต้องการการจัดรูปแบบข้อความ การจัดหน้า การแบ่งหัวข้อ การจัดลิงก์ภายใน และหรือการจัดระเบียบอื่น ๆ คุณสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยการกดปุ่ม แก้ไข ด้านบน จากนั้นจัดรูปแบบข้อความ จัดหน้า แบ่งหัวข้อ ทำลิงก์ภายในส่วนที่สำคัญ หรือจัดระเบียบอื่น ๆ ให้เหมาะสม รายละเอียดเพิ่มเติม การแก้ไขหน้า - การแก้ไขหน้าพื้นฐาน - ป้ายนี้มิใช่เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 15 แสดงแม่แบบ : ตรวจลิขสิทธิ์

บทความนี้เข้าข่ายว่าจะอาจมีลิขสิทธิ์ ซึ่งเนื้อหาอาจคัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลอื่น โปรดช่วยกันตรวจสอบลิขสิทธิ์ หากคุณเป็นผู้เขียนต้นฉบับและต้องการเผยแพร่ในวิกิพีเดีย ให้เขียนคำอธิบายในหน้าอภิธานของหน้า และเมื่อแจ้งเสร็จให้ทำป้ายนี้ออกก่อนศึกษาวิธีเขียนอย่างไรในลิ้งค์มีลิขสิทธิ์ หากคุณรู้บทความนี้คัดลอกมาจากแหล่งอื่น ให้ใส่ป้ายละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อการลบแทนที่ รายละเอียดเพิ่มเติม ลิขสิทธิ์ในวิกิพีเดีย - ป้ายนี้มิใช่เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 16 แสดงแม่แบบ ละเมิดลิขสิทธิ์

 ขอขอบคุณที่ช่วยเขียนบทความในวิกิพีเดียไทย แต่เราไม่สามารถรับความที่มีลิขสิทธิ์ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายวิกิพีเดีย กรุณาศึกษาไว้เขียนงานไปให้ละเมิดลิขสิทธิ์ คุณสามารถถามเกี่ยวกับการใช้งานในวิกิพีเดียได้ที่ [โต๊ะสนทนา](#) สำหรับคำถามอื่นๆ ตามได้ที่ [จาวา](#) วิกิพีเดียไทยยินดีรับบทความที่คุณเขียนทุกชิ้นเสมอ

รูปภาพที่ 17 แสดงแม่แบบ : สัญญาอนุญาต

สัญญาอนุญาต

 ข้าพเจ้า, ในฐานะผู้สร้างผลงานนี้ อนุญาตให้ทำการคัดลอก แจกจ่าย และ/หรือ แก้ไข ภายใต้ข้อความของ **GNU Free Documentation License** รุ่น 1.2 หรือรุ่นใด ๆ หลังจากนั้น จาก Free Software Foundation โดยไม่มีการแก้ไขส่วนใดๆ ไม่มีข้อความปกหน้าและปกหลัง ดู ข้อความปฏิเสธความรับผิดชอบ

 ไฟล์นี้ถือลิขสิทธิ์จากทางเจ้าของ แต่อนุญาตให้แจกจ่ายได้เสรี ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน **ครีเอทีฟคอมมอนส์ แบบแสดงที่มา และอนุญาตแบบเดียวกัน ๓.๐ (Attribution-ShareAlike 3.0)** คุณสามารถเผยแพร่ คัดแปลงแก้ไข ไฟล์นี้ได้โดยเสรี ตราบเท่าที่ยังมีการระบุถึงชื่อผู้สร้างสรรค์ผลงาน หรือผู้ให้สัญญาอนุญาต ของไฟล์นี้ และ ผลงานตัดแปลงแก้ไขของคุณ จะต้องอยู่ใต้อาณัติสัญญาอนุญาตเดียวกัน โดยให้ผู้อื่นคัดแปลงแก้ไขงานของคุณเช่นกัน

 ป้ายนี้ถูกเพิ่มเพื่อใช้เป็นไปตามการเปลี่ยนสัญญาอนุญาตของวิกิมีเดียจาก สัญญาอนุญาตเอกสารเสรีของกนู (GFDL) ไปเป็น GFDL ควบคู่กับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่นแสดงที่มาและอนุญาตแบบเดียวกัน 3.0 (CC-BY-SA 3.0) คุณสามารถเลือกนำไฟล์นี้ไปใช้ในสัญญาอนุญาตใดก็ได้ตามต้องการ (GFDL หรือ CC-BY-SA 3.0) โดยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของแต่ละสัญญา

รูปภาพที่ 18 แสดงภาพแสดงตัวอย่างบทความรอการตรวจสอบ โดยมีสัญลักษณ์ในตำแหน่งมุมบนขวา และมีแม่แบบแสดงบทความที่ยังไม่สมบูรณ์

วิกิพีเดียภาษาไทยมีความคมชัด 50,000 เรือ ในวันที่ 4 กันยายน โดยบทความนั้นคือ พระบันเพรสคากะ

พลับ
จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

พลับ (Persimmon) เป็นพืชในสกุล Diospyros ซึ่งมีอยู่หลายสปีชีส์ด้วยกัน สปีชีส์ที่นิยมปลูกในประเทศไทยมากที่สุดคือ D. kaki พลับเป็นไม้ผลเมืองหนาวซึ่งเป็นผลไม้ต้นขนาดใหญ่ สามารถจำแนกประเภทได้ตามรสชาติของผล แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ พลับหวาน และ พลับฝาด

พลับ ?

ลูกพืชม
การจำแนกชั้นทางวิทยาศาสตร์ [[แสดง]]

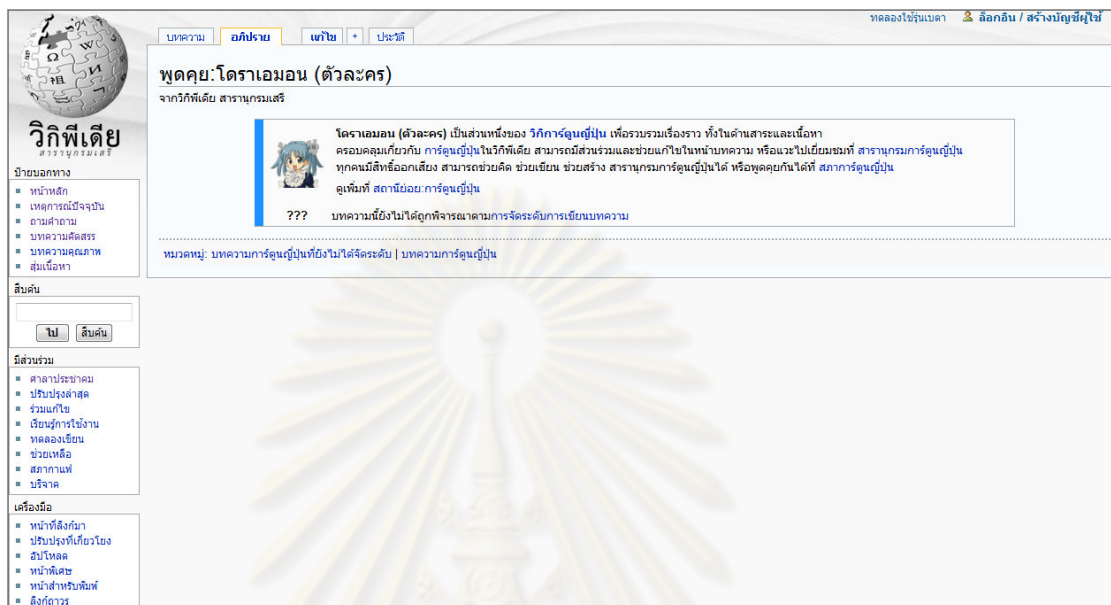
อันดับ
Ericales

วงศ์
Ebenaceae

ชื่อคุณศัพท์
Species [[แสดง]]

 พลับ เป็นบทความเกี่ยวกับ พืช ที่ยังไม่สมบูรณ์ ต้องการตรวจสอบ เนื้อหาหรือเพิ่มเติมอ้างอิง คุณสามารถช่วยเพิ่มเติมหรือแก้ไข [ที่นี่](#) เพื่อให้อ่านง่ายขึ้น ข้อมูลเกี่ยวกับ พลับ ในภาษาอื่น อาจสามารถหาอ่านได้จาก [วิกิสนเทศ](#) ด้านขวามือ หรือ ดูได้ที่ [สาขาข้อมูลพรรณพฤกษศาสตร์](#)

รูปภาพที่ 19 แสดงภาพแสดงตัวอย่างบทความที่ยังไม่ได้จัดระดับแสดงในหน้าอภิปราย

อภิปราย

ในแต่ละบทความจะมีหน้าช้อนอยู่จำนวนหลายหน้า ได้แก่ หน้าบทความ หน้าอภิปราย หน้าแก้ไข และหน้าประวัติ

บทความที่มีการถกเถียงและแก้ไขกันมากคือ บทความที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา เนื่องจากมีประเด็นที่อ่อนไหว มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในหน้าของการพูดคุยนั้นจะมีการโต้เถียงกันมาก มีแม่แบบแสดงให้ผู้อ่านทราบ ดังตัวอย่างบทความประเทศไทยจากรูปภาพ 19.1 และ 19.2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพที่ 20 แสดงหน้าพูดคุยในบทความประเทศไทย ซึ่งเป็นบทความที่มีการถกเถียงกันมาก และยังมีสื่ออ้างอิงอีกด้วย

พูดคุย:ประเทศไทย
จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

บทความนี้อยู่ใน โครงการวิกิต่อไปนี้:		[ซ่อน]
	ประเทศไทย ได้เป็นบทความคัดสรรในอดีต ซึ่งหมายถึงบทความคัดสรรในอดีตที่ได้รับการเสนอชื่อ แต่ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณาใหม่อีกครั้งเนื่องจากพบว่าไม่ตรงตามเงื่อนไขของการเป็นบทความคัดสรร ดูการพิจารณาและขั้นตอนความดีได้ที่ หน้านี้ อย่างไรก็ตามคุณสามารถแจ้งข้อบกพร่องได้เช่นเข้ามาเป็นบทความคัดสรรหรือความคลุมภาพได้อีก	
	ประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ บทความเฉลิมพระเกียรติ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในโครงการได้โดยการช่วยกันพัฒนาบทความ ประเทศไทย หรือแวะไปที่หน้าโครงการเพื่อข้อมูลเพิ่มเติม	
	พหุภาษา บทความนี้อยู่ที่ระดับพหุภาษา ตามการจัดระดับการเขียนบทความ	
	ประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิกิประเทศไทย และสถานีย่อย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะรวบรวมเรื่องทุกอย่างเกี่ยวกับประเทศไทย ถ้าต้องการมีส่วนร่วมโครงการ สามารถเข้าร่วมได้ที่หน้าโครงการ ดูเพิ่มที่ สถานีย่อย:ประเทศไทย	
	พหุภาษา บทความนี้อยู่ที่ระดับพหุภาษา ตามการจัดระดับการเขียนบทความ	
	ประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการวิกิประเทศไทย เพื่อรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยและดินแดนต่างๆ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในโครงการได้โดยการช่วยกันพัฒนาบทความประเทศไทย หรือแวะไปที่หน้าโครงการเพื่อข้อมูลเพิ่มเติม	
	พหุภาษา บทความนี้อยู่ที่ระดับพหุภาษา ตามการจัดระดับการเขียนบทความ	

บทความนี้ไม่มีสื่อที่เกี่ยวข้องกับวิกิพีเดีย โดย:

- "มีมออล! เปลี่ยนข้อมูล "ประเทศไทย" ในวิกิพีเดีย ทะสังระบุปกครองด้วย "ระบอบราชาธิปไตย", ASTVผู้จัดการออนไลน์, 6 พฤษภาคม 2552 13:49 น. (รายละเอียด)

บทความนี้มีการโต้เถียงบ่อยมาก ซึ่งเนื้อหาในบทความมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา กรุณาอ่านการอภิปรายในหน้านี้ก่อนแก้ไข และใช้แหล่งอ้างอิงในครั้นถ้วนเมื่อแก้ไขบทความ (มีข้อยกเว้นไปใช้ในหน้าพูดคุยเท่านั้น)

รูปภาพที่ 21 แสดงหัวข้อในการพูดคุย อธิบาย และอภิปรายของผู้ใช้ ในหน้าพูดคุย : ประเทศไทย

เนื้อหา [ซ่อน]

- จังหวัดหนองคายได้รับการจัดอันดับว่าเป็นเมืองที่น่าอยู่อันดับที่ 8 ของโลก
- มีที่พิมพ์ดีด
- เผด็จการทหาร หรือ ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ?
- เผด็จการทหาร กับ ประชาธิปไตย
- รัฐบาลรักษาการ หรือ เผด็จการทหาร?
- ขอความกรุณา เปลี่ยนจากราชาธิปไตย เป็น เผด็จการทหารได้ไหมครับ
- ขอเสนอรูปแบบการปกครอง
- ทำไมข้อความกับตารางขัดแย้ง
- อยากให้เอาการสถาปนาเป็นเอกราชจากอาณาจักรขอมออก
- ชื่อภาษาอังกฤษ
- ประเทศไทยมีคำขวัญหรือ?
- วิกิพีเดียช่วยแก้ด้วยครับ
- ขอเถอะ หากพวกคุณเป็นไทย
- ประเภทการปกครอง
- "สหเสี สังกฎदान สามคฺคี วุฑฒิสํสาธิกา"
- ช่วยแก้ข้อความ ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยและราชาธิปไตย ให้ทีครับ
- เนื้อหาบางส่วนมีไว้ทำไม?
- กทม.ไม่ใช่จังหวัด จึงมีแค่ 75 จังหวัด
- รายการอ้างอิงแสดงรัฐธรรมนูญ 2540 สองครั้ง?
- แก้ให้ด้วยครับ ในหัวข้อ การปกครอง
- ควรเปลี่ยนรูปแบบการปกครองเป็น ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญเหมือนเดิมครับ
- แหล่งอ้างอิงขัดแย้ง?
- ส่วนที่ย้ายออกจากหน้าบทความ

จัดระดับบทความ

ในการจัดระดับบทความในวิกิพีเดียแบ่งระดับบทความออกเป็น 6 ระดับ คือ คัดสรร, คุณภาพ, ดี, พอใช้, โครง, รายชื่อ และยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งในแต่ละระดับมีความแตกต่างในแง่ของเงื่อนไข และลักษณะสำคัญสำหรับผู้อ่านต้องพึงระมัดระวังเมื่ออ่านบทความ วิกิพีเดียไทยสรุปเป็นตารางได้พอสังเขป ดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงระดับบทความของวิกิพีเดียไทย

ระดับ	เงื่อนไข	สำหรับผู้อ่าน	สำหรับผู้แก้ไข
คัดสรร {{ระดับคัดสรร}}	สำหรับบทความที่ผ่านการคัดเลือกใน โครงการบทความคัดสรร	มีเนื้อหาโดดเด่น ครอบคลุม มีลักษณะการเขียนแบบมืออาชีพ สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้	ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติม ยกเว้นจะมีข้อมูลที่ทันสมัยกว่าเข้ามาแทนที่ และควรปรับปรุงรูปแบบให้อ่านง่าย
คุณภาพ {{ระดับคุณภาพ}}	สำหรับบทความที่ผ่านการคัดเลือกใน โครงการบทความคุณภาพ	เป็นบทความที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกคน เนื้อหาครบถ้วน ครอบคลุม ไม่พบข้อผิดพลาดที่เห็นได้ชัด มีคุณภาพใกล้เคียงกับการเขียนแบบมืออาชีพ	ควรเพิ่มเติมข้อมูลระดับสูงหรือข้อมูลเชิงลึก และแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบเห็นได้ในบางส่วนของบทความ
ดี {{ระดับดี}}	มีเนื้อหาครอบคลุมส่วนสำคัญครบถ้วนในทุกด้าน มีรูปแบบที่ดูเหมาะสม แต่รูปแบบและการใช้ภาษา ยังต้องการปรับปรุง	มีประโยชน์ต่อผู้อ่านส่วนใหญ่ ผู้อ่านทั่วไปอ่านและเข้าใจในภาพรวมและเนื้อหาสำคัญ รวมถึงรายละเอียดของหัวข้อนั้น	เพิ่มเติมเนื้อหาส่วนย่อยระดับสูงหรือข้อมูลเชิงลึก โดยไม่จำเป็นต้องลงทุกรายละเอียด ปรับปรุงการใช้ภาษา และการจัดรูปแบบ ควรจะมีการเพิ่มสื่อสนับสนุนบทความ
พอใช้ {{ระดับพอใช้}}	มีเนื้อหาพอใช้แต่ขาดเนื้อหาสำคัญ หรือมีเนื้อหา/สื่อที่ไม่เข้ากับบทความ และควรจะมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ แต่ควรจะปิดกวดบทความโดยรวม	มีประโยชน์ต่อผู้อ่านกลุ่มหนึ่ง มีเนื้อหาในระดับที่เหมาะสม แต่ตัวผู้อ่านจำเป็นต้องหาแหล่งข้อมูลอื่นเพื่อทำความเข้าใจในภาพรวมของหัวข้อนั้น	ต้องการแก้ไขและเพิ่มเติมเนื้อหาหลักที่สำคัญ โดยบทความในกลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องมีป้าย เก็บกวาด หรือ โครง

- 1.5 มีรูปแบบการเขียนตามคู่มือการเขียน และแนวทางการเขียนบทความให้ดีขึ้น แต่อาจคลาดเคลื่อนได้หากพบว่าเหมาะสม
- 1.6 ความยาวของบทความ บทความคัดสรรจะต้องมุ่งเนื้อหาไปยังเนื้อหาหลักของบทความเท่านั้น โดยไม่มีรายละเอียดปลีกย่อยอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง
- 1.7 ตัวบทความมีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง
2. ถูกต้องเที่ยงตรง และ พิสูจน์ยืนยันได้ ในแง่ต่างๆ ดังนี้
 - 2.1 แสดงแหล่งอ้างอิงที่มาอย่างครบถ้วน สำหรับเนื้อหาทั้งหมดในบทความ
 - 2.2 ไม่มีส่วนใดที่เป็นงานค้นคว้าต้นฉบับ
3. อภิปรายสิ่งที่กล่าวถึงโดยละเอียด ในแง่ต่างๆ ดังนี้
 - 3.1 กล่าวถึงแง่มุมหลักของหัวข้อนั้น
 - 3.2 กล่าวถึงเฉพาะรายละเอียดที่จำเป็นในหัวข้อทั้งหมด
4. ทำตามนโยบายมุมมองที่เป็นกลาง ในแง่ต่างๆ ดังนี้
 - 4.1 มุมมองถูกแสดงอย่างยุติธรรม และไม่มีอคติเอนเอียง
 - 4.2 ทุกมุมมองที่สำคัญถูกแสดงอย่างยุติธรรมแต่ไม่ตัดสิน โดยเฉพาะในกรณีที่มีหรือเคยมีมุมมองที่ขัดแย้งในหัวข้อนั้น
5. มีเสถียรภาพ กล่าวคือ บทความนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปมากในแต่ละวัน และไม่ได้กำลังอยู่ภายใต้ "สงครามแก้ไข" เกณฑ์ข้อนี้ไม่รวมถึงการก่อกวนและการป้องกันการก่อกวน หรือข้อเสนอที่จะแยก/ยุบรวมเนื้อหาในบทความ
6. ควรมีรูปภาพหรือสื่ออื่น ๆ ประกอบบทความ
 - 6.1 ภาพมีการกำกับสัญญาอนุญาต ระบุแหล่งที่มา และมี คำอธิบายโดยย่อ ได้ภาพ
 - 6.2 ภาพในบทความมีหน้าที่อธิบายบทความให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น
 - 6.3 ภาพและสื่อที่ใช้ในบทความควรมีความเหมาะสม ไม่ควรจะใช้อย่างพร่ำเพรื่อ แต่ก็ไม่น้อยจนเกินไป

จากคุณสมบัติต่างๆ ข้างต้น ผู้ใช้สามารถพิจารณาบทความว่าบทความใดเข้ากับหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว โดยผู้ใช้ทุกคนสามารถลงชื่อสนับสนุน คัดค้าน หรือเสนอแนะให้มีการปรับปรุง โดยให้เหตุผลประกอบในการพิจารณาทุกครั้ง บทความที่ได้รับการเสนอชื่อนั้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. **ได้รับการเสนอชื่อใหม่** ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดาวที่ถูกตัดเสี้ยว (🌟) บทความที่ได้รับการเสนอชื่อใหม่ โดยจะได้รับการพิจารณาภายใน 2 สัปดาห์ นับจากวันที่เสนอชื่อ

2. **อยู่ในระหว่างรอการปรับปรุง** ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปนาฬิกา (🕒) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน แต่อยู่ระหว่างการปรับปรุงความสมบูรณ์ของเนื้อหา ถ้าบทความไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาในระยะเวลา 4 สัปดาห์ นับจากวันเริ่มเสนอชื่อ บทความนั้นจะถูกเปลี่ยนเป็น "บทความที่เคยถูกเสนอชื่อเป็นบทความคัดสรร"
3. **ผ่านเกณฑ์** ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดาว (⭐) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน รวมทั้งได้ถูกปรับแก้จากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่น โดยผู้พิจารณาจะไม่ใช้ผู้ที่ร่วมแก้ไขหลักสำหรับบทความดังกล่าว หรือผู้เสนอชื่อ
4. **เคยถูกเสนอชื่อ** ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดาวที่ถูกตัดครึ่ง (🌕) บทความที่ไม่มีผู้สนับสนุนเพียงพอ หรือบทความไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้นตามความเห็นภายหลังจากเวลาที่กล่าวไว้ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้สามารถเสนอชื่อบทความที่เคยถูกเสนอชื่อได้ในภายหลัง ถ้าหากบทความนั้นได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่นแล้ว และในกรณีที่ผู้ใช้เห็นว่า บทความใดควรได้รับการปรับปรุงภายหลังจากได้รับคัดเลือกแล้ว สามารถแจ้งชื่อและเสนอแนะการปรับปรุงได้เช่นกัน

บทความอีกระดับหนึ่ง คือ บทความคุณภาพ ซึ่งเป็นบทความที่ผ่านการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ของบทความคุณภาพจากผู้ใช้วิกิพีเดียหลายคน และกำหนดไว้ว่ามีมาตรฐานเพื่อใช้เป็นบทความตัวอย่างในการเขียนบทความใหม่ ถึงแม้ว่าบทความอื่นในวิกิพีเดียจะมีเนื้อหาที่ยอดเยี่ยม แต่อาจจะต้องการปรับปรุงรูปแบบ หรือบทความเหล่านั้นอาจจะยังไม่ได้ถูกเสนอชื่อและคัดเลือก โดยบทความคุณภาพในวิกิพีเดียไทยนั้นจะมีสัญลักษณ์รูปเครื่องหมายบวก (+) ประดับไว้บริเวณมุมขวาด้านบนของบทความเพื่อแสดงถึงการยอมรับว่าบทความนั้นผ่านมาตรฐานที่กำหนดไว้

ปัจจุบันวิกิพีเดียภาษาไทยมีบทความคุณภาพทั้งหมด 81 บทความ จากทั้งหมด 67,032 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) โดยบทความที่ได้รับการเสนอชื่อในกลุ่มของบทความคุณภาพนั้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. **ได้รับการเสนอชื่อใหม่** ใช้สัญลักษณ์เครื่องหมายบวกที่ถูกตัดเสี้ยว (+) บทความที่ได้รับการเสนอชื่อใหม่ โดยจะได้รับการพิจารณาภายใน 2 สัปดาห์ นับจากวันที่เสนอชื่อ
2. **อยู่ในระหว่างรอการปรับปรุง** ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปนาฬิกา (⌚) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน แต่อยู่ระหว่างการปรับปรุงความสมบูรณ์ของเนื้อหา ถ้าบทความไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาในระยะเวลา 4 สัปดาห์ นับจากวันเริ่มเสนอชื่อ บทความนั้นจะถูกเปลี่ยนเป็น "บทความที่เคยถูกเสนอชื่อเป็นบทความคุณภาพ"
3. **ผ่านเกณฑ์** ใช้สัญลักษณ์เครื่องหมายบวก (+) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน รวมทั้งได้ถูกปรับแก้ไขจากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่น โดยผู้พิจารณาจะไม่ใช้ผู้ที่ร่วมแก้ไขหลักสำหรับบทความดังกล่าว หรือผู้เสนอชื่อ
4. **เคยถูกเสนอชื่อ** ใช้สัญลักษณ์เครื่องหมายบวกที่ถูกตัดครึ่ง (+) บทความที่ไม่มีผู้สนับสนุนเพียงพอ หรือบทความไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้นตามความเห็นภายหลังจากเวลาที่กล่าวไว้ข้างต้น อย่างไรก็ตาม ท่านสามารถเสนอชื่อบทความที่เคยถูกเสนอชื่อได้ในภายหลัง ถ้าหากบทความนั้นได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่นแล้ว

ทั้งนี้ มีคำอธิบายเพิ่มเติมถึงความแตกต่างของการเป็นบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ กล่าวคือ บทความคัดสรรคือบทความที่ดีที่สุด เขียนอย่างมืออาชีพ มีเนื้อหาครอบคลุม ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด แต่บทความคัดสรรมักจะเป็นบทความยาว ส่วนบทความคุณภาพ คือบทความที่น่าพึงพอใจ เขียนดี มีเนื้อหาในเรื่องกว้างๆ ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด บทความคุณภาพมักเป็นบทความสั้นที่มีคุณภาพเยี่ยม ดูตารางเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างในแต่ละประเด็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความแตกต่างระหว่างบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ

บทความคัดสรร	บทความคุณภาพ
บทความที่ดีที่สุด	บทความที่น่าพึงพอใจ
เขียนอย่างมืออาชีพ	เขียนดี
มีเนื้อหาครอบคลุม	มีเนื้อหาในเรื่องกว้าง ๆ
ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด แต่มักจะเป็นบทความยาว	ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด แต่มักจะเป็นบทความสั้นที่มีคุณภาพเยี่ยม

ขั้นตอนการเสนอชื่อและคัดเลือก เริ่มจากเลือกบทความที่คุณคิดว่าเหมาะสมกับระดับ คือ บทความคัดสรรและบทความคุณภาพ อาจเป็นบทความที่ผู้ใช้เขียนขึ้นมา ร่วมเขียน หรือว่าสนใจ แล้วนำรายชื่อนั้นไปเสนอในส่วนของการเสนอชื่อ ช่วงเวลาการเสนอชื่อและคัดเลือกเป็นบทความคุณภาพนั้น จะใช้เวลาประมาณ 2 อาทิตย์นับจากวันที่เริ่มเสนอชื่อ ซึ่งในระหว่างนั้นจะมีความเห็นจากผู้อื่น ซึ่งทางผู้ใช้อย่างสามารถร่วมกันปรับแก้บทความให้ดียิ่งขึ้นได้โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นผู้เขียนบทความนั้นหรือไม่

การพิจารณาบทความนั้นผู้ใช้ทุกคนสามารถทำได้ แต่การลงคะแนนจะทำได้เฉพาะผู้ใช้ที่ลงทะเบียนแล้วเท่านั้นที่จะสามารถลงคะแนนได้ แต่ทั้งนี้ผู้ใช้เขียนบทความที่กำลังพิจารณาให้เป็นบทความคัดสรรหรือคุณภาพไม่สามารถพิจารณาบทความของตัวเองได้

จะเห็นได้ว่า วิกิพีเดียเป็นสารานุกรมออนไลน์ที่ได้นำแนวคิดในการเป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลหรือความรู้ต่างๆ ผสานการใช้ข้อได้เปรียบจากสื่อดิจิทัลทำให้แต่ละบทความที่เขียนนั้นสามารถปรับปรุงได้ตลอดเวลาแทนการปรับปรุงเนื้อหาประจำปี อีกทั้งยังมีเครื่องมือต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อสื่อสารกับผู้ใช้ถึงสถานะของบทความนั้นๆ ได้ด้วย ขณะที่ผู้ใช้อีกก็สามารถที่จะใช้เครื่องมือในการค้นหาในรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น จากรูปแบบเดิมที่ใช้การค้นหาตามดรรชนี (Index) มาเป็นการใช้เครื่องมือค้นหา (Search Engine)

อย่างไรก็ตาม สารานุกรมแบบเดิมนั้นเขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้นๆ พร้อมทั้งได้รับการตรวจสอบก่อนการตีพิมพ์ จึงเป็นแหล่งข้อมูลหรือความรู้ที่เชื่อถือได้ ขณะที่ วิกิพีเดียเปิดให้เป็นพื้นที่สาธารณะในการสื่อความรู้ จึงไม่อาจทราบได้ว่าผู้เขียนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริงหรือไม่

ในช่วงแรกของการศึกษาวิกิพีเดีย เป็นความพยายามที่จะทดสอบหรือพิสูจน์คุณภาพของวิกิพีเดีย หนึ่งในการศึกษาแรกๆ คือ วารสารวิทยาศาสตร์ Nature ได้ศึกษาวิกิพีเดียในปี 2005 โดยส่งบทความจำนวน 50 เรื่องทั้งจากสารานุกรมวิกิพีเดียและบริตานนิกาให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ในจำนวนนั้นมี 42 บทความที่ได้รับกลับมา ข้อผิดพลาด 8 ประการที่มีการอธิบาย แต่ข้อผิดพลาดเหล่านี้เกิดขึ้นกับสารานุกรมทั้งสองเท่าๆ กัน ขณะที่ข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยพบว่าวิกิพีเดียมี 162 จุด และ บริตานนิกามี 123 จุด ดังนั้น อัตราส่วนของข้อผิดพลาดระหว่างวิกิพีเดียและบริตานนิกาจึงเป็น 4:3

นิตยสาร Stern (2007) ตีพิมพ์ผลของการเปรียบเทียบระหว่างวิกิพีเดียภาษาเยอรมันกับสารานุกรม Brockhaus โดยใช้กลุ่มตัวอย่างบทความจำนวน 50 บทความที่หัวข้อหลากหลายโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสิน ในแง่ของความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความทันสมัย และความละเอียด คะแนนจะถูกคำนวณตั้งแต่ระดับ 1 ถึง 5 โดยให้ 1 เป็นค่าคะแนนสูงสุด การใช้ระบบนี้ วิกิพีเดียมีคะแนนเฉลี่ย 1.7 ในขณะที่ Brockhaus มีคะแนนเฉลี่ย 2.7 โดยมีเพียงแค่ 6 บทความเท่านั้นที่ Brockhaus มีค่าคะแนนสูงกว่าวิกิพีเดีย

นอกเหนือไปจากการเปรียบเทียบเชิงคุณภาพของสารานุกรมแล้ว วิกิพีเดียยังมีแง่มุมที่หลากหลายที่ได้รับความสนใจ แม้กระทั่งในประเด็นความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดีย มีผู้ที่สนใจศึกษาทั้งในเชิงการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดีย ฟิลิกซ์ ฮาลิม (2009) พบว่า การไม่เปิดเผยชื่อเสียงเรียงนามของผู้เขียนมีผลต่อความไว้วางใจของผู้อ่าน และได้ออกแบบการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดีย ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลของผู้เขียนจากภายนอกเว็บไซต์วิกิพีเดียให้เข้ามาอยู่ในหน้าของวิกิพีเดียโดยอัตโนมัติ อาทิ ข้อมูลระดับการศึกษา ความเชี่ยวชาญ หรืออื่นๆ เกี่ยวกับผู้เขียน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงไม่เปิดเผยชื่อผู้เขียน โดยการทำเช่นนี้จะเขาเชื่อว่าจะเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่เนื้อหาได้มากขึ้น

แต่องค์ประกอบของความเป็นสารานุกรมออนไลน์เสรี ไม่ได้มีเพียงแค่ด้านเทคโนโลยี และคุณภาพของบทความหรือเนื้อหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อนำความรู้ไปสู่ผู้ใช้อื่นๆ หลักนโยบายของวิกิพีเดียจึงไม่ได้เป็นเพียงข้อบังคับให้ปฏิบัติตาม แต่เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดียด้วย

แนวคิดเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility)

อริสโตเติล (อ้างถึงในเบ็ตติงกอส Bettinghaus, 1973) กล่าวถึงความน่าเชื่อถือของแหล่งสารไว้เมื่อราว 300 กว่าปีก่อนคริสตกาลว่า “การโน้มน้าวใจจะสำเร็จลงก็ด้วยบุคลิกของผู้พูด คำพูดของเขาจะทำให้เราคิดว่าเขาน่าเชื่อถือ และเราจะเชื่อคนดีที่มีความจริงใจมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เมื่อผู้ฟังไม่รู้จริงในเรื่องที่ฟัง หรือเมื่อความเห็นถูกแบ่งแยก เมื่อนั้นบุคลิกของผู้พูดจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการโน้มน้าวใจ” การโน้มน้าวใจด้วยบุคลิกมาจาก 3 ประการ คือ

Good knowledge เป็นผู้มีความรู้ดี มีไหวพริบและเชี่ยวชาญ

Good Will แสดงให้เห็นความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความตั้งใจจริง

Good Character แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีนิสัยดีมั่นอยู่ในศีลธรรม

โฮฟแลนด์และไวส์ (Hovland and Weiss, 1951) ได้ศึกษาอิทธิพลของแหล่งข้อมูลในการทำหน้าที่ติดต่อชักจูงใจ โดยเปรียบเทียบระหว่างแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ เพื่อใช้คำพูดหรือแหล่งข่าวสารอย่างเดียวกันในการชักจูงใจ และพบว่าแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคลได้มากกว่าแหล่งข้อมูลที่ไม่มีความน่าเชื่อถือได้หรือไม่ ผลปรากฏว่าแหล่งสารที่มีความน่าเชื่อถือมากจะสามารถชักจูงใจได้ดีกว่าแหล่งสารที่มีความน่าเชื่อถือน้อย ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของไฮแมน (Haiman, 1949) ที่มีมาก่อนหน้านั้น และได้ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ ความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญ (Competence of Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ซึ่งโฮฟแลนด์, แจนิส และเคลลี (Hovland, Janis and Kelly, 1953) ได้ให้ขอบเขตว่า ความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญ หมายถึง ขอบเขตที่แหล่งสารถูกประเมินเรื่องความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง กล่าวให้ชัดเจนขึ้นก็คือ เป็นสิ่งที่ประเมินจากคุณสมบัติที่แหล่งสารหรือผู้ส่งสารมีในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เขาอ้างถึงหรือกำลังพูดอยู่

ส่วนความน่าไว้วางใจ หมายถึง ระดับความเชื่อมั่นของผู้รับสารที่ประเมินเจตนาของผู้ส่งสาร ในการที่จะส่งข่าวสารหรือทำการสื่อสาร ข้อความที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงที่เห็นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ เจตนาที่ผู้ส่งสารจะพูดความจริงอย่างจริงใจ เพื่อประโยชน์ของผู้ฟังส่วนรวม มิได้เคลือบแฝงความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความรู้สึกมั่นใจว่าพฤติกรรมของคนอื่นที่มีต่อเรานั้นเป็นไปในทางบวก

ปัจจัยทั้งสองประการนี้ ผู้รับสารต้องมองเห็นว่ามีอยู่ในตัวผู้ส่งสาร ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารนี้ไม่ใช่สิ่งที่ผู้ส่งสารจะประกาศให้ทุกคนทราบและได้รับการยอมรับ ความน่าเชื่อถือไม่ได้มีลักษณะโดดๆ เหมือนอย่างอายุ เพศ แต่ต้องเป็นสิ่งที่ผู้รับสารมองเห็น รับรู้ และเชื่อเช่นนั้น ซึ่งความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารจะแตกต่างกันไปตามหัวข้อของสารแต่ละเรื่อง และแตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์

การศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้เรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสารในช่วงแรกนั้น เป็น การวิจัยเพื่อหาคำจำกัดความของความน่าเชื่อถือ และเน้นศึกษานุคลิกของผู้ส่งสารหรือแหล่งสาร ว่าควรมีลักษณะเช่นใดจึงจะสามารถทำให้ผู้อื่นเชื่อถือได้ ถือว่าการศึกษาน่าเชื่อถือในช่วงแรกนั้นเป็นการศึกษาที่เน้นแหล่งสาร (Source) มากกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ

ในขณะที่อริสโตเติลมองว่า ความน่าเชื่อถือเกิดจากบุคลิกของผู้ส่งสาร แต่นักวิชาการสมัยใหม่มองว่า ความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้รับสาร ไม่ใช่บุคลิกของผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว แอนเดอร์เซน และคลีฟเวนเจอร์ (Andersen and Clevenger, 1963) ได้เสนอความเห็นที่ว่า ภาพลักษณ์ของผู้ส่งสารต้องเกิดจากการรับรู้ของผู้รับสาร ซึ่งอาจเป็นเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ เบอร์โล, เลเมอร์ต และเมอร์ต (Berlo, Lemert and Mertz, 1970) ยังได้ยืนยันว่า ภาพลักษณ์ของผู้ส่งสารเกิดมาจากการรับรู้องค์ประกอบต่างๆ ของผู้รับสาร ไม่ใช่เกิดมาจากบุคลิกหรือคุณลักษณะของผู้ส่งสารแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้สอดคล้องกับ มิดเดิลบรูค (Middlebrook, 1976) ที่เสนอว่า ความน่าเชื่อถือ คือ ระดับของความรู้สึกที่ผู้รับสารรู้สึกที่ผู้ส่งสารเป็นผู้ที่น่าไว้วางใจและมีความสามารถ ซึ่งผลการทดลองในห้องทดลองทางจิตวิทยา พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสารในสายตาของผู้รับสาร

ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารได้เปลี่ยนจากการเน้นศึกษาที่ผู้ส่งสารมาเป็นการรับรู้ของผู้รับสารมากขึ้น นักวิจัยเริ่มมองเห็นผู้รับสารที่มีความสามารถพิจารณาแยกแยะข้อมูลต่างๆ ที่รับรู้ได้ ผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสำหรับคนหนึ่ง อาจไม่มีความน่าเชื่อถือสำหรับอีกคนหนึ่ง ดังนั้น ในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมา งานวิจัยจึงมีความหลากหลายมากขึ้น เกี่ยวกับลักษณะประชากร เช่น เพศ การศึกษา รวมทั้งความรู้และประสบการณ์ อันเป็นภูมิหลังของแต่ละบุคคล ล้วนส่งผลให้บุคคลประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารแตกต่างกันไป เช่น ความสนใจ ปริมาณการใช้สื่อและการพึ่งพาสื่อ ลักษณะทางประชากร และเพศ

งานวิจัยของ Cecilie Gaziano (1988) พบว่า ถ้าบุคคลไม่เชื่อถืออะไรก็ตามที่เขาได้เห็นหรือได้ยิน เขาก็จะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งนั้นๆ อีก จากการศึกษาของ Thamas J. Johnson and Barbara K. Kaye (1998) เปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของอินเทอร์เน็ตและสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ พบว่า ความน่าเชื่อถือเกิดจากความจำเป็นต้องพึ่งพาสื่อ (Media Reliance) ถ้าพึ่งพาสื่อใดมากก็มักจะเชื่อว่าสื่อที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Wayne Wanta and Yu Wei Hu (1994) สรุปผลวิจัยว่า ความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับความถี่ที่ใช้ ถ้าใช้สื่อใดหลายๆ บ่อยๆ ก็จะประเมินว่าสื่อที่น่าเชื่อถือ

กริฟฟิน (Griffin, 1967 อ้างถึงใน Triandis, 1971) สรุปว่า ความไว้วางใจของผู้รับสารขึ้นอยู่กับความชำนาญ (expertist) ความน่าไว้วางใจ (reliability) เจตนา (intention) ความดึงดูดใจ (attractiveness) และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (associate opinion) ของแหล่งสาร

นอกจากนี้ ซิงเกิลทาร์ (Singletary, 1976) ได้ทำการวิจัยและพบองค์ประกอบความน่าเชื่อถือ 6 ประการ คือ ความรอบรู้ (Knowledge ability) ความน่าดึงดูด (attraction) ความน่าไว้วางใจ (trustworthiness) ความชัดเจน (articulation) ความเป็นศัตรู (hostility) และความแน่นอน (stability)

แนวคิดความน่าเชื่อถือของแหล่งสารเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมมาก อย่างไรก็ตาม ผู้รับสารมีความหลากหลาย ฉะนั้นความเชื่อที่ผู้รับสารมีต่อแหล่งสารจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของปัจเจกบุคคล อาทิ ประสบการณ์ ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ วัฒนธรรม และบริบททางสังคมอื่นๆ เป็นปัจจัยประกอบด้วย

งานวิจัยบางชิ้นยังมองที่ตัวสาร (Message) ว่ามีความสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ และบางครั้งยังสำคัญกว่าแหล่งสาร Erica Weintraub Austin and Qingwen Dong (1994) พบว่า ความมีชื่อเสียงของแหล่งสารไม่มีผลต่อการประเมินความน่าเชื่อถือเลย โดยนักศึกษาที่ลงทะเบียนนิเทศศาสตร์เบื้องต้นต่างประเมินความน่าเชื่อถือโดยดูที่เนื้อหาเป็นหลัก

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมองถึงองค์ประกอบที่ตัวสาร โดยมองที่ความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เป็นบทความสารานุกรมในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย และมองความน่าเชื่อถือต่อองค์กร อันประกอบด้วย มูลนิธิวิกิมีเดีย ระบบหรือการบริหารจัดการขององค์กร และผู้ดูแลระบบในฐานะที่เป็นตัวแทนในการดำเนินการภายใต้ระบบ อีกทั้งยังมององค์ประกอบในด้านของผู้ใช้ในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญในบริบทการสื่อสารความรู้แบบเสรีของสารานุกรมออนไลน์วิกิพีเดียไทย เพราะผู้ใช้เป็นได้ทั้งผู้รับสาร (เปิดรับ) และผู้ส่งสาร (มีส่วนร่วมในการเขียน)

ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

(Computer-Mediated Communication : CMC)

Kerr และ Hiltz (1982) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับระบบการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ไว้ว่า

1. ปัจจัยสำคัญในกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้ในการควบคุมระบบ ซึ่งซอฟต์แวร์นั้น ต้องสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ เช่น ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล การประมวลผล และความสามารถในการโต้ตอบ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้คุณสมบัติในการสร้างปฏิสัมพันธ์ด้านการแสดงความคิดเห็นกลับ (Feed back) ในรูปแบบข้อความ (Text base communication) ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน
2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้คอมพิวเตอร์ในระบบการสื่อสารต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของการทำงาน และการตัดสินใจการเพิ่มโอกาสใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิต เช่น การมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น หรือมีทางเลือกและเวลาในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น เพลิดเพลินกับการทำงานมากขึ้น ประหยัดเวลาในการเดินทาง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ก็อาจก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านของกิจกรรมยามว่าง เปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บข้อมูลจากเดิมที่เป็นเอกสารจำนวนมาก
3. กระบวนการในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นั้น ผู้ส่งสารจะทำการเข้ารหัสสาร (Encoding) ในรูปของข้อความ (Text) ส่งผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ส่งสารไปยังคอมพิวเตอร์ของผู้รับสาร ซึ่งในยุคแรกเริ่ม การสื่อสารทางคอมพิวเตอร์จะเป็นการสื่อสารกันด้วยข้อความโดยปราศจากภาพ เสียง หรือภาพเคลื่อนไหวอย่างในปัจจุบัน จากจุดนี้ เมื่อ World Wide Web ได้ถูกคิดค้นขึ้นทำให้สามารถใช้คอมพิวเตอร์เครือข่ายในการสื่อสารได้ทั้งข้อความ เสียง แม้แต่ภาพเคลื่อนไหว และพัฒนาไปสู่ความเป็นปฏิสัมพันธ์ โดยการใช้กระบวนการสื่อสารในลักษณะโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ มีลักษณะดังนี้

1. เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication)
2. ไม่จำกัดแหล่งข้อมูล (Hypertext) โดยสามารถหาข้อมูลได้จากเว็บไซต์นี้ และเชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์อื่นที่มีข้อมูลที่ต้องการจะทราบได้
3. การแสวงหาข้อมูลเป็นไปตามความสนใจของผู้ใช้งาน (Information Pull)

4. แยกย่อยตามความสนใจของผู้ใช้งาน (Demassified)
5. การมีส่วนร่วมของผู้รับสาร (Participative Audience)
6. เอกลักษณ์ของผู้ใช้งานสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา (Identity Shift)
7. เป็นสื่อประเภทใช้เมื่อไหร่ก็ได้ (Transient)
8. การกระจายตัวเองอยู่ทั่วไป (Widely distributed)
9. ให้โอกาสกับผู้สื่อสารในการกระทำใดๆ กับเนื้อหาสาระก็ยอมได้ (Manipulation of content)

Everett M. Rogers ได้นิยามเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ (New Communication Technology) หรือสื่อใหม่ (New Media) ว่าเป็นเทคโนโลยีหรือสื่อที่เอื้ออำนวยให้เกิด “การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารบนพื้นฐานของคนจำนวนมากไปสู่คนจำนวนมาก (Many-to-many Basis) ผ่านระบบการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นศูนย์กลาง (Computer-based Communication system)”

ปรากฏการณ์ของการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ ใช้เพื่อการแทนที่ (Substitution) ใช้เพื่อการเสริม (Add-on) และใช้เพื่อการแผ่ขยาย (Expansion)

ปรากฏการณ์ของการแทนที่ (Substitution) นั้น จะเกิดขึ้นเมื่อการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ถูกนำมาใช้แทนที่วิธีการสื่อสารในรูปแบบเดิมที่เคยเป็นมา ตัวอย่างเช่น การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้โทรเลขหรือโทรศัพท์ เป็นต้น ปรากฏการณ์ของการเสริม (Add-on) เกิดขึ้นเมื่อการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้ในขณะที่วิธีการสื่อสารในรูปแบบเดิมก็ยังคงอยู่ เช่น การอ่านผังรายการโทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ตก่อนที่จะเปิดดูรายการโทรทัศน์ที่ต้องการ เป็นต้น ปรากฏการณ์แผ่ขยาย (Expansion) คือการใช้การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารที่แตกต่างไปจากกระบวนการสื่อสารแบบเดิม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์บนอินเทอร์เน็ต จะเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการบริโภคหนังสือพิมพ์ แม้ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกันก็ตาม

ในปัจจุบัน เครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตจัดได้ว่าเป็นทั้งเครื่องมือในการสื่อสาร และเป็นทั้งอุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลในตัว ข่าวสารข้อมูลในอินเทอร์เน็ตไม่เป็นการนำเสนอแบบเส้นตรง (Non - Linear Text) อย่างรูปแบบการนำเสนอของนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งมักจะอ่านในทิศทางจากบนลงล่าง จากหน้าแรกไปยังหน้าสุดท้าย แต่อินเทอร์เน็ตสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่มีอยู่ในเอกสารเกี่ยวข้องโดยไม่จำกัดรูปแบบ ข้อมูลข่าวสารใน

อินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะเป็น Multimedia จะช่วยสร้างบรรยากาศในการรวมกันขององค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ เสียงจากวิทยุ ภาพจากโทรทัศน์ ข้อความจากนิตยสารและหนังสือพิมพ์ ภาพจากคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเลือกเดินทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่นๆ (Link) ตามความปรารถนา หรือเปิดดูข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตามความสนใจ (Search)

ความสัมพันธ์จากการสื่อสารในเบื้องต้นไม่ได้เกิดขึ้นระหว่างผู้ส่งและผู้รับ แต่เกิดขึ้นจากสภาพบรรยากาศการสื่อสารผ่านสื่อกลาง (Computer – mediated environment) ซึ่งผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ผู้รับสารอาจกลายเป็นผู้ส่งสารได้อันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ในมุมมองนี้ข้อมูลข่าวสารไม่เพียงเป็นการส่งผ่านจากผู้ส่งไปยังผู้รับเท่านั้น แต่เป็นการส่งผ่านสื่อกลางในการสื่อสารซึ่งเป็นตัวทำให้เกิดกระบวนการสื่อสารที่แท้จริง เมื่อเกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นในการสื่อสาร ผู้สื่อสารจะรับรู้บรรยากาศการสื่อสารสองแบบคือบรรยากาศทางกายภาพที่ผู้สื่อสารนำเสนอออกไป และบรรยากาศในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

ฮอฟฟ์แมนและโนวัค (L. Hoffman and P. Novak, 1995) พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตมีคุณลักษณะการสื่อสารแบบแสวงหาข้อมูลตามความสนใจของผู้ใช้ (Information Pull) ซึ่งต่างจากสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ ที่เป็นการสื่อสารแบบผลักดันข้อมูลออกสู่ผู้รับ (Information Push) ทั้งนี้เป็นเพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ควบคุมโดยผู้ใช้ มากกว่าเป็นสื่อที่ถูกควบคุมโดยผู้ส่งสาร นั้นหมายความว่า ผู้ใช้สามารถที่จะเลือกรับข้อมูลข่าวสารตามที่ต้องการเปิดรับ หรือเลือกปฏิเสธข้อมูลที่เห็นว่าไม่น่าสนใจได้อย่างสะดวก การควบคุมกระบวนการสื่อสารที่เปลี่ยนจากผู้ส่งสารไปเป็นผู้รับสารนี้ มีแนวโน้มที่จะทำให้สื่อมีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น (Fragmentation) มีความหลากหลาย (Diversity) และมีลักษณะแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น (Heterogenization)

แนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ สำหรับสารานุกรมทำให้เป็นช่องทางในการแผ่ขยายความรู้ ข้อมูลข่าวสารได้ดียิ่งขึ้น จากเดิมที่สารานุกรมตั้งอยู่ในห้องสมุด ผู้ใช้ต้องเดินทางไปค้นคว้าที่ห้องสมุด ปัจจุบันสามารถทำได้ทุกที่ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งในปัจจุบันมีสารานุกรมหลายแห่งที่สามารถใช้งานในแบบออนไลน์ได้ เช่น สารานุกรมบริตานนิกา และสารานุกรมเวิลด์บุ๊ก

การแผ่ขยายนี้ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของการเปิดรับเพียงอย่างเดียว ผู้ใช้สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติมเนื้อหาตามความถนัดหรือสนใจได้ด้วย ทำให้ความรู้ที่มีอยู่ในสารานุกรมออนไลน์นี้มีความกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

แนวคิดการสื่อสารความรู้ (Communicating Knowledge)

รายงานการวิจัยของโครงการรณรงค์เพื่อสิทธิการสื่อสารในสังคมสารสนเทศ (CRIS - The Campaign for Communication Rights in the Information Society) (CRIS, 2005 อ้างถึงใน มนัสชล หิรัญรัตน์, 2549) เสนอกรอบโครงสร้างหลัก 4 ประการของสิทธิการสื่อสาร ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 การสื่อสารในมณฑลสาธารณะ ประกอบด้วย

1. เสรีภาพในการแสดงออก
2. เสรีภาพของสื่อ (รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
3. การเข้าถึงและการมีอยู่ให้พร้อมเสมอของข้อมูลสาธารณะและข้อมูลของรัฐ
4. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเอกชน
5. ความหลากหลายและลักษณะอันเป็นพหุนิยมในสื่อ
6. การมีลักษณะอันทั่วถึงและทั่วถ้วน (universal) ของสื่อ ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการผลิตและจัดการสื่อ

โครงสร้างที่ 2 การสื่อสารความรู้ ประกอบด้วย

1. ระบอบในการแบ่งปันความรู้ที่มีสมดุล
2. ความรู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะต้องเข้าสู่ปริมณฑลสาธารณะ
3. การมีความรู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมไว้ให้เสมอสำหรับทุกชุมชน
4. ทักษะและความสามารถในการใช้สื่อโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

โครงสร้างที่ 3 สิทธิพลเมืองในการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. สิทธิอันเท่าเทียมตามกฎหมายที่จะมีเกียรติ ศักดิ์ศรีและชื่อเสียง
2. สิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและการคุ้มครองข้อมูล
3. สิทธิส่วนบุคคลในการสื่อสาร
4. เสรีภาพจากการเฝ้าระวัง สอดแนมทางการสื่อสารในที่สาธารณะและที่ทำงาน

โครงสร้างที่ 4 สิทธิทางวัฒนธรรมในการสื่อสาร ประกอบด้วย

2. การสื่อสารโดยใช้ภาษาแม่ในสื่อและปริมณฑลทางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมในชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนโดยผ่านสื่อหรือโครงสร้างทางการสื่อสาร
4. การสนับสนุนให้มีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

แนวคิดเรื่องเว็บ 2.0 (Web 2.0)

ตั้งแต่ต้นปี 2003 แนวคิดเรื่องเว็บ 2.0 เป็นแนวคิดที่ได้รับการจุดประเด็นโดย Tim O'Reilly เจ้าของสำนักพิมพ์ O'Reilly ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในงาน Web 2.0 Conference ในปีต่อมา จนกลายเป็นคำที่ได้รับการกล่าวถึงและได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป โดยแนวคิดนี้กล่าวถึงปัญหารูปแบบเว็บไซต์ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอด เนื่องจากรูปแบบของการใช้อินเทอร์เน็ตในยุคปัจจุบันของผู้คนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป รูปแบบเดิมๆ ไม่สามารถตอบสนองวิวัฒนาการการใช้งานของผู้ใช้ ส่งผลให้ความนิยมของหลายเว็บไซต์ลดน้อยลงจนต้องปิดตัวกันไป ทั้งนี้เว็บไซต์ในยุคที่ผ่านมา เจ้าของเว็บไซต์ หรือเว็บมาสเตอร์จะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลและนำเสนอให้กับกลุ่มผู้ใช้หรือผู้ชม ซึ่งเหมือนเป็นระบบปิด แต่ในยุคสมัยใหม่รูปแบบได้ถูกแทนที่ด้วยตัวผู้ใช้มากขึ้น โดยการมีส่วนร่วมในการเพิ่มเนื้อหาหรือข้อมูลภายในเว็บไซต์ได้ การเปิดให้มีส่วนร่วมนี้เป็นเหมือนการเปิดประตูรับข้อมูลจากภายนอกเข้ามารวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูล

คุณลักษณะของเว็บ 2.0 (ณรงค์ ขำวิจิตร, 2550) มีรูปแบบ ดังนี้

1. ลักษณะเนื้อหาของเว็บไซต์มีความละเอียดขึ้น มีการแบ่งสัดส่วนจากข้อมูลขนาดใหญ่มาเป็นขนาดย่อย
2. ผู้ใช้สามารถจัดการเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์ได้ และสามารถแบ่งปันเนื้อหาที่ผ่านการจัดการให้กับกลุ่มคนในเว็บไซต์ได้ เกิดเป็นรูปแบบการจัดการแบบใหม่ของเว็บไซต์ที่จากเดิมเว็บมาสเตอร์จะเป็นผู้จัดการเอง
3. เนื้อหา มีการจัดเรียงหมวดหมู่ เป็นระเบียบ
4. เกิดรูปแบบทางธุรกิจแบบใหม่ที่หลากหลาย โดยผู้ใช้งานเป็นผู้กำหนดเนื้อหาเองได้
5. การให้บริการของเว็บไซต์มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเว็บมาสเตอร์ทำหน้าที่เป็นผู้เพิ่มเนื้อหาในเว็บไซต์ เปลี่ยนเป็นการบริการพื้นที่ให้ผู้ใช้งานมาเป็นผู้กำหนดเนื้อหา

จากเดิมผู้ใช้สามารถเข้าไปเลือกใช้งานหรือชมเนื้อหา การสื่อสารทางเดียวทำให้ผู้ใช้เป็นได้เพียงผู้รับเท่านั้น สังคมแห่งยุคเว็บ 2.0 จึงเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต มาเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่สามารถกลายเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ โดยสังเกตได้ว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบดังกล่าวไม่ได้ความเกี่ยวข้องในด้านเทคนิคแต่อย่างใด แต่กลับมุ่งไปที่ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและผู้ใช้งาน

เทคโนโลยีและลักษณะของเว็บไซต์ในรูปแบบของเว็บ 2.0 ส่งเสริมให้การแบ่งปันข้อมูล พัฒนาแนวคิดและการออกแบบ รวมถึงการร่วมสร้างข้อมูลในโลกอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำไปสู่การบริการบนเว็บไซต์หลายอย่าง เช่น บล็อก เครือข่ายสังคมออนไลน์ สารานุกรมออนไลน์แบบเสรี อย่างวิกิพีเดีย

แนวคิดเรื่องการออกแบบเว็บไซต์ชุมชน

หลักการออกแบบเว็บไซต์ชุมชน (Community building on the web) ของ Amy Jo Kim ที่กล่าวถึงการสร้างเว็บไซต์ที่จะประสบความสำเร็จนั้น ต้องออกแบบโดยคำนึงถึงความน่าสนใจของเว็บไซต์ และความสามารถของเว็บไซต์ในการดึงดูดให้ผู้เข้าชมกลับมาเป็นสมาชิกกับทางเว็บไซต์ โดยมีหลัก 9 ประการคือ

วิธีการที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน (Purpose)

การที่เว็บไซต์ชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้ออกแบบต้องวางวัตถุประสงค์ในการทำเว็บไซต์ให้ชัดเจน คือ ต้องทราบว่าเหตุใดจึงต้องทำเว็บไซต์นี้ขึ้นมา หรือเว็บไซต์นี้เหมาะสมสำหรับใคร และใครบ้างที่จะเข้ามาร่วมพัฒนาเว็บไซต์นี้ เพราะเหตุว่าเว็บไซต์ชุมชนจะได้รับความนิยมก็ต่อเมื่อเว็บนั้นสามารถทันต่อการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของผู้ใช้ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในเบื้องต้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการออกแบบในแต่ละส่วนมีเป้าหมายร่วมกัน

วิธีการที่ 2 การนำผู้คนมารวมกลุ่มในสถานที่เดียวกัน (Place)

ภายในเว็บจะต้องเป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายสถานที่เอาไว้ด้วยกัน เช่น มุมหนังสือ ลานกิจกรรม ร้านฟังเพลง โดยเว็บจะรวบรวมผู้คนต่างๆ จากหลายกลุ่ม เข้ามาอยู่ร่วมกันภายในเว็บไซต์ ซึ่งการดึงดูดให้ผู้ใช้เข้ามาด้วยกันในเว็บทำได้โดยตั้งเป็นห้องสนทนา หรือ chat room ซึ่งทั้งหมดนั้นต้องคำนึงถึงความต้องการ รวมถึงความสนใจของผู้ใช้เป็นหลัก ทำยที่สุดต้องขยายกลุ่มจากกลุ่มผู้ใช้เล็กๆ ไปสู่กลุ่มที่ใหญ่ขึ้นได้

วิธีการที่ 3 ต้องรู้จักสมาชิก (Profile)

โดยทั่วไปคนในสังคมจะแสดงตนเป็นตัวตนของเขาตามลักษณะของสังคมที่เขาอยู่ เช่น สมาคม บริษัท แต่ในเชิงจิตวิทยาแล้ว เมื่อคนเข้าสู่โลกเว็บไซต์เขามักจะใช้ความรู้สึกในการเข้าร่วมสังคมเป็นหลัก ดังนั้น ในแต่ละเว็บไซต์ชุมชนจะต้องมีการแสดงลักษณะตัวตนของสมาชิกอย่างชัดเจน และต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสมาชิก วิธีการนี้จะทำให้เว็บไซต์มี

จุดยืนที่โดดเด่นกว่าเว็บไซต์ทั่วไป กล่าวคือ ข้อมูลสมาชิกเหล่านี้จะสร้างความเชื่อใจให้เกิดขึ้นภายในเว็บไซต์ จะช่วยในการพัฒนาความสัมพันธ์ของสมาชิกให้มีความเชื่อใจกันมากยิ่งขึ้น

วิธีการที่ 4 การมีบทบาท (Roles)

การทำให้ผู้เข้าชมหน้าใหม่ของเว็บไซต์กลายเป็นคนสำคัญในเว็บไซต์ เช่น จากเดิมอาจเข้ามาเล่นเกมสื่ในเว็บไซค์ก็ทำให้เข้ามาเล่นบ่อยๆ โดยการจัดแข่งขันเพื่อให้ผู้ชมติดตามเว็บชุมชนต่อไป โดยทำให้ผู้เข้าชมเปลี่ยนความรู้สึกจากการเข้ามาชมธรรมดาเป็นความรู้สึกว่าเว็บไซต์นี้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเขา

วิธีการที่ 5 ความเป็นผู้นำ (Leadership)

รูปแบบเว็บไซต์ชุมชนจะมีผู้นำทางความคิด โดยผู้นำทางความคิดเหล่านี้อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นคนกลุ่มเดียวกันที่มีข้อมูลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าชมที่มีข้อข้องใจสามารถสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะทำให้เขาารู้สึกมีส่วนร่วมเว็บไซต์นั้นๆ มากยิ่งขึ้น

วิธีการที่ 6 จรรยาบรรณ (Etiquette)

เว็บไซต์ชุมชนทุกแห่งจะมีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันของผู้ใช้ หากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนั้นเป็นไปในทิศทางที่ดีก็อาจไม่ประสบปัญหาใด แต่หากเกิดความขัดแย้งขึ้นผู้จัดทำเว็บไซต์อาจไม่สามารถควบคุมการทะเลาะโต้เถียงนั้นได้ ดังนั้นสิ่งสำคัญคือ ควรตั้งกฎพื้นฐานในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นไว้ และใช้กฎดังกล่าวควบคุมมาตรฐานการมีส่วนร่วมในเว็บไซต์

วิธีการที่ 7 กิจกรรมต่างๆ (Events)

ควรจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิก เช่น นัดพบปะสมาชิก ฯลฯ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เหนียวแน่น โดยเว็บไซต์จะเป็นจุดเชื่อมประสานกิจกรรมต่างๆ ได้

วิธีการที่ 8 เทศกาล (Rituals)

เว็บไซต์ชุมชนจะจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ เพราะรูปแบบการจัดทำเว็บไซต์ชุมชนที่ได้รับความนิยมในเว็บไซต์ต่างๆ คือ การจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ เพื่อเป็นการรวมแผนกิจวัตรของแต่ละบุคคลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน วิธีการนี้จะช่วยให้เว็บไซต์ชุมชนแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว เช่น เทศกาลวันลอยกระทง วันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้ผู้ใช้จะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มากขึ้น

วิธีการที่ 9 กลุ่มย่อย (Subgroup)

เป้าหมายในการสร้างเว็บไซต์ชุมชนคือ การเพิ่มขนาดผู้เข้าชมเว็บไซต์ให้ได้ในปริมาณมาก เพื่อเชื่อมต่อบริเวณทางกายภาพกับโลกเสมือนจริงให้ผู้ใช้สามารถกระโดดข้ามไปมาได้ การออกแบบเว็บไซต์จะต้องหาเทคโนโลยีที่สามารถช่วยให้สมาชิกสามารถเชื่อมโยงไปยังกลุ่มเล็กๆ ที่อยู่โดยรอบได้ วิธีการนี้จะเป็นโอกาสที่ดีที่ทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันกับเว็บไซต์ได้

แม้จะเป็นเว็บไซต์ที่มุ่งเน้นในการสื่อสารความรู้ ข้อมูลข่าวสาร หากแต่วิกิพีเดียยังมีลักษณะของชุมชนอยู่ด้วย เนื่องจากการเปิดเสรีให้กับผู้ใช้ได้สมัครเป็นสมาชิก มีบทบาทในการสร้าง แก้ไข ปรับปรุง ตลอดจนจนถึงการเป็นผู้ดูแล โดยมีกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การพูดคุย การร่วมกัน “เก็บกวาด” หรือ “การสังคายนา” บทความ ซึ่งเป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นในชุมชนแห่งนี้

แนวคิดเรื่องลักษณะ 8 ประการของคนในยุคอินเทอร์เน็ต

Don Tapscott (2008) ทำวิจัยเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและพฤติกรรมของผู้ใช้ในช่วงอายุ 11-30 ปี จำนวน 1,750 คน จาก 12 ประเทศ พบว่า มีพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ เรียกว่า ลักษณะ 8 ประการ (The Eight Net Gen Norms) ประกอบด้วย

1. การมีเสรีภาพ (Freedom)
2. การกำหนดเอง (Customization)
3. การใคร่ครวญ (Scrutiny)
4. ความซื่อสัตย์ สุจริต ความจริงใจ (Integrity)
5. ความร่วมมือ (Collaboration)
6. ความบันเทิง (Entertainment)
7. ความเร็ว (Speed)
8. นวัตกรรม (Innovation)

การมีเสรีภาพ (Freedom)

เสรีภาพเป็นสิ่งที่เราทุกคนต้องการ แต่ในขณะนั้นมีความคาดหวังในเสรีภาพด้วย เหตุเพราะการเติบโตของโลกดิจิทัลทำให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสที่จะสำรวจโลก ค้นหาสิ่งใหม่ พูดคุยกับคนแปลกหน้า และถกถามเรื่องราวจากองค์กรรัฐและเอกชนต่างๆ ได้ เทียบกับเมื่อสมัยก่อนหาก

มีการทำโครงการเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ก็จะต้องตัดภาพมาจากหนังสือ นิตยสาร หรือหาข้อมูลจากสื่อ
 ประชาสัมพันธ์ต่างๆ แต่ในขณะที่เด็กสมัยนี้เพียงแค่เป็นคอมพิวเตอร์ในห้องนอนของตัวเอง
 อินเทอร์เน็ตให้อิสระเด็กในยุคใหม่ได้เลือกสิ่งที่จะดู จะทำงาน หรือทำอะไรก็ตาม อย่าง
 ใช้อินเทอร์เน็ตคุยกับเพื่อน

จากงานวิจัยของ ดอน แอปส์ก็อต พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของคนในยุคเน็ตที่ได้สำรวจ
 ออนไลน์ในอเมริกาเหนือ มีความต้องการที่จะทำงานในสถานที่อื่นๆ มากกว่าสำนักงาน และมี
 ตัวเลขใกล้เคียงกันกับความต้องการให้มีชั่วโมงทำงานที่ยืดหยุ่นและแตกต่างจากพนักงานประเภท
 อื่นๆ โดยเลือกที่จะทำงานอย่างยืดหยุ่นแต่มองที่ผลสำเร็จและมูลค่าตลาดมากกว่า

การมีทางเลือกที่อิสระเหล่านี้ รวมไปถึงการใช้สื่อของพวกเขาด้วย จากแทนที่จะฟัง 10
 อันดับเพลงยอดนิยมบนคลื่นวิทยุ คนในยุคเน็ตจะฟังเพลงจากไอพ็อดซึ่งมีรายการเพลงนับพันจาก
 เพลงนับล้านที่มีอยู่ และเช่นเดียวกับการซื้อสินค้า คนในยุคเน็ตนี้จะไม่แสดงท่าทีวิตกกังวลกับ
 ตัวเลือกมากมายเหล่านั้น ในการสำรวจดอนพบว่า มีเพียง 13 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่แสดงท่าทีวิตก
 กังวล หรือเกรงว่าจะตัดสินใจถูกหรือไม่

การค้นหาเพื่อความสะดวกอิสระนี้เปลี่ยนรูปแบบการศึกษาด้วยเช่นกัน พวกเขาจะสามารถเข้า
 ไปสู่โลกแห่งความรู้ได้เพียงปลายนิ้ว การเรียนรู้สำหรับคนในยุคเน็ตจะเป็นที่ไหนหรือเมื่อไหร่ก็ได้ที่
 เขาต้องการ การบรรยายในห้องเรียนกลายเป็นเรื่องล้าสมัยไปแล้ว หรือไม่เหมาะสมเป็นอย่าง
 ยิ่ง

การกำหนดเอง (Customization)

คนในยุคก่อนนี้จะหวังว่าอะไรก็ตามที่เขาได้จะต้องใช้งานได้ หากแต่คนในยุคเน็ตจะทำ
 ให้สิ่งที่เขาได้ กำหนดให้สิ่งนั้นเป็นของพวกเขา ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยของดอนให้
 ข้อมูลว่า พวกเขามักจะปรับสิ่งต่างให้สะท้อนความเป็นตัวตนของตัวเอง คนในยุคเน็ตโตมากับ
 โทรศัพท์มือถือส่วนตัว โตมากับการได้สิ่งที่เขาอยากได้ เมื่อเขาต้องการไม่ว่าจะเป็นเมื่อไหร่ ที่ไหน
 และทำให้สิ่งเหล่านั้นตรงตามความต้องการและความจำเป็นของตัวเอง เช่น ตั้งวอลล์เปเปอร์ใน
 โทรศัพท์มือถือ บวกกับเสียงเรียกเข้าเป็นเพลงโปรด

บล็อกออนไลน์ที่สามารถตกแต่งได้ตามใจเป็นเครื่องยืนยันได้อย่างดี เช่น My Space และ
 Facebook นอกจากนี้เขายังกำหนดสื่อเองอีกด้วย โดย 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเลือกดูรายการ
 โปรดเมื่อพวกเขาต้องการด้วย You Tube แทนที่จะดูในช่วงเวลาที่ออกอากาศ

การไต่สวน (Scrutiny)

คนในยุคเก่าก่อน อาจจะเชื่อได้ว่า แองเจลินาโกลี จะมาร่วมประชุมกับคุณในสัปดาห์หน้า แต่คนในยุคนี้จะมีการไต่สวนก่อน และอาจจะไม่หลงเชื่อง่ายๆ เพราะเขาสามารถที่จะเช็คข้อมูลหรือตรวจสอบข้อมูลจากที่อื่นๆได้ การมีแหล่งข้อมูลจำนวนมากบนเว็บ พวกเขาจึงมีความสามารถที่จะแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับเรื่องแต่งได้ พวกเขามีความใส่ใจกับโลกภายนอกและอยากรู้อะไรขึ้นบ้าง โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อที่จะหาความจริงเหล่านั้น ทุกวันนี้คนในยุคนี้ น่าจะมีคติว่า “เชื่อใจแต่ตรวจสอบ” (Trust but verify) และสำหรับผู้ที่ต้องการที่จะเข้าถึงคนในช่วงอายุนี้ กลยุทธ์ที่ดีที่สุดก็คือ ความเปิดเผยตรงไปตรงมา

อย่างไรก็ตาม คนในยุคนี้ยังไม่รู้ซึ่งถึงผลจากการให้ข้อมูลส่วนตัวบนอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook ที่จะกลับมามีผลเมื่อเขาต้องการที่จะทำงานในอนาคต

ความซื่อสัตย์ สุจริต ความจริงใจ (Integrity)

คนในยุคนี้ยังมีความใส่ใจเกี่ยวกับความซื่อสัตย์อีกด้วย เช่น ความซื่อสัตย์ ความเห็นอกเห็นใจ ความโปร่งใส รักษาหรือยึดถือตามคำมั่นสัญญา และเขาเหล่านี้จะคาดหวังให้คนอื่นๆ มีความสุจริตด้วยเช่นกัน เขาจะไม่ทำงานให้หรือไม่ซื้อสินค้าจากองค์กรที่ไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผลจากการสำรวจพบ 77 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่าง 1,750 คน เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “หากบริษัทสัญญาเกินจริงในโฆษณา เขาจะบอกเพื่อนไม่ให้ซื้อสินค้าเหล่านั้น” อย่างไรก็ตาม 71 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างจะให้อภัยกับความผิดหากบริษัทเหล่านั้นขอโทษอย่างจริงใจและรวดเร็ว

คนในยุคนี้ยังพิจารณาเรื่องคุณค่าก่อนที่จะจ่าย เป็นเพราะพวกเขาสามารถที่จะหาข้อมูลได้ง่ายว่าสินค้านั้นทำมาจากอะไร และมีอะไรในนั้นบ้าง ความรู้เหล่านี้จึงนำไปสู่การกระทำเมื่อเขาสามารถที่จะไต่สวนสิ่งต่างๆ ได้จากข้อมูล เขาจะตัดสินใจบนพื้นฐานของสิ่งที่บริษัทเหล่านั้นทำ ไม่ใช่สิ่งที่บริษัทเหล่านั้นกล่าว

แต่ความซื่อสัตย์ของคนกลุ่มนี้ยังกว้างอยู่ทั้งสองข้าง ทั้งการยึดติดกับจรรยาบรรณของบริษัท และการดาวน์โหลดเพลงฟรี ซึ่งค่ายเพลงต่างๆ กล่าวหาว่าเป็นการโจรกรรม โดย 77 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างเคยดาวน์โหลดเพลง ซอฟต์แวร์ เกม หรือภาพยนตร์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายให้กับผู้ผลิต และอีก 72 เปอร์เซ็นต์ไม่สนใจเรื่องสถานะลิขสิทธิ์ของไฟล์ข้อมูล

ความร่วมมือ (Collaboration)

คนในยุคเน็ตนี้เป็นผู้แบ่งปันโดยธรรมชาติ เป็นความสัมพันธ์ของยุคนี้ และในปัจจุบันคนในยุคเน็ตนี้ยังเป็นโปรดิเวเซอร์ หรือร่วมสร้างสรรค์สินค้าและบริการใหม่ๆ ให้แก่บริษัทด้วย และในโลกอินเทอร์เน็ตยังเปลี่ยนรูปแบบเป็นแพลตฟอร์มสำหรับการนำเสนอข้อมูล ในที่ที่คุณสามารถมีส่วนร่วมและแบ่งปันได้ ในเว็บ 2.0 ชุมชนแบบใหม่ที่กำลังก่อตัวในเครือข่ายสังคมอย่างใน Face book และ My Space และชุมชนเหล่านี้กำลังเริ่มต้นที่จะก้าวไปสู่การผลิต โดยมีผู้คนร่วมกันทำอะไรต่างๆ ซึ่งรอยุคใหม่ที่มีจิตสำนึกในความร่วมมือและร่วมคิดค้น

ความร่วมมือแบบใหม่จะไม่ใช้ในรูปแบบของทีมงาน แต่เป็นการทำเพียงลำพัง คนละเล็กละน้อยแต่ได้ผลลัพธ์ขนาดใหญ่ เช่น วิกิพีเดียที่เขียนโดยอาสาสมัครและได้รับการแก้ไขโดยคนอ่านจำนวนหลายแสนจากทั่วโลก ซึ่งนั่นทำให้ “มีสองหัวดีกว่าหัวเดียว” กลายเป็น “มีหมื่นหัวดีกว่าสองหัว” มีคนจำนวนมากข้างนอกและเราต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อที่จะเข้าไปถึงความสามารถของเขา”

ความบันเทิง (Entertainment)

สิ่งที่คนในยุคเน็ตต้องการคือ งานที่ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน สองอย่างนี้เป็นสิ่งที่รวมกันในกิจกรรมเดียวกัน 81 เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามเล่นเกมออนไลน์ ไปจนถึงหางานได้ ความสามารถในการทำงานหลายอย่าง (multitask) ซึ่งจะสามารถย่อยสิ่งที่เบี่ยงเบนความสนใจ รวมถึงการออนไลน์ต่างๆ หากต้องการสมาธิในการคิดอย่างลึกซึ้ง

เกือบ 3 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างคิดว่า ความสนุกสนานขณะที่ใช้งานอะไรก็ตามเป็นสิ่งที่สำคัญเทียบเท่ากับสิ่งที่มันควรจะเป็น

ความเร็ว (Speed)

ความเติบโตของเทคโนโลยีสร้างความคาดหวังในเรื่องความเร็วให้กับคนในยุคเน็ตด้วย ภูเกิลให้คำตอบในเรื่องที่พวกเขาอยากรู้ด้วยเวลาเพียงเสี้ยววินาที ดังนั้น พวกเขาจึงคาดหวังว่าทุกคนในโลกจะตอบสนองเร็วไปทั้งหมด เช่น Instant Messaging ทำให้คนคาดหวังว่าจะต้องตอบอย่างรวดเร็ว พวกเขาไม่มีความอดทน ดังเช่น 80 เปอร์เซ็นต์หวังว่าบริษัทต่างๆ จะตอบอีเมลอย่างรวดเร็ว และพวกเขาก็รู้ว่าคนอื่นๆ ก็คาดหวังที่จะให้เขาตอบอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน บางครั้งพวกเขาก็ต้องการความสงบ บางทีก็คิดว่าจะปิดโทรศัพท์มือถือ ปิดคอมพิวเตอร์ แต่ก็ยังลังเลเพราะเขายังกลัวว่าจะพลาดข้อความสำคัญและไม่ต้องการรู้สึกแยกออกจากสังคมแวดล้อม

อีเมลล์นั้นมีความรวดเร็วกว่าการพูดคุยพบปะ ดังจะเห็นได้จากคนในยุคเน็ตมักจะติดต่อกันทางอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าไปพบกัน นอกเสียจากการพบกันครั้งแรกหรือว่าเป็นการเจรจาสำคัญ

นวัตกรรม (Inovation)

นวัตกรรมในยุคก่อนหน้านั้นคือ โทรานซิสเตอร์ จนกระทั่งเป็นทีวี แต่ในยุคนี้นวัตกรรมนั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา ในบางอย่างดูเกินจริงอย่างทุกๆ สองหรือสามสัปดาห์ ในทุกวันนี้เด็กๆ ต้องการโทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่ทุกๆ สามเดือน เพราะว่า เครื่องที่มีอยู่ไม่มีความสามารถอย่างรุ่นใหม่ และเช่นเดียวกับจอโทรทัศน์จอแบนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ราคาตกลงไปทุกๆ 18 เดือน และหลายๆ บริษัทก็แข่งขันนำนวัตกรรมต่างๆ ออกมาสู่ตลาดเพื่อคนรุ่นใหม่

ลักษณะ 8 ประการนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในคนยุคเน็ต เขาต้องการอิสระในการเป็นสิ่งที่เขาอยากเป็น อิสระในการเลือก เขาต้องการกำหนดสิ่งต่างๆ ได้เอง แม้กระทั่งงาน พวกเขาเรียนรู้ในการไตร่ตรองและใคร่ครวญสิ่งต่างๆ ที่เขาเห็นและอ่านจากสื่อ รวมทั้งในอินเทอร์เน็ต พวกเขาเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา โปร่งใส และยึดมั่นตามคำสัญญา พวกเขาเป็นผู้ที่แบ่งปันกับเพื่อนออนไลน์และที่ทำงาน พวกเขาเติบโตบนความเร็ว และรักนวัตกรรม

แม้ลักษณะดังกล่าวจะไม่ได้อยู่ภายในบริบทของความเป็นไทย แต่ลักษณะที่อยู่ภายใต้แวดล้อมของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตก็มีส่วนเหมือนกัน โดยเฉพาะในเรื่องของความร่วมมือที่สะท้อนให้เห็นได้จากจำนวนบทความของวิกิพีเดียที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีจำนวนผู้ใช้เข้าไปร่วมสร้างและปรับปรุงบทความเหล่านั้น ซึ่งเกิดขึ้นในวิกิพีเดียไทยด้วยเช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บีเจ ฟ็อกซ์ (B.J. Fogg, 2001) ศึกษาวิจัยความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ และเสนอแนวทางการสร้างเว็บไซต์ให้มีความน่าเชื่อถือ 10 ประการ คือ

1. ข้อมูลในเว็บไซต์สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้ง่าย
2. แสดงให้เห็นว่าองค์กรที่ดำเนินงานเป็นองค์กรที่มีอยู่จริง
3. เน้นให้เห็นว่าองค์กรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการให้บริการเนื้อหา
4. แสดงให้เห็นว่าองค์กรมีกลุ่มหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือเป็นผู้สนับสนุน
5. ทำให้ผู้ใช้ติดต่อดูแลผู้ดำเนินการของเว็บไซต์ได้ง่าย
6. ลักษณะการออกแบบเว็บไซต์มีความเป็นมืออาชีพ
7. ทำให้เว็บไซต์สามารถใช้งานได้ง่ายและมีประโยชน์
8. อัปเดตเว็บไซต์เป็นประจำ
9. พยายามหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่เป็นการโฆษณา
10. หลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดทุกชนิด แม้กระทั่งจุดผิดพลาดเล็กน้อย

โธมัส เชสนีย์ (Chesney, 2006) ได้ทดสอบความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญยอมรับในความน่าเชื่อถือของบทความในวิกิพีเดียมากกว่าผู้ที่ไม่เชี่ยวชาญ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า วิกิพีเดียมีความถูกต้องแม่นยำสูง แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาไม่สามารถยืนยันได้ว่า วิกิพีเดียเป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้อย่างแท้จริง เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าบทความในวิกิพีเดียมีข้อผิดพลาดเฉลี่ย 13%

Rosenzweig (Rosenzweig, 2006 อ้างถึงใน Brendan and Tan, 2010) ศึกษาชีวประวัติคนสำคัญของสหรัฐอเมริกา 25 คน ในวิกิพีเดีย, Encarta, และ American National Biography (ANB) แบบออนไลน์ พบว่า วิกิพีเดียมีความถูกต้องในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ วัน แลเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา ในขณะที่มีข้อผิดพลาดในวิกิพีเดีย 4 ประการ เมื่อเทียบกับ Encarta ที่มี 3 ประการ และ ANB ที่มีข้อผิดพลาดเพียงประการเดียว

เร็คเตอร์ (Rector, 2008 อ้างถึงใน Brendan and Tan, 2010) เปรียบเทียบระหว่าง American National Biography (ANB) และ Dictionary of American History (DAH) กับวิกิพีเดียและบริตานนิกา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นบทความประวัติศาสตร์อเมริกันจำนวน 9 บทความ ผลปรากฏว่า วิกิพีเดียได้คะแนนต่ำสุด อัตราความแม่นยำ 80% เมื่อเทียบกับบริตานนิกาที่ได้ 96% และ ANB และ DAH ที่มีค่ารวมกัน 95% แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อตัดข้อกล่าวอ้างที่ไม่ได้รับการ

ยืนยันซึ่งเป็นส่วนที่ไม่ได้อ้างอิงจากการคำนวณ ตัวเลขก็ขยับใกล้เคียงกันมากขึ้น วิกีพีเดียมีอัตราความแม่นยำเพิ่มขึ้นเป็น 88% บริตานนิกา 96.5% และผลรวมของ ANB และ DAH มีค่ารวมกัน 97.5%

องอาจ ฤทธิ์ทองพิทักษ์ (2539) ศึกษาถึงพฤติกรรมการสื่อสารผ่านระบบวีรลไวด์เว็บของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้การสื่อสารผ่านระบบวีรลไวด์เว็บที่มหาวิทยาลัย และสนใจเปิดรับเนื้อหาประเภทบันเทิงมากที่สุด นอกจากนี้นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากระบบวีรลไวด์เว็บเพื่อการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการและทักษะการใช้งานระบบวีรลไวด์เว็บ และการใช้ระบบวีรลไวด์เว็บในการตอบสนองความต้องการด้านข่าวสารและการพักผ่อนหย่อนใจ

ธวัชชัย พาณิชยากรณ์ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ที่สนใจ และมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายสารสนเทศห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลินเ็ต) ของนิสิตและบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ความรู้ในเรื่องเครือข่ายจุฬาลินเ็ตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายจุฬาลินเ็ต และทัศนคติที่มีต่อเครือข่ายจุฬาลินเ็ตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายจุฬาลินเ็ต

มนัสชล หิรัญรัตน์ (2549) ศึกษาลักษณะการสื่อสารความรู้สู่สาธารณะของวิกิพีเดียภาษาไทย พบว่าเว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยมีพัฒนาการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงช่วงที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงเริ่มสร้าง ช่วงพัฒนา และช่วงปรับปรุงคุณภาพ โดยมีแนวโน้มที่ผู้ใช้เว็บไซต์มีจำนวนมากขึ้นและเนื้อหาในเว็บไซต์ก็มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มมากขึ้น เว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยมีลักษณะเป็นสารานุกรมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเนื้อหาและแบ่งปันความรู้อย่างสมดุลด้วยลิขสิทธิ์เสรี GFDL มุมมองที่เป็นกลาง และนโยบายที่เปิดกว้างในการสร้างและจัดการเนื้อหา ในขณะที่ผู้ใช้อย่างมีส่วนร่วมในการจัดการเนื้อหาในปริมาณน้อย มีความเชื่อถือต่อเนื้อหาในเว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยในระดับปานกลาง โดยใช้ประโยชน์เว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารมากที่สุด และมีความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์เว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยในระดับปานกลาง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย” กำหนดรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผู้ดูแลวิกิพีเดีย แบ่งออกเป็น

- ผู้ดูแลสิทธิ์แต่งตั้ง (bureaucrat) มีสิทธิแต่งตั้งผู้ใช้ให้เป็นผู้ดูแลได้ แต่ไม่สามารถถอดถอนสิทธิ์ได้ เปลี่ยนชื่อผู้ใช้ และรับรองหรือยกเลิกสถานะ**บอต**ได้ มี 9 คน
- ผู้ดูแลโครงการ (steward) สามารถเปลี่ยนสถานะของผู้ใช้ทุกแบบ ในทุกโครงการของวิกิมีเดีย
- ผู้ดูแล (developer) เป็นระดับการจัดการทางเทคนิคขั้นสูงสุด (โดยในระดับนี้ จะมีลำดับชั้นอีก แต่ผู้ใช้โดยทั่วไปจะไม่ทราบ) โดยสามารถเปลี่ยนแปลงซอฟต์แวร์ของมีเดียวิกิ และฐานข้อมูลของวิกิมีเดียได้โดยตรง

ปัจจุบันวิกิพีเดียไทย มีผู้ดูแลจำนวนทั้งสิ้น 19 คน (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) โดยมี 9 คนเป็นผู้ดูแลสิทธิ์แต่งตั้ง นอกนั้นเป็นเพียงผู้ดูแลระบบ

ส่วนที่ 2 ผู้ใช้ที่เกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือ แบ่งออกเป็น

ผู้สื่อข่าว ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาหรือหมวดนั้นๆ และเป็นผู้ใช้ที่เคยใช้วิกิพีเดียไทย ประกอบด้วยผู้สื่อข่าวจาก 5 หมวดหลัก ได้แก่ การเมือง, เศรษฐกิจ, ต่างประเทศ, บันเทิง และกีฬา

นักวิชาการ ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขา และเป็นผู้ใช้ที่เคยใช้วิกิพีเดีย ประกอบด้วยนักวิชาการในสาขาที่แตกต่างกัน ได้แก่ นักวิชาการด้านการศึกษา, นักวิชาการด้านการตลาด และนักวิชาการคอมพิวเตอร์

ส่วนที่ 3 ผู้ใช้ทั่วไป วิกีพีเดียไทย หมายถึง ผู้ที่เข้าเว็บไซต์ <http://th.wikipedia.org/> แบ่งตามระดับการมีส่วนร่วมในวิกิพีเดียไทย คือ

- ผู้ใช้ไม่ได้ล็อกอิน สามารถแก้ไขบทความและสร้างบทความใหม่ได้
 - ผู้ใช้ใหม่ สามารถสร้างบทความ สร้างหน้าพูดคุย แก้ไขบทความได้
 - ผู้ใช้พื้นฐาน มีความสามารถเหมือนผู้ใช้ใหม่ โดยนอกจากนั้นสามารถอัปโหลดไฟล์ เปลี่ยนชื่อหน้า และแก้ไขบทความที่กึ่งล็อกได้ ผู้ใช้จะได้รับสิทธิอัตโนมัติ หลังจากที่สมัครไม่น้อยกว่า 4 วัน และแก้ไขมากกว่า 10 ครั้ง
 - ผู้ใช้ที่ถูกล็อก ไม่สามารถแก้ไขบทความ สร้างบทความใหม่ หรืออัปโหลดไฟล์ได้
- สำหรับผู้ใช้วิกิพีเดียไทยที่สมัครเป็นสมาชิก (Log in user) ทั้งหมด 110,798 คน (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)

กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างจากจำนวนผู้ดูแลวิกิพีเดียไทย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้สื่อข่าวที่เคยใช้วิกิพีเดียไทย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน (หมวดละ 1 คน จาก 5 หมวด)

ส่วนการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างจากจำนวนผู้ใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ดังสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากร
	e	=	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อประชากรที่ต้องการศึกษามีจำนวน 63,876 คน (ข้อมูลเดือนกันยายน 2552) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ไม่เกิน 5 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 แทนค่าตามสูตรได้ผลดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{63,876}{1+63,876 (0.05)^2} \\ &= 397.51 \\ &= (\text{ประมาณ } 400) \end{aligned}$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในวิธีการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม จำนวน 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 1.1 ผู้ดูแลระบบ จำนวน 3 คน ใช้คำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ มีแนวคำถามหลัก ดังนี้
 - หลักและนโยบายในการดำเนินงาน
 - การกำกับดูแลเนื้อหา และกฎระเบียบที่บังคับใช้ เช่น การแก้ไขบทความ
 - กระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง เช่น การตั้งหน่วยเก็บกวาดเฉพาะกิจ
 - แผนการดำเนินงานในการสร้างความน่าเชื่อถือ
 - ความสำเร็จในการสร้างความน่าเชื่อถือ เช่น ผลตอบกลับที่ได้รับจากผู้ใช้ในการนำข้อมูลไปอ้างอิง
 - ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย เช่น การสร้างเว็บไซต์ล้อเลียนความน่าเชื่อถือ (วิกิเรียนพีเดีย: ไร้อารมณ์)

1.2 ผู้ใช้ที่เกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือ ที่มีความเชี่ยวชาญจากแต่ละหมวด โดยแบ่งเป็นผู้สื่อข่าว จำนวน 5 คน และนักวิชาการ จำนวน 3 คน ใช้คำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ มีแนวคำถามหลักดังนี้

- ภูมิหลังเกี่ยวกับงานสื่อสารมวลชน เช่น ประสบการณ์การทำงาน, สายข่าว, ความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา (ตามหมวดหมู่ในวิกิพีเดียไทย)
- วัตถุประสงค์ของการใช้วิกิพีเดียไทย
- พฤติกรรมการใช้วิกิพีเดีย เช่น เริ่มใช้เมื่อใด, การเข้าถึงเว็บไซต์, ระยะเวลาที่ใช้วิกิพีเดียในแต่ละครั้ง, ความถี่, ประเภทบทความที่เคยเข้าไปอ่าน, การติดตามข้อมูลข่าวสารเมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใหม่เกิดขึ้น
- ความคิดเห็นต่อความรวดเร็วในการปรับปรุงข้อมูลให้ทันต่อเหตุการณ์ เช่น มีบทความเรื่องใหม่, มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย
- การมีส่วนร่วมในบทความของวิกิพีเดียไทย เช่น อ่าน แก้ไข เพิ่มเติมบทความ เขียนบทความใหม่ แจกแจงเนื้อหา ไล่ลิงค์เชื่อมโยงไปยังบทความอื่นหรือภาษาอื่น ร่วมสร้างบทความใหม่
- การมีส่วนร่วมในเกี่ยวกับเนื้อหาและการดูแลเว็บไซต์ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอบทความคัดสรร – คุณภาพ ลงคะแนนโหวตคัดเลือกบทความคัดสรร เสนอชื่อผู้ดูแล บริจาคเงินสนับสนุนมูลนิธิวิกิมีเดีย
- การนำบทความไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง และระดับของการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เช่น ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน นำไปอ้างอิง ลิงค์อ้างอิง ไลก์
- การแนะนำให้ผู้อื่นใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียหรือไม่ อย่างไร เช่น แนะนำเป็นการส่วนตัว, แนะนำในบทความหรือข่าว
- กระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง เช่น การตรวจสอบความถูกต้องกับแหล่งข้อมูลอื่น, การคัดเลือกประเภทและหมวดหมู่ของบทความที่ใช้
- ปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งานข้อมูลข่าวสารในวิกิพีเดียไทย (ยกกรณีตัวอย่าง)
- ทศนคติด้านความเชื่อถือต่อข้อมูลข่าวสาร, ความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบ, ความเชื่อถือต่อระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย
- ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย จำนวน 400 คน ใช้คำถามปลายปิด มีแนวคำถามหลักดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ รวมถึงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการใช้วิกิพีเดียไทย ได้แก่ ลักษณะการเข้าสู่เว็บไซต์ ความถี่ในการเข้าเว็บไซต์ การล็อกอิน และการมีส่วนร่วมในบทความ สารานุกรมหรือกิจกรรมของวิกิพีเดียไทย รวมถึงการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในลักษณะของการอ้างอิง

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับ ความเชื่อถือของผู้ใช้ต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย โดยเป็นมาตรฐานแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert แบ่งเป็น 5 ระดับ มีคำถามเกี่ยวกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความ ความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบ และความเชื่อถือต่อระบบของวิกิพีเดียไทย ดังนี้

- ความเป็นกลาง ความถูกต้อง การอ้างอิงแหล่งที่มา ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความหลากหลายและจำนวนของบทความ รวมถึงบทความไม่มีโฆษณาและไม่ละเมิดลิขสิทธิ์
- คุณภาพของบทความ
- สิทธิอันเท่าเทียมของผู้ใช้ในการเป็นผู้ดูแลระบบ
- ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลระบบ
- รูปแบบเว็บไซต์และแนวคิดในการเขียนและแก้ไขบทความได้อย่างเสรี
- องค์กรแม่ของวิกิพีเดีย และความเชี่ยวชาญด้านสารานุกรมออนไลน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์ผ่านหน้าข้อมูลสมาชิกและสัมภาษณ์ผ่านโปรแกรมสนทนา สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือสัมภาษณ์กับตัวบุคคลโดยตรงตามความเหมาะสม

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม ในรูปแบบ web-base โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบผ่านหน้า web-page ได้ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ง่าย โดยกำหนดระยะเวลา 2 เดือน ให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่กำหนด

การกำหนดค่าคะแนน

ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กำหนดเกณฑ์การวัดไว้ดังนี้

ความเชื่อถือต่อเนื้อหาในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย และความเชื่อถือต่อระบบการดูแลเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย กำหนดเกณฑ์การวัด 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert มีคำตอบดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน

หลังจากนั้น นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00-1.49	ระดับความเชื่อมั่นต่ำมาก
คะแนนระหว่าง 1.50-2.49	ระดับความเชื่อมั่นต่ำ
คะแนนระหว่าง 2.50-3.49	ระดับความเชื่อมั่นปานกลาง
คะแนนระหว่าง 3.50-4.49	ระดับความเชื่อมั่นสูง
คะแนนระหว่าง 4.50-5.00	ระดับความเชื่อมั่นสูงมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผล ส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบตามต้องการแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Average) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย” กำหนดรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ดูแลระบบ จำนวน 3 คน และนักข่าวที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาหรือหมวดนั้นๆ และเป็นผู้ใช้วิกิพีเดียไทย ประกอบด้วยผู้สื่อข่าวจาก 5 หมวดหลัก ได้แก่ การเมือง, เศรษฐกิจ, ต่างประเทศ, บันเทิง, กีฬา และการสัมภาษณ์เจาะลึกนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา จำนวน 3 คน ในหมวดการศึกษา คอมพิวเตอร์ การตลาดและการค้าปลีก ส่วนรูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ใช้การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 400 ชุด เพื่อตอบคำถามวิจัยดังนี้

1. วิกิพีเดียไทยมีกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือได้อย่างไร
2. ผู้ใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย มีความเชื่อถือต่อวิกิพีเดียไทยหรือไม่ อย่างไร

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลระบบอาสาสมัครของวิกิพีเดียไทย ในประเด็นกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย และประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 ผลการสำรวจผู้ใช้ทั่วไปเกี่ยวกับทัศนคติในด้านต่างๆ ที่มีต่อความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย

ส่วนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สื่อข่าว ผู้ใช้ และนักวิชาการ เกี่ยวกับทัศนคติในด้านต่างๆ ที่มีต่อความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย

ศูนย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลระบบอาสาสมัครของวิกิพีเดียไทย

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลระบบด้วยคำถามปลายเปิด จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1. ผู้ใช้ ธวัชชัย
2. ผู้ใช้ Lerdsuwa
3. ผู้ใช้ Thaweetham

กระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย ผู้ดูแลระบบแต่ละท่านมีความเห็นแตกต่างกันไป ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ นโยบายและระบบของวิกิพีเดีย, ผู้ดูแลระบบ เป็นคนไทยที่อาสาสมัครเข้ามาช่วยดูแลในด้านต่างๆ ของเว็บไซต์ และบทความสารานุกรมในวิกิพีเดียไทย

(1) การเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถแก้ไขเนื้อหาได้อย่างเสรี มีเนื้อหาเป็นสารานุกรม ต้องมีแหล่งอ้างอิง มีเนื้อหาเป็นกลาง ฯลฯ ล้วนเป็นนโยบายหรือหลักในการปฏิบัติที่วิกิพีเดียใช้เหมือนกันทั้ง 270 ภาษา ซึ่งทำให้วิกิพีเดียมีความน่าเชื่อถือ

“นโยบายหลักที่มาจากโครงการส่วนกลางวิกิพีเดียที่เขาไว้ใช้ในวิกิพีเดียภาษาต่างๆ เขามองถึงปัญหาต่างๆ และกำหนดนโยบายที่เมื่อปฏิบัติตาม เนื้อหาบทความก็จะน่าเชื่อถือได้เหมือนกับสารานุกรมที่ดีพิมพ์จริงๆ เช่น การที่ต้องมีอ้างอิง การเขียนอย่างเป็นกลาง ต้องเขียนโดยบุคคลที่สาม การไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น”

(ผู้ใช้ Lerdsuwa, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2552)

ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง การใช้ซอฟต์แวร์เสรีของมีเดียวิกิทำให้ทุกคนสามารถนำซอฟต์แวร์ไปใช้ได้โดยไม่มีข้อบังคับ ทำให้มีการสร้างเว็บไซต์ล้อเลียนวิกิพีเดียในชื่อ “วิกิเรียนพีเดีย : ไร้สาระนุกรม” อย่างไรก็ตาม ผู้ดูแลระบบทั้ง 3 ท่าน ให้ความเห็นตรงกันว่า ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดีย โดยเห็นว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกันและผู้ใช้มีวิจารณญาณเพียงพอที่จะแยกแยะออกได้ว่าเป็นเพียงการล้อเลียนและทำเพื่อความบันเทิงเท่านั้น

“ผมมองว่ามันไม่เกี่ยวกับครับ เนื้อหาในไร้สาระนุกรมพวกชื่อต่างๆก็ใช้ชื่อ ล้อเลียน ตลกๆ คนอ่านแยกแยะออกได้ครับ”

(ผู้ใช้ Lerdsuwa, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2552)

“ไม่ทำทนายความน่าเชื่อถือ ผู้ใช้ที่มีวิจารณญาณย่อมแยกแยะได้ เว็บเหล่านี้เป็น เครื่องพิสูจน์ความสามารถของระบบมีเดียวิกิ และสัญญาอนุญาต CC/GNU ว่า ใช้ได้จริงทุกสถานการณ์”

(ผู้ใช้ Taweetham, สัมภาษณ์, วันที่ 9 กันยายน 2552)

(2) ผู้ดูแลระบบเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีส่วนในการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดียไทย โดย ผู้ดูแลระบบแต่ละคนมีส่วนร่วมในการสร้างความน่าเชื่อถือและวิธีการในการสร้างความน่าเชื่อถือ แตกต่างกันไป ในฐานะที่เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินตามนโยบายของวิกิพีเดีย ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้ดูแล ระบบพบว่า ผู้ดูแลระบบมีส่วนร่วมในการสร้างความน่าเชื่อถือ ดังนี้

6.1 ผู้ดูแลระบบอำนวยความสะดวกและความเป็นธรรมในการใช้งานตาม หลักเกณฑ์นโยบายของวิกิพีเดีย

6.2 ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ของผู้ดูแลระบบ

6.3 จัดการกับบทความที่ผิดพลาด และผู้ใช้ที่อาจก่อวิน ได้แย้ง อภิปรายหรือ แก้ไขกันโดยไม่มีข้อยุติ โดยผู้ดูแลระบบจะสามารถล็อกหน้าบทความ และบล็อกผู้ใช้ได้

6.4 แนะนำหรือส่งเสริมให้ผู้ใช้คนอื่นเขียนบทความที่มีคุณภาพ โดยการเพิ่มเติม แหล่งอ้างอิง แก้ไขข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ปรับปรุงภาษาที่สร้างความคลุมเครือ ตัดลด ข้อความไม่เหมาะสม ไม่เกี่ยวข้อง ละเมิดลิขสิทธิ์ และมีแหล่งอ้างอิงดี มีการจัดรูปแบบ เหมาะสม

6.5 ผู้ดูแลระบบเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในวิกิพีเดีย และได้รับการลงคะแนนเสียง สนับสนุนจากผู้อื่น

ผู้ดูแลระบบทั้งสามคนมีจุดเริ่มต้นก่อนจะเข้ามาทำหน้าที่ผู้ดูแลระบบ เกิดจากการเข้ามา มีส่วนร่วมในการเขียนบทความที่ตนเองมีความสนใจ จากนั้นจึงไปช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการเข้าไป ตรวจสอบบทความของผู้อื่นที่เข้ามาเขียนเพื่อให้อยู่ในรูปแบบที่วิกิพีเดียต้องการ กระทั่งได้รับความ ไว้วางใจจากผู้อื่นๆ และได้รับเลือกให้เป็นผู้ดูแลระบบ

“ผู้ดูแลระบบหลายท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ หากบทความใดผู้ดูแลระบบที่เชี่ยวชาญในด้านนั้นเป็นผู้สร้าง/แก้ไข คนอื่นมักไม่ค่อยไปยุ่งเกี่ยวซึ่งไม่ค่อยถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของบทความในวิกิพีเดียไม่ควรเป็นความเชื่อใดในลักษณะที่มีต่อตัวบุคคล แต่ต้องเป็นความน่าเชื่อถือจากแหล่งอ้างอิงมากกว่า บางครั้งความน่าเชื่อถือเป็นความรู้สึก หากจัดรูปแบบเป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเหมาะสม ก็ดูน่าเชื่อถือได้เหมือนกัน

...ตอนแรกคิดว่าคงสามารถช่วยวิกิพีเดียไทยได้ และช่วยไปช่วยมาก็กลายเป็นผู้ดูแลระบบไป เพราะได้การเสนอชื่อและได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกวิกิพีเดียจำนวนหนึ่งที่อยากให้ผมมีบทบาทรับใช้ชุมชนนี้มากขึ้น”

(ผู้ใช้ Taweetham, สัมภาษณ์, วันที่ 9 กันยายน 2552)

“ถ้าการปฏิบัติตัวของผู้ดูแลใช้สิทธิ์ในทางที่ผิดจะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือได้ ทั้งผู้ดูแลคนนั้น และวิกิพีเดียโดยรวมครับ โดยผมยึดหลักทำตัวเป็นกลาง ยึดนโยบายวิกิ และความถูกต้องเป็นจุดสำคัญครับ”

(ผู้ใช้ Lerdsuwa, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2552)

(3) การกำกับดูแลเนื้อหา โดยใช้เครื่องมือต่างๆ

3.1 การใช้เครื่องมือ “แม่แบบ” ในการแปะป้ายบอกสถานะหรือหมวดหมู่ในหน้าบทความ ซึ่งมีหลากหลายแบบ ซึ่งอาจเป็นการแจ้งหรือแสดงเกี่ยวกับข้อมูลในหน้าบทความ เช่น แม่แบบเสียรส แจ้งให้ผู้อ่านระวังจะเสียอรรถรส เนื่องจากบทความนี้มีข้อมูลที่เป็นเนื้อเรื่องหรือฉากจบ มักแสดงแม่แบบนี้ในหน้าบทความภาพยนตร์หรือละคร แม่แบบตรวจลิขสิทธิ์ แจ้งให้ทราบว่ามีเนื้อหาที่อาจละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้เขียนบทความนี้สามารถที่จะใช้หน้าอภิปรายในการชี้แจงได้ หากเป็นข้อความต้นฉบับที่เขียนขึ้นมาใหม่เอง หรือเป็นการแจ้งเตือนสถานะของบทความ เช่น แม่แบบโครง แสดงให้ทราบว่าสถานะของบทความนี้ยังไม่สมบูรณ์

ตัวอย่างแม่แบบ

รูปภาพ 22 แสดงแม่แบบ : โครง

 โครง เป็นบทความที่**ยังไม่สมบูรณ์** ต้องการตรวจสอบ เพื่อบริษัทหรือเพิ่มแหล่งอ้างอิง คุณสามารถช่วยเพิ่มเติมหรือแก้ไข [ที่นี่](#) เพื่อใหสมบูรณ์มากขึ้น

รูปภาพที่ 23 แสดงแม่แบบ : แก้กำกวม

 หน้าจัดการ**ความกำกวม**ของชื่อบทความในวิกิพีเดีย ซึ่งแสดงรายการของชื่อบทความต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน

รูปภาพที่ 24 แสดงแม่แบบ : เสียรส

ระวังเสียรสชาติ ข้อความด้านล่างนี้กล่าวถึงเนื้อเรื่องหรือฉากจบ

รูปภาพที่ 25 แสดงแม่แบบ : ชื่ออังกฤษ

บทความนี้มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากยังไม่มีชื่อภาษาไทยที่กระชับ เหมาะสม หรือไม่รู้วิธีอ่านในภาษาไทย

รูปภาพที่ 26 แสดงแม่แบบ : ต้องการอ้างอิง

 บทความนี้**ต้องการแหล่งอ้างอิงเพิ่มเติม** เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณสามารถช่วยพัฒนาวิกิพีเดีย โดยเพิ่มแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสม ไม่ควรปล่อยให้งานเขียนของคุณปราศจากแหล่งอ้างอิง

รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - การพิสูจน์ยืนยันได้ - วิธีการเขียน - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 27 แสดงแม่แบบ : ลิงก์ข้ามภาษา

ลิงก์ข้ามภาษาในบทความนี้ มีไว้เพื่อความสะดวกในการศึกษาเพิ่มเติมของผู้อ่านและผู้ร่วมแก้ไขบทความ เนื่องจากคำดังกล่าวยังไม่มีบทความในภาษาไทย ลิงก์ข้ามภาษาจะถูกตัดออกเมื่อบทความจำเป็นแล้ว

รูปภาพที่ 28 แสดงแม่แบบ : ไม่เป็นปัจจุบัน

บทความนี้มี**เนื้อหาหรือข้อมูลที่ล้าสมัย** ไม่เป็นปัจจุบัน

คุณสามารถ**แก้ไขเพิ่มเติม**บทความนี้เพื่อให้เป็นปัจจุบันได้

รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 29 แสดงแม่แบบ : แจ้งลบ

แม่แบบนี้ได้รับ**แจ้งลบ** เนื่องจากมีเนื้อหา**ไม่เป็นสารานุกรม** ไม่เหมาะสำหรับวิกิพีเดีย หรือไม่สอดคล้องกับนโยบายวิกิพีเดีย

หากคุณเห็นว่าไม่ควรลบแม่แบบนี้ กรุณาแจ้งเหตุผลที่หน้าอภิปราย

รายละเอียดเพิ่มเติม: นโยบายในการลบ - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 30 แสดงแม่แบบ : เก็บกวาด

บทความนี้**ต้องการการจัดรูปแบบข้อความ** การจัดหน้า การแบ่งหัวข้อ

การจัดลิงก์ภายใน และ**หรือการจัดระเบียบอื่น ๆ**

คุณสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยการกดที่ปุ่ม *แก้ไข* ด้านบน จากนั้นจัดรูปแบบข้อความ จัดหน้า แบ่งหัวข้อ ทำลิงก์ภายในสำหรับหน้าสำคัญ หรือจัด

ระเบียบอื่น ๆ ให้เหมาะสม

รายละเอียดเพิ่มเติม การแก้ไขหน้า - การแก้ไขหน้าพื้นฐาน - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 31 แสดงแม่แบบ : ตรววจลิขสิทธิ์

บทความนี้เข้าข่ายว่าจะมีลิขสิทธิ์ ซึ่งเนื้อหาอาจคัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลอื่น โปรดช่วยกันตรวจสอบลิขสิทธิ์ หากคุณเป็นผู้เขียนต้นฉบับเดิมและต้องการเผยแพร่ในวิกิพีเดีย ให้เขียนคำอธิบายในหน้าอภิปรายของหน้านี้ และแนบแจ้งเสร็จให้ฝ่ายผู้ออกกรณาสหวิชาชีพเขียนอย่างไร้ไปให้ละเมิดลิขสิทธิ์ หากคุณรู้บทความที่คัดลอกมาจากแหล่งอื่น โปรดใส่ป้ายละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อรอการลบแทนที่ รายละเอียดเพิ่มเติม ลิขสิทธิ์ในวิกิพีเดีย - ป้ายมีไว้ในที่ละ

รูปภาพที่ 32 แสดงแม่แบบ ละเมิดลิขสิทธิ์

ขอขอบคุณที่ช่วยเขียนบทความในวิกิพีเดียไทย แต่เราไม่สามารถรับความที่มีลิขสิทธิ์ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายวิกิพีเดีย กรุณาศึกษาวิธีเขียนงานไม่ให้ละเมิดลิขสิทธิ์ คุณสามารถถามเกี่ยวกับการใช้งานในวิกิพีเดียได้ที่ละเลยา สำหรับคำถามอื่นๆ ตามได้ที่เพจจาวาสักขาน ผู้ที่ละเมิดลิขสิทธิ์อย่างต่อเนื่อง อาจถูกห้ามมีไว้ในบทความชั่วคราว อย่างไรก็ตาม วิกิพีเดียไทยยินดีรับบทความที่ลงเขียนทุกชิ้นเสมอ

รูปภาพที่ 33 แสดงแม่แบบ : สัญญาอนุญาต

สัญญาอนุญาต

ข้าพเจ้า, ในฐานะผู้สร้างผลงานนี้ อนุญาตให้ทำการคัดลอก แจกจ่าย และ/หรือ แก้ไข ภายใต้ข้อความของ GNU Free Documentation License รุ่น 1.2 หรือรุ่นใด ๆ หลังจากนี้ จาก Free Software Foundation โดยไม่มีการแก้ไขส่วนใดๆ ไม่มีข้อความปกหน้าและปกหลัง ดูข้อความปฏิเสธความรับผิดชอบ

ไฟล์นี้ถือลิขสิทธิ์จากทางเจ้าของ แต่อนุญาตให้แจกจ่ายได้เสรี ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในครีเอทีฟคอมมอนส์ แบบแสดงที่มา และอนุญาตแบบเดียวกัน ๓.๐ (Attribution-ShareAlike 3.0) คุณสามารถเผยแพร่ ดัดแปลงแก้ไข ไฟล์นี้ได้โดยเสรี ตราบเท่าที่ยังมีการระบุถึงชื่อผู้สร้างสรรคผลงาน หรือไฟล์สัญญาอนุญาต ของไฟล์นี้ และ ผลงานดัดแปลงแก้ไขของคุณ จะต้องอยู่ใต้อสัญญาอนุญาตเดียวกัน โดยให้ผู้อื่นดัดแปลงแก้ไขงานของคุณเช่นกัน

ป้ายนี้ถูกเพิ่มเพื่อให้เป็นไปตามการเปลี่ยนสัญญาอนุญาตของวิกิมีเดียจาก สัญญาอนุญาตเอกสารเสรีของกนู (GFDL) ไปเป็น GFDL ควบคู่กับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่นแสดงที่มาและอนุญาตแบบเดียวกัน 3.0 (CC-BY-SA 3.0) คุณสามารถเลือกนำไฟล์นี้ไปใช้ในสัญญาอนุญาตใดก็ได้ตามต้องการ (GFDL หรือ CC-BY-SA 3.0) โดยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของแต่ละสัญญา

3.2 หน้าอภิปราย ซึ่งเป็นพื้นที่เฉพาะซ่อนอยู่ในแต่ละหน้าบทความ สำหรับผู้ใช้ อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบทความนั้นๆ

3.3 การย้อนกลับการแก้ไข ซึ่งผู้ใช้สามารถที่จะจัดการกับปัญหาความน่าเชื่อถือได้ หากพบข้อผิดพลาดในบทความสามารถช่วยย้อนกลับไปยังข้อมูลก่อนการแก้ไข เพียงแต่ไม่สามารถที่จะลบลบบทความหรือบล็อกผู้ใช้อื่น ในขณะที่ผู้ดูแลระบบสามารถทำได้

“เรื่องการทำกับดูละเนื้อหามีเครื่องมือคือป้ายแปะ แล้วจะไปปรากฏอยู่ในหมวดหมู่ของเรื่องนั้นๆ เช่น ควรลบ เป็นโฆษณา ไม่น่าเชื่อถือ หรือช่วยตรวจสอบ คนดูแลก็จะไปดูตามหมวดหมู่นั้นว่ามีอะไรบ้าง อันนี้เป็นเครื่องมือตัวแรก เหมือนมาร์คเอาไว้ก่อนว่าจะต้องดูอะไรบ้าง แต่ก็กรองด้วยสายตา ด้วยความรู้สึก ซึ่งแต่ ละคนไม่เหมือนกันก็ต้องอภิปราย”

(ผู้ใช้ ธวัชชัย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“เดี๋ยวนี้วิกิพีเดียสะดวกขึ้นมาก ถึงไม่เป็นผู้ดูแลระบบก็สามารถช่วยย้อนกลับ การแก้ไข จัดการกับปัญหาความน่าเชื่อถือได้ครบจะมีก็เป็นเรื่องลบบทความ ล็อกหน้า และบล็อกผู้ใช้ที่ต้องใช้สิทธิ์ของผู้ดูแลระบบถึงจะทำได้”

(ผู้ใช้ Lerdsuwa, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2552)

(4) การปรับปรุงเนื้อหาให้มีคุณภาพมากขึ้น ทั้งเนื้อหาที่ล้าสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ หรือมี ข้อผิดพลาด โดยเฉพาะการนำเสนอในหน้าหลัก เช่น รู้ใหม่ว่า... เรื่องจากข่าว วันนี้ในอดีต และ ลิงก์จากเนื้อความบทความคัดสรร บทความคุณภาพ โดยผู้ดูแลระบบมองว่า บทความในหน้าหลัก เป็นตัวแทนของวิกิพีเดียที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ใช้เป็นอย่างมาก ซึ่งผู้ใช้งานจำนวนมากที่เข้าวิกิพีเดีย ผ่านหน้าหลัก ถ้ามีบทความที่ยังคลาดเคลื่อนไม่สมบูรณ์จะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ

รวมถึงไม่มีการใช้สำนวนต่างประเทศ ไม่มีเนื้อหาที่ไม่เป็นสารานุกรม การใช้รูปแบบที่ ถูกต้อง ลิขสิทธิ์ เป็นต้น

“มีปัญหาต่างๆ ไปที่ทราบกันอยู่แล้วดังนี้ การละเมิดลิขสิทธิ์จากแหล่งอื่น การ เขียนบทความโดยไม่มีแหล่งอ้างอิง การก่อกวน การมีเนื้อหาที่ล้าสมัย ไม่ ปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์ ล่าสุดเพิ่งพบ คือ การนำเสนอในหน้าหลัก ผู้ใช้ จำนวนมากเข้าวิกิพีเดียผ่านหน้าหลัก ถ้ามีบทความที่ยังคลาดเคลื่อนไปแสดงผล อยู่จะมีผลต่อความน่าเชื่อถือพอสมควร เมื่อคนคลิกเข้ามาดูแทนที่จะพบสิ่งที่มี คุณภาพกลับพบข้อผิดพลาด อาจเกิดภาพเหมารวมว่าบทความอย่างอื่นเป็น เช่นเดียวกัน

...อย่างไรก็ตาม การแสดงลิงก์เหล่านี้ก็มีข้อดีในทางที่จะมีผู้มาช่วยเหลือแก้ไข มากเช่นกัน ดังนั้นในอนาคตอาจต้องทำความเข้าใจกันในเรื่องนี้ เช่น บทความ ที่จะเสนอมาใช้ในหน้าหลัก ต้องไม่ถูกติดป้ายต้องการแหล่งอ้างอิง เป็นต้น”

(ผู้ใช้ Taweetham, สัมภาษณ์, วันที่ 9 กันยายน 2552)

“คนเขียนไม่ยอมให้แก้ หรือว่าไม่ยอมรับการแก้ไข หรือบางครั้งผมไปเจอใช้ ภาษาไม่ดี ไม่เป็นภาษาไทย เนื่องจากแปลมา หรือเนื้อหามันไม่ควรจะเป็น สารานุกรม จำกัดอยู่ในวงแคบเกินไป อันนี้ส่วนมากก็พยายามจะลบไป แต่พอลบ

แล้วก็เขียนขึ้นมาอีก แม้จะไม่ได้ทำให้เสียหายอะไร เช่น ชมรมเล็กๆ ในมหาวิทยาลัย หรือว่าชื่อหมู่บ้าน มีรายละเอียดแค่ 2-3 บรรทัด แต่บางทีก็โอเวอร์มากเกินไป เช่น นักร้อง ดารา ไปที่ไหน ทำอะไร แฟนคลับเอามาลงตลอด

...หรือแม้แต่การใช้ฟอร์แมตที่ผิด เช่น เราไม่นิยมให้ใช้สีตัวอักษร เพราะว่าอาจจะทำให้อ่านยาก การโพสต์รูป อย่างที่บอกว่า copyright สำคัญไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาหรือว่ารูป ต้องไม่มีลิขสิทธิ์ที่อื่นติดมา หรือถ้ามีก็ต้องได้รับอนุญาตมา รูปต้องไม่มีข้อความเขียนลงไปในรูปแบบ ไม่มีลายน้ำ ส่วนมากเราพยายามทำตามกฎระเบียบนี้”

(ผู้ใช้ ธวัชชัย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

(5) กิจกรรมที่สร้างความมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งผลต่อความถูกต้องหรือมีการแจ้งเตือนผู้อ่านหรือผู้ใช้เกี่ยวกับเนื้อหาหรือบทความ คือ “กิจกรรมเก็บกวาด” ซึ่งเป็นกิจกรรมเฉพาะของวิกิพีเดียไทยเพื่อให้ผู้ใช้ได้มีส่วนร่วมในการจัดการกับบทความที่เรียกกันภายในว่า “สังคายนา”

“หลักนโยบายและกฎระเบียบที่บังคับใช้ในการดำเนินงานของวิกิพีเดียไทย เช่น สัญญาอนุญาต มีความเปลี่ยนแปลงไปไม่คิดว่าจะมีผลเท่าใดนัก แต่การสังคายนาน่าจะมีผลมากกว่า เช่น ส่งผลให้บทความที่ไม่มีแหล่งอ้างอิงถูกติดป้ายต้องการแหล่งอ้างอิง”

...ต้องเพิ่มจำนวนคนอ่านคนเขียน ผมเชื่อว่าความน่าเชื่อถือในวิกิพีเดียเกิดขึ้นจากกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ที่มีขึ้นในสังคมวิกิพีเดีย และมีเพียงพอกับระดับปฏิสัมพันธ์ที่มีขึ้น หากระดับปฏิสัมพันธ์หรือความร่วมมือมีมากขึ้น มาตรฐานก็จะยกระดับขึ้นไปเอง”

(ผู้ใช้ Taweetham, สัมภาษณ์, วันที่ 9 กันยายน 2552)

(6) ผู้ใช้ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ต้องมีการจับตามดูผู้ใช้ใหม่หรือผู้ใช้ที่ไม่ได้ล็อกอิน รวมถึงผู้ใช้ที่อาจมีเจตนาก่อวินาศกรรม ซึ่งอาจยังไม่เข้าใจนโยบายของวิกิพีเดีย ทั้งโดยตัวผู้ดูแลระบบเองและเครื่องมือสำหรับตรวจการก่อวินาศกรรม (บอต)

“เรื่องความน่าเชื่อถือ ผมมองว่าอยู่ที่คนเขียน ผมจะจับตาดูเป็นพิเศษการแก้ไขที่เขียนโดยผู้ใช้ใหม่ๆ หรือผู้ใช้ที่ไม่ได้ล็อกอิน เพราะส่วนมากไม่เข้าใจนโยบายวิกิพีเดีย เช่น พวกลิขสิทธิ์ โฆษณา เขียนประวัติตัวเอง หรือก่อกวนแก้ไขเนื้อหาให้ผิดไป ส่วนคนเขียนเก่าๆที่คุ้นเคยดีจะไม่ได้ไปตรวจดู ยิ่งตอนนี้มีบอตสำหรับตรวจการก่อกวนยิ่งช่วยได้มาก การแก้ไขทุกอย่างในวิกิพีเดียบันทึกเป็นประวัติเอาไว้ ถ้าพบปัญหาภายหลังก็สามารถกลับไปไล่ดูและจัดการได้

(ผู้ใช้ Lerdsuwa, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2552)

ในกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือที่ผู้ดูแลระบบวิกิพีเดียไทยให้สัมภาษณ์นั้นจะพบว่า ส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการต้องอาศัยผู้ดูแลระบบหรือผู้ใช้อื่นในการมีส่วนร่วม ผู้ดูแลระบบให้ความเห็นว่าเป็นความสมดุลกัน แม้จะมีจำนวนบทความไม่มากนักและยังมีขนาดที่สั้นอยู่ แต่บทความต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ใช้ต้นทุนใดๆ ยกเว้นเป็นความร่วมมือกัน โดยคนที่มาเขียนทุกคนใช้เวลาว่างมาเขียน

การเพิ่มจำนวนของผู้ใช้วิกิพีเดียไทย ผู้ดูแลระบบบางคนให้ความเห็นว่าสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อถือต่อวิกิพีเดียที่เพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังทำให้มีโอกาสที่คนมีความรู้หรือความเชี่ยวชาญเข้ามาเพิ่มขึ้นด้วย ส่งผลให้ปริมาณของบทความเพิ่มขึ้นด้วย เพราะมีความร่วมมือในการเขียนและแก้ไขเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ดูแลระบบบางคนพบอุปสรรคจากการมีผู้ใช้เข้ามาเขียนมากขึ้นอาจมีผลต่อการก่อกวน ละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่มีแหล่งอ้างอิง ในขณะที่บางท่านมองในมุมของความน่าเชื่อถือว่าการใช้งานของผู้ใช้มากขึ้นก็มีนัยยะถึงการเชื่อถือต่อวิกิพีเดียเพิ่มขึ้นด้วย

“การใช้งานของคนทั่วไปมากขึ้น ก็แปลว่า เขาเชื่อถือมากขึ้น ถ้าไม่เชื่อก็คงไม่เข้ามาค้น แต่ว่าคนส่วนมากไม่ค่อยรู้ว่าเขาสามารถที่จะเข้ามาเพิ่มเติมข้อมูลได้ ...ขณะเดียวกันก็สมดุลเพราะแลกกันกับการที่ไม่ได้ลงทุนอะไร แล้วได้เนื้อหาขนาดนี้ ที่ผ่านมามีหลายแห่งที่พยายามจะทำสารานุกรม ไม่ว่าจะป็นกระดาษหรือว่าเป็นเว็บไซต์แต่ใช้ต้นทุนสูงมาก แต่เราได้บทความมา 50,000 บทความ ในเวลา 5 ปี ถือว่าเยอะมาก โดยไม่มีค่าใช้จ่าย และคนที่มาเขียนทุกคนเอาเวลาว่างมาเขียน”

(ผู้ใช้ ธวัชชัย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“การเปิดเสรีทำให้เราได้มวลชนจำนวนมาก มวลชนคุณภาพ ผมไม่ได้คิดว่า จำนวนมากจะน่าเชื่อถือมากกว่ามวลชนจำนวนน้อยเสมอไป แต่ถ้าคนจำนวนมากก็ย่อมมีโอกาสที่คนรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ จะมาช่วยได้มาก”

(ผู้ใช้ Taweetham, สัมภาษณ์, วันที่ 9 กันยายน 2552)

(7) ความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทยสะท้อนให้เห็นได้จากการนำไปใช้อ้างอิง ในฐานะที่วิกิพีเดียเป็นสารานุกรม โดยมีการใช้อ้างอิงในบทความหนังสือพิมพ์หรือตามเว็บไซต์ต่างๆ

“ถ้าพูดอย่างไม่ต้องคิดมาก คิดว่า 70% วิกิพีเดียเชื่อถือได้ เพราะว่าเห็นชัดว่าถูกอ้างถึงมากกว่าเดิม แต่ก่อนคนอาจจะไม่ค่อยรู้จักด้วย หรือว่าถึงรู้จักแต่ไม่ค่อยเชื่อ แต่ตอนหลังนี่ก็อะไรไม่ออก วิกิพีเดียมีอยู่ อย่างน้อยก็เอามาแล้วได้ว่าเป็นอย่างไร พออ้างอิงได้ เช่น อยากรู้ว่าแก้ว กับขวดต่างกันยังไง ก็เข้าไปดู บางเรื่องพจนานุกรมมี แต่ว่าบางเรื่องสารานุกรมมีก็จะได้ดี แต่ความเชื่อถือเป็นแง่ว่าเป็นตัวเลข เป็นสถิติ ความมีอยู่จริง ไม่มีจริง ต้องแล้วแต่คนครอง”

(ผู้ใช้ ธวัชชัย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“ผมว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง น่าพอใจพอสมควร มีการยกวิกิพีเดียภาษาไทยไปอ้างถึงบทความในหนังสือพิมพ์ ในเว็บไซต์ ก็เห็นมีการใส่ลิงก์ไปยังวิกิพีเดียเพื่ออธิบายเรื่องต่างๆอยู่บ่อยๆ”

(ผู้ใช้ Lerdsuwa, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2552)

ศูนย์วิจัยทางสังคมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ผลการสำรวจผู้ใช้ทั่วไป

การวิจัยเชิงปริมาณโดยสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 400 ชุด กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้เว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย ในรูปแบบ web-base survey ผู้วิจัยได้ใช้การกระจายแบบสอบถามเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากผู้เคยใช้วิกิพีเดียทุกกลุ่ม มี 4 วิธี คือ

1. นำแบบสอบถามไปเชื่อมโยงไว้ที่หน้าเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยในหน้า “ถามคำถาม” ซึ่งเป็นหน้าที่ผู้ใช้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้แม้ไม่ได้ลงทะเบียน
2. นำแบบสอบถามไปเชื่อมโยงไว้ที่หน้าเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยในหน้า “อภิปราย” ของผู้ใช้วิกิพีเดียแต่ละคน โดยเลือกผู้ใช้ที่เข้าใช้งานบ่อย
3. ส่งแบบสอบถามทางอีเมล ตามรายชื่อผู้ใช้และอีเมลแอดเดรสจากหน้า “เมสเซนเจอร์” ในวิกิพีเดีย
4. ส่งแบบสอบถามทางอีเมล โดยเลือกผู้ใช้ที่เคยใช้งานวิกิพีเดียไทย

แบบสอบถามมีจำนวนคำถาม 24 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม
- การเข้าถึงและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

- การเข้าถึงเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย
- การรับรู้ลักษณะการใช้งาน
- วัตถุประสงค์
- การมีส่วนร่วม
- การใช้ประโยชน์

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านความเชื่อถือของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

- ความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความในวิกิพีเดียไทย
- ความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบวิกิพีเดียไทย
- ความเชื่อถือต่อระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

ผลการสำรวจ นำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ประกอบด้วย เพศชาย 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 และ เพศหญิง 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 ซึ่งมีเพศชายและหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	211	52.7
หญิง	189	47.3
รวม	400	100.0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 อายุ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 25-30 ปี มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 19-24 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 กลุ่มอายุ 31-40 ปี มีเพียง 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และกลุ่มอายุ 13-18 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ส่วนกลุ่มอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ทั้งนี้ ไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่อายุต่ำกว่า 13 ปี และกลุ่มอายุ 51-60 ปี ดังข้อมูลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 13 ปี	0	0
13-18 ปี	43	10.8
19-24 ปี	138	34.5
25-30 ปี	154	38.5
31-40 ปี	60	15.0
41-50 ปี	4	1.0
51-60 ปี	0	0
มากกว่า 60 ปี	1	0.3
รวม	400	100.0

1.3 ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด มีจำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมาคือระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีเพียง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ส่วนมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีจำนวน 8 คน และอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และ 1.5 ตามลำดับ ทั้งนี้ ไม่พบกลุ่มตัวอย่างต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ดังข้อมูลแสดงในตาราง

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	0	0
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	8	2.0
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	38	9.5
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	6	1.5
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	252	63.0
ปริญญาโท หรือสูงกว่า	96	24.0
รวม	400	100.0

1.4 อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน – นักศึกษามากที่สุด มีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมาคือ พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 กลุ่มอาชีพครู-อาจารย์ หรือนักวิชาการ มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ส่วนข้าราชการ/ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 อาชีพอื่นๆ มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และกลุ่มพนักงาน/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ดังข้อมูลแสดงในตาราง

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน – นักศึกษา	172	43.0
ครู-อาจารย์ หรือนักวิชาการ	31	7.8
ข้าราชการ/ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ	26	6.5
พนักงาน/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	12	3.0
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	102	25.5
ธุรกิจส่วนตัว	33	8.3
อื่นๆ	24	6.0
รวม	400	100.0

การเข้าถึงและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

1.5 สถานที่ที่ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านมากที่สุด จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 ผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่ทำงาน มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ส่วนผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่สถานบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย, วิทยาลัย, โรงเรียน) มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตคาเฟ่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตนอกสถานที่ โดยใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ/PDA มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ดังข้อมูลแสดงในตาราง

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ

สถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ	จำนวน	ร้อยละ
ที่บ้าน	231	57.7
ที่ทำงาน	107	26.7
อินเทอร์เน็ตคาเฟ่	8	2.0
นอกสถานที่ โดยใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ/PDA	1	0.3
สถานบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย, วิทยาลัย, โรงเรียน)	53	13.3
รวม	400	100.0

1.6 ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตทุกวันมากที่สุด จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ต 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ต 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ดังข้อมูลแสดงในตาราง

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต

ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	6	1.5
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	30	7.5
5-6 ครั้งต่อสัปดาห์	61	15.3
ทุกวัน	303	75.8
รวม	400	100.0

1.7 ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละครั้ง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละครั้ง 3-6 ชั่วโมง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ต 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ต 6-9 ชั่วโมง มีจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 12 ชั่วโมง มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ต 9-12 ชั่วโมง มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด ครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตแต่ละครั้ง

ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1 ชั่วโมง	2	0.5
1-3 ชั่วโมง	109	27.3
3-6 ชั่วโมง	133	33.3
6-9 ชั่วโมง	81	20.3
9-12 ชั่วโมง	33	8.3
มากกว่า 12 ชั่วโมง	42	10.5
รวม	400	100.0

1.8 กิจกรรมที่ทำในอินเทอร์เน็ต

สำหรับคำถามการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เรียงลำดับกิจกรรมตามระยะเวลาที่ใช้ ระบุตัวเลขจาก 1-7 หากกิจกรรมใดใช้เป็นระยะเวลานานที่สุด ให้ระบุตัวเลข = 1 เรียงลำดับจนถึง กิจกรรมที่ใช้เป็นระยะเวลาสั้นที่สุด ให้ระบุตัวเลข = 7

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกกิจกรรมค้นหาข้อมูลเป็นลำดับต้น รองลงมาคือ การรับ-ส่งอีเมล, การสนทนา, การติดตามข่าวสาร และใช้เพื่อความบันเทิง ส่วนการเขียนบล็อกหรือบทความ และการแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ดังสรุปผลข้อมูลในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงผลของการจัดลำดับกิจกรรมที่ทำในอินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	กิจกรรมที่ทำในอินเทอร์เน็ต
1	ค้นหาข้อมูล
2	รับ-ส่ง email
3	สนทนา (chat)
4	ติดตามข่าวสาร
5	ใช้เพื่อความบันเทิง
6	เขียนบล็อก / บทความ
7	แสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

2. พฤติกรรมการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

การเข้าถึงเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

2.1 ช่องทางในการเข้าถึงเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยจากผลการค้นหาใน search engine มากที่สุด มีจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 หรือ ราว 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งหน้าเว็บ th.wikipedia.org หรือ wikipedia.org เป็นรายการโปรด (my favorite) จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยจาก link ในเว็บไซต์อื่นๆ มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งหน้าเว็บ th.wikipedia.org หรือ wikipedia.org เป็นหน้าแรก มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่องทางในการเข้าถึงเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยของกลุ่มตัวอย่าง

ช่องทางในการเข้าถึงเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย	จำนวน	ร้อยละ
ตั้งหน้าเว็บ th.wikipedia.org หรือ wikipedia.org เป็นหน้าแรก	12	3.0
ตั้งหน้าเว็บ th.wikipedia.org หรือ wikipedia.org เป็นรายการโปรด (my favorite)	74	18.5
เข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยจากผลการค้นหาใน search engine	254	63.5
เข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยจาก link ในเว็บไซต์อื่นๆ	60	15.0
รวม	400	100.0

2.2 ความถี่ในการเข้าเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเข้าใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยน้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นกลุ่มที่มีมากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 ลำดับต่อมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เข้าใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยทุกวัน มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นกลุ่มที่มีน้อยที่สุด มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการเข้าเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยของกลุ่มตัวอย่าง

ความถี่ในการเข้าเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	190	47.5
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	91	22.8
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	42	10.5
5-6 ครั้งต่อสัปดาห์	19	4.8
ทุกวัน	58	14.5
รวม	400	100.0

2.3 ระยะเวลาในการใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้ง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้ง 5-20 นาที จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้งต่ำกว่า 5 นาที จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ตามด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้งมากกว่า 20 นาที แต่ไม่เกิน 1 ชั่วโมงมีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้งมากกว่า 1 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 3 ชั่วโมง มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้ง มากกว่า 3 ชั่วโมง มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้ง

ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 นาที	85	21.3
5-20 นาที	160	40.0
มากกว่า 20 นาที แต่ไม่เกิน 1 ชั่วโมง	74	18.5
มากกว่า 1 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 3 ชั่วโมง	49	12.3
มากกว่า 3 ชั่วโมง	32	8.0
รวม	400	100.0

การรับรู้ลักษณะการใช้งาน

2.4 การลงชื่อ (Log In) เพื่อเข้าใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยโดยไม่ทราบว่ามีการลงทะเบียนเข้าใช้มากที่สุด จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทราบว่ามีการลงชื่อเข้าใช้ แต่ไม่ประสงค์จะลงทะเบียนเข้าใช้ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียโดยลงชื่อเข้าใช้ทุกครั้ง มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ลงชื่อเข้าใช้เป็นบางครั้ง มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการลงชื่อเข้าใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

การลงชื่อ (Log In) เข้าใช้งานวิกิพีเดียไทย	จำนวน	ร้อยละ
ลงชื่อเข้าใช้ทุกครั้ง	80	20.0
ลงชื่อเข้าใช้เป็นบางครั้ง	69	17.3
ทราบ แต่ไม่ประสงค์จะลงทะเบียนเข้าใช้	90	22.5
ไม่ทราบว่ามีการลงทะเบียนเข้าใช้	161	40.3
รวม	400	100.0

2.3 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการใช้งานวิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สามารถเลือกลักษณะการใช้งานที่รู้ได้มากกว่าคนละ 1 ข้อ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่ทราบลักษณะการใช้งานในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย วิกิพีเดียไทยมีการจัดระดับบทความที่ผ่านเกณฑ์ความน่าเชื่อถือ และการนำข้อมูลไปใช้สามารถทำได้โดยไม่ต้องแสดงที่มา มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่ากันคือ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยโดยไม่ทราบลักษณะการใช้งานดังกล่าว จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 ส่วนบทความคัดสรรมีสัญลักษณ์รูปดาวกำกับ และ บทความคุณภาพมีติดสัญลักษณ์เครื่องหมายบวก มีการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 103 คนและ 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และ 24.5 ตามลำดับ ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รู้ลักษณะการใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการใช้งานวิกิพีเดียไทย	จำนวน	ร้อยละ
วิกิพีเดียไทยมีการจัดระดับบทความที่ผ่านเกณฑ์ความน่าเชื่อถือ	179	44.8
บทความคัดสรรมีสัญลักษณ์รูปดาวกำกับ	103	25.8
บทความคุณภาพมีติดสัญลักษณ์เครื่องหมายบวก	98	24.5
การนำข้อมูลไปใช้สามารถทำได้โดยไม่ต้องแสดงที่มา	179	44.8
ไม่ทราบลักษณะการใช้งานดังกล่าว	151	37.8

2.6 ประเภทบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดีย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สามารถเลือกประเภทบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียที่รู้ได้มากกว่าคนละ 1 ข้อ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างเคยอ่านบทความทั่วไป จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 ตามด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่แน่ใจว่าบทความที่เคยอ่านอยู่ในประเภทใด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ส่วนบทความคุณภาพและบทความคัดสรร มีจำนวนห่างกันเพียงเล็กน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยอ่านบทความคุณภาพ มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 และกลุ่มตัวอย่างที่เคยอ่านบทความคัดสรร มีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนร้อยละของประเภทบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียที่กลุ่มตัวอย่างเคยเข้าไปอ่าน

ประเภทบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียที่เคยอ่าน	จำนวน	ร้อยละ
บทความทั่วไป	246	61.5
บทความคุณภาพ	134	33.5
บทความคัดสรร	127	31.8
ไม่แน่ใจว่าบทความที่เคยอ่านอยู่ในประเภทใด	169	42.3

วัตถุประสงค์ของการใช้

2.7 วัตถุประสงค์ของการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สามารถเลือกวัตถุประสงค์ในการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียได้มากกว่าคนละ 1 ข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในเรื่องที่สนใจ แสวงหาความรู้ใหม่ และนำเนื้อหาหรือข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิง มากกว่าร้อยละ 50 ทั้งสามกลุ่ม ส่วนการติดตามข่าวสาร เพื่อความบันเทิง และอื่นๆ เป็นวัตถุประสงค์ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกไม่ถึงร้อยละ 20 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนร้อยละของวัตถุประสงค์การใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียของกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ของการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย	จำนวน	ร้อยละ
แสวงหาความรู้ใหม่	218	54.5
เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในเรื่องที่สนใจ กำลังหาข้อมูล	325	81.3
ติดตามข่าวสาร	78	19.5
เพื่อความบันเทิง	55	13.8
นำเนื้อหาหรือข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิง	205	51.3
อื่นๆ	41	10.3

การมีส่วนร่วม

2.8 การมีส่วนร่วมในบทความของวิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในบทความมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ หาแหล่งข้อมูลเพิ่ม หรือทำลิงก์อ้างอิง, ใส่ลิงก์เพื่อเชื่อมโยงไปยังบทความอื่น และตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด ส่วนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ สร้างบทความใหม่ แปลบทความจากภาษาอื่นมาลง และแจ้งลบเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องเป็นอันดับท้ายสุด ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในบทความ

การมีส่วนร่วมในบทความ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด	174	43.5	226	56.5
2. ตรวจสอบและติดป้ายขอให้ช่วยตรวจสอบบทความ	144	36.0	256	64.0
3. เขียนเพิ่มเติมเนื้อหาในบทความเดิมของผู้อื่น	135	33.8	265	66.3
4. แจ้งลบเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้อง	95	23.8	305	76.3
5. ใส่ลิงก์เพื่อเชื่อมโยงไปยังบทความอื่น	185	46.3	215	53.8
6. ใส่ลิงก์เพื่อเชื่อมโยงไปยังวิกิพีเดียภาษาอื่นๆ	142	35.5	258	64.5
7. หาแหล่งข้อมูลเพิ่ม หรือทำลิงก์อ้างอิง	191	47.8	209	52.3
8. สร้างบทความใหม่	126	31.5	274	68.5
9. แปลบทความจากภาษาอื่นมาลง	116	29.0	284	71.0

2.9 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเว็บไซต์

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมเว็บไซต์มากที่สุด คือ การร่วมแสดงความคิดเห็น มีจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาคือ การลงคะแนนโหวตคัดเลือกรบความคัตสรร มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 ลำดับถัดมาคือ การเสนอบทความคัตสรร – คุณภาพ มีจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 การเสนอชื่อผู้ดูแล มีกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วม 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การบริจาคเงินสนับสนุนมูลนิธิวิถีมี่เดีย มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเว็บไซต์

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเว็บไซต์	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แสดงความคิดเห็น	148	37.0	252	63.0
2. เสนอบทความคัตสรร – คุณภาพ	84	21.0	316	79.0
3. ลงคะแนนโหวตคัดเลือกรบความคัตสรร	118	29.5	282	70.5
4. เสนอชื่อผู้อื่นเป็นผู้ดูแล	34	8.5	366	91.5
5. การบริจาคเงินสนับสนุนมูลนิธิวิถีมี่เดีย	19	4.8	381	95.3

การใช้ประโยชน์

2.10 การตรวจสอบความถูกต้องกับแหล่งข้อมูลอื่นก่อนนำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไปใช้ประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลมีจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 ส่วนผู้ที่เคยตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ มีทั้งสิ้น 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกแหล่งข้อมูลที่ตรวจสอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ตรวจสอบมากที่สุด คือ การตรวจสอบจากตำราวิชาการหรือผลการวิจัย จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาคือ ตรวจสอบจากแหล่งอื่นๆ อาทิ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานั้น จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยไปใช้ประโยชน์

การตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไปใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	148	37.0
เคยตรวจสอบจากพจนานุกรม	75	18.8
เคยตรวจสอบจากหนังสือสารานุกรม	38	9.5
เคยตรวจสอบจากสารานุกรมออนไลน์อื่น	83	20.8
เคยตรวจสอบจากตำราวิชาการหรือผลการวิจัย	140	35.0
เคยตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น	54	13.5
เคย ตรวจสอบจากแหล่งอื่นๆ	108	27.0

2.11 ประเภทของบทความที่นำไปใช้ประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สามารถเลือกประเภทบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียที่นำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่าคนละ 1 ข้อ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างใช้ประโยชน์จากบทความทั่วไปมากที่สุดจำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมา ไม่แน่ใจว่าบทความที่เคยนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในประเภทใด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ส่วนบทความคุณภาพและบทความคัดสรร มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างนำไปใช้ประโยชน์ต่างกันเล็กน้อย คือ 133 และ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 27.5 ตามลำดับ ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ยังได้นำบทความอื่นๆ ไปใช้ประโยชน์ด้วย ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกประเภทของบทความที่นำไปใช้ประโยชน์

ประเภทของบทความที่นำไปใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
บทความทั่วไป	239	59.8
บทความคัดสรร	110	27.5
บทความคุณภาพ	133	33.3
ไม่แน่ใจว่าบทความที่เคยนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในประเภทใด	160	40.0
อื่นๆ	24	6.0

2.11 รูปแบบของงานที่นำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยไปใช้ประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สามารถเลือกรูปแบบของงานที่นำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่าคนละ 1 ข้อ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในรายงานประกอบการศึกษาหรือการทำงานมากที่สุด จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาคือ ชาว บทความ วารสาร หรือหนังสือ มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 ลำดับถัดมาคือ รายงานวิจัยเชิงวิชาการหรือวิทยานิพนธ์ มีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ส่วนที่น้อยที่สุดคือ อื่นๆ มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบของงานที่นำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย	จำนวน	ร้อยละ
รายงานประกอบการศึกษาหรือการทำงาน	270	67.5
รายงานวิจัยเชิงวิชาการหรือวิทยานิพนธ์	127	31.8
ชาว บทความ วารสาร หรือหนังสือ	170	42.5
อื่นๆ	95	23.8

3. ความคิดเห็นด้านความเชื่อถือต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

ความเชื่อถือต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความ, ผู้ดูแลระบบ และระบบของเว็บไซต์ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ให้ความคิดเห็นเป็นระดับความเชื่อมั่น พบว่า ความเชื่อถือต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยภาพรวมทั้ง 3 ส่วน มีระดับความเชื่อมั่นสูง โดยมีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.50 ประกอบด้วย

ความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความในวิกิพีเดียไทย มีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.36

ความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบวิกิพีเดียไทย มีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.41

ความเชื่อถือต่อระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย มีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.73

โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความในวิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนให้ความคิดเห็นตามระดับความเชื่อมั่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยที่ระดับความเชื่อมั่นปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.36 สำหรับความคิดเห็นแยกตามประเด็นคำถามสามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มระดับความเชื่อมั่นสูง มีค่าคะแนนระหว่าง 3.50-4.49 ผลการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า มีค่าคะแนนสูงสุด 3.68 จนถึง 3.51 ประกอบด้วย (ตามลำดับคะแนน)

- การได้รับเลือกให้เป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพทำให้บทความนั้นน่าเชื่อถือมากขึ้น (3.68)
- การที่วิกิพีเดียไทยมีบทความเสถียร (บทความที่มีความสมบูรณ์แล้วไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงอีก) และมีบทความถูกจัดอันดับจำนวนมาก ทำให้วิกิพีเดียไทยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น (3.54)
- บทความของผู้ใช้ทุกคนมีโอกาสได้รับการเสนอชื่อ คัดเลือกเป็นบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ (3.53)
- เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ (3.51)

กลุ่มระดับความเชื่อมั่นปานกลาง มีค่าคะแนนระหว่าง 2.50-3.49 ผลการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า มีค่าคะแนนต่ำสุด 2.96 ประกอบด้วย (ตามลำดับคะแนน)

- เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความถูกต้อง (3.43)
- เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยไม่มีโฆษณาแอบแฝง (3.42)
- เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความเป็นกลางทางความคิด (3.40)
- หมวดหมู่บทความในวิกิพีเดียไทยมีความหลากหลายและมีจำนวนมากทำให้วิกิพีเดียไทยน่าเชื่อถือ (3.23)
- ในแต่ละหมวดหมู่มีบทความจำนวนมาก (3.16)
- เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.14)
- เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความครบถ้วนสมบูรณ์ (2.96)

ตามรายละเอียดข้อมูลแสดงในตารางที่ 23

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 แสดงระดับความคิดเห็นต่อความเชื่อถือเนื้อหาบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

(หมายเหตุ: ตัวเลขในช่องระดับความคิดเห็นแสดงจำนวน และในวงเล็บ () แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง)

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	ไม่ใช่ อย่างยิ่ง	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ	ใช่	ใช่ อย่างยิ่ง		
1. เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความเป็นกลางทางความคิด	6 (1.5)	38 (9.5)	179 (44.8)	145 (36.3)	32 (8.0)	3.40	0.825
2. เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความถูกต้อง	5 (1.3)	33 (8.3)	167 (41.8)	174 (43.5)	21 (5.3)	3.43	0.769
3. เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ	7 (1.8)	30 (7.5)	144 (36.0)	190 (47.5)	29 (7.3)	3.51	0.807
4. เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความครบถ้วนสมบูรณ์	38 (9.5)	77 (19.3)	164 (41.0)	105 (26.3)	16 (4.0)	2.96	0.998
5. หมวดหมู่บทความในวิกิพีเดียไทยมีความหลากหลายและมีจำนวนมากทำให้วิกิพีเดียไทยน่าเชื่อถือ	23 (5.8)	63 (15.8)	145 (36.3)	136 (34.0)	33 (8.3)	3.23	1.003
6. ในแต่ละหมวดหมู่มีบทความจำนวนมาก	23 (5.8)	71 (17.8)	156 (39.0)	119 (29.8)	31 (7.8)	3.16	0.996
7. การได้รับเลือกให้เป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพทำให้บทความนั้นน่าเชื่อถือมากขึ้น	14 (3.5)	21 (5.3)	128 (32.0)	154 (38.5)	83 (20.8)	3.68	0.975
8. การที่วิกิพีเดียไทยมีบทความเสถียรและมีบทความถูกจัดอันดับจำนวนมากทำให้วิกิพีเดียไทยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น	16 (4.0)	45 (11.3)	118 (29.5)	151 (37.8)	70 (17.5)	3.54	1.033
9. เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยไม่มีโฆษณาแอบแฝง	9 (2.3)	46 (11.5)	174 (43.5)	109 (27.3)	62 (15.5)	3.42	0.960
10. เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์	21 (5.3)	55 (13.8)	200 (50.0)	93 (23.3)	31 (7.8)	3.14	0.933
11. บทความของผู้ใช้ทุกคนมีโอกาสได้รับการเสนอชื่อ คัดเลือกเป็นบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ	9 (2.3)	38 (9.5)	147 (36.8)	143 (35.8)	63 (15.8)	3.53	0.944
ค่าเฉลี่ยสุทธิ ในด้านความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความ						3.36	

3.2 ความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบวิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนให้ความคิดเห็นตามระดับความเชื่อมั่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยที่ระดับความเชื่อมั่นปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.41 สำหรับความคิดเห็นแยกตามประเด็นคำถามสามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มระดับความเชื่อมั่นสูง มีค่าคะแนนระหว่าง 3.50-4.49 ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3.61 ในกลุ่มระดับความเชื่อมั่นมีเพียงประเด็นเดียวคือ

- ผู้ดูแลระบบมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ (3.61)

ส่วนกลุ่มระดับความเชื่อมั่นปานกลาง มีค่าคะแนนระหว่าง 2.50-3.49 ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 2.96 ในกลุ่มระดับความเชื่อมั่นปานกลางนี้ประกอบด้วย (ตามลำดับคะแนน)

- ผู้ดูแลระบบทำหน้าที่โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง (3.48)
- ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เช่น กรณีพิพาทระหว่างผู้ใช้ที่มีความคิดเห็นต่างกัน (3.41)
- ผู้ดูแลระบบทำหน้าที่อย่างเป็นกลางในภาวะที่มีความขัดแย้งกันในบทความ (3.41)
- ผู้ดูแลระบบสามารถติดต่อได้ง่าย (3.33)
- สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์ได้รับเลือกเป็นผู้ดูแลระบบ ทำให้ผู้ดูแลระบบน่าเชื่อถือ (3.22)

ตามรายละเอียดข้อมูลแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงระดับความคิดเห็นต่อความเชื่อถือผู้ดูแลระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย (หมายเหตุ: ตัวเลขในช่องระดับความคิดเห็นแสดงจำนวน และในวงเล็บ () แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง)

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	ไม่ใช่ อย่างยิ่ง	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ	ใช่	ใช่ อย่างยิ่ง		
1. สมาชิกทุกคนมีสิทธิได้รับเลือกเป็นผู้ดูแลระบบ ทำให้ผู้ดูแลระบบน่าเชื่อถือ	25 (6.3)	57 (14.3)	169 (42.3)	104 (26.0)	45 (11.3)	3.22	1.029
2. ผู้ดูแลระบบมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้ใช้	10 (2.5)	24 (6.0)	150 (37.5)	143 (35.8)	73 (18.3)	3.61	0.935
3. ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เช่น กรณีพิพาทระหว่างผู้ใช้ที่มีความคิดเห็นต่างกัน	11 (2.8)	33 (8.3)	192 (48.0)	110 (27.5)	54 (13.5)	3.41	0.918
4. ผู้ดูแลระบบทำหน้าที่โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง	6 (1.5)	41 (10.3)	189 (47.3)	83 (20.8)	81 (20.3)	3.48	0.976
5. ผู้ดูแลระบบสามารถติดต่อได้ง่าย	11 (2.8)	44 (11.0)	205 (51.3)	84 (21.0)	56 (14.0)	3.33	0.942
6. ผู้ดูแลระบบทำหน้าที่อย่างเป็นกลางในภาวะที่มีความขัดแย้งกันในบทความ	5 (1.3)	37 (9.3)	203 (50.8)	101 (25.3)	54 (13.5)	3.41	0.879
ค่าเฉลี่ยสุทธิ ในด้านความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบ						3.41	

3.3 ความเชื่อถือต่อระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนให้ความคิดเห็นตามระดับความเชื่อมั่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือต่อระบบเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยที่ระดับความเชื่อมั่นสูง โดยมีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.73 เช่นเดียวกับค่าคะแนนเฉลี่ยรายประเด็น ซึ่งได้ระดับความเชื่อมั่นสูงทุกประเด็น มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.57 ถึง 3.83 คือ

- วิกีพีเดียมีจุดเด่นในด้านความเชี่ยวชาญในการสร้างสารานุกรมออนไลน์ (3.83)
- ผู้ใช้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการใช้งานของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยได้ (3.78)
- รูปแบบเว็บไซต์มีลักษณะเป็นทางการ ทำให้ดูน่าเชื่อถือ (3.77)
- ผู้ใช้ทุกคนมีสิทธิเขียนหรือแก้ไขบทความได้อย่างเสรีและเท่าเทียม (3.72)
- วิกิพีเดียไทยสนับสนุนโดยมูลนิธิวิกิมีเดีย ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ให้ทำวิกิพีเดียไทยมีความน่าเชื่อถือ (3.57)

ตามรายละเอียดข้อมูลแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 แสดงระดับความคิดเห็นต่อความเชื่อถือระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

(หมายเหตุ: ตัวเลขในช่องระดับความคิดเห็นแสดงจำนวน และในวงเล็บ () แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง)

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	SD
	ไม่ใช่อะไรเลย	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ใช่	ใช่อย่างยิ่ง		
23.1 รูปแบบเว็บไซต์มีลักษณะเป็นทางการ ทำให้ดูน่าเชื่อถือ	10 (2.5)	27 (6.8)	103 (25.8)	164 (41.0)	96 (24.0)	3.77	0.971
23.2 ผู้ใช้ทุกคนมีสิทธิเขียนหรือแก้ไขบทความได้อย่างเสรีและเท่าเทียม	14 (3.5)	27 (6.8)	115 (28.8)	145 (36.3)	99 (24.8)	3.72	1.022
23.3 ผู้ใช้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการใช้งานของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยได้	13 (3.3)	18 (4.5)	114 (28.5)	153 (38.3)	102 (25.5)	3.78	0.984
23.4 วิกิพีเดียไทยสนับสนุนโดยมูลนิธิวิกิมีเดีย ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ให้ทำวิกิพีเดียไทยมีความน่าเชื่อถือ	11 (2.8)	25 (6.3)	157 (39.3)	138 (34.5)	69 (17.3)	3.57	0.939
23.5 วิกิพีเดียมีจุดเด่นในด้านความเชี่ยวชาญในการสร้างสารานุกรมออนไลน์	5 (1.3)	22 (5.5)	104 (26.0)	174 (43.5)	95 (23.8)	3.83	0.896
ค่าเฉลี่ยสุทธิ ในด้านความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบ						3.73	

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สื่อข่าว ด้วยคำถามปลายเปิด จำนวน 5 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกตัวอย่างจากผู้สื่อข่าวที่เคยใช้วิกิพีเดียไทย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน (หมวดละ 1 คน จาก 5 หมวด) ประกอบด้วย

1. พัชรินทร์ ไตรภักตระกูล ผู้สื่อข่าวและช่างภาพสารคดีข่าว Majority World Photo Agency และ Drik Picture Library และนักวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. ตฤย์ เจนรัตนเจริญพร ผู้สื่อข่าวกีฬา ทีวีพูล
3. เฉลิมพล แป้นจันทร์ ผู้สื่อข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ รายสัปดาห์
4. หัสรา จัสดวงษ์ ผู้สื่อข่าวบันเทิง นิตยสารทีวีพูล
5. นเรศ เหล่าพรรณราย ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Biz Week

นอกจากนี้ ยังมีผู้ใช้ในกลุ่มนักวิชาการ หรือผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ อีก 3 คน (หมวดละ 1 คน) ประกอบด้วย

1. ดร. มนสิชา กิตติคุณานันท์ (Ed.D. in Educational Instructional Technology ปัจจุบันทำงานเป็น Lead Instructional Designer, Starkey Laboratories, Inc)
2. สุทัศน์ รงรอง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ CEO&Founder เว็บไซต์ do.in.th และผู้บรรยายโครงการ Digital Divide
3. พีระพงษ์ กิติเวชโกศาวัฒน์ นักวิชาการ ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพัฒนาธุรกิจค้าปลีกและแฟรนไชส์สากล มหาวิทยาลัยศรีปทุม และที่ปรึกษาคณะกรรมการมาตรฐานแฟรนไชส์แห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สื่อข่าวทั้ง 5 คนในฐานะผู้ใช้วิกิพีเดียไทย พบว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่รู้จักเว็บไซต์ วิกิพีเดียไทยจากผลการค้นหาผ่าน search engine ก่อน แต่เมื่อใช้งานสักระยะหนึ่งแล้วบางคนก็เข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยโดยตรง ดังความเห็นต่อไปนี้

“เริ่มใช้งานมาประมาณ 1 ปี ตอนแรกก็เสิร์ชจากกูเกิลก่อน แล้วเห็นว่าวิกิพีเดียขึ้นมาเป็นอันดับต้นๆ บ่อยครั้ง เข้าไปดูก็มีข้อมูลเยอะเหมือนกัน อย่างดาราเก่าๆ ก็พอมีบ้างประปรายเพราะบางที่เราก็ต้องใช้ข้อมูลดาราเก่าๆ บ้าง

...ส่วนใหญ่เข้าไปใช้วิกิพีเดียเพื่อจะหาข้อมูลบุคคล เกี่ยวกับผลงานด้วย โดยเมื่อก่อนจะเป็นลักษณะที่เข้าผ่านทางกูเกิล ถ้าค้นเจอก็เข้าไปอ่าน แต่ว่าตอนหลังก็เข้าไปที่เว็บวิกิพีเดียไทยเลย เพราะว่า ไม่ใช่มีแค่ประวัติดารารายอย่างเดียวที่เราสามารถนำมาใช้งานได้ เช่น มีข้อมูลสถานที่ ข้อมูลก็ค่อนข้างละเอียดและอ่านง่ายสำหรับเรา เพราะว่าค่อนข้างกระชับ ทำให้เราพอรู้หลักๆ ใช้เป็นหลักประมาณนี้ แต่ถ้าอยากรู้มากกว่านั้นก็ต้องไปหาเฉพาะตรงนั้นอีกที”

(หัสรา จัสดวงษ์, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“ใช้วิกิพีเดียเมื่อมีความจำเป็นถึงจะเข้าไปใช้ เช่น ต้องการหาข้อมูล สิ่งที่เราต้องการหาที่เป็นผลจากการค้นหาในกูเกิล แต่บางครั้งเราอาจจะเข้าไปหาที่หน้าเว็บของวิกิพีเดียไทยโดยตรง

...เหตุที่เข้าไปใช้สองแบบนี้เพราะว่าหากต้องการรู้ว่าในวิกิพีเดียมีเรื่องนี้ไหม เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างจีนใต้หวัน เราอาจจะค้นหาดูว่าจะมีอะไร สิ่งที่เราพบก็คือมีหัวข้อบทความแต่ยังไม่เคยมีใครเขียนบทความนี้ แต่ถ้าค้นจากกูเกิลก็จะพบมุมมองอื่นนอกเหนือจากวิกิพีเดีย ภาษาอังกฤษก็อาจจะเว็บไซต์ของใต้หวันขึ้นมา แต่ถ้าเป็นภาษาไทยก็อาจจะเป็นข่าว หรืออะไรอย่างอื่น

(พัชรินทร์ ไตรรักตระกูล, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2552)

“มีทั้งเข้าทางกูเกิล และบางทีก็เข้าไปหาในหน้าวิกิพีเดียโดยตรงแต่ไม่ค่อยนัก เพราะว่ายังไงเสิร์ชกูเกิลก็ต้องมีวิกิพีเดียโผล่มาด้วย ถ้ามีก็คลิก หรือถ้าอยากหาในวิกิพีเดียเพิ่มเติมก็ค่อยเข้าไปหาอีกที

...เคยเข้าใช้ทางลิงก์จากที่อื่น แต่ไม่ใช่เรื่องงาน เป็นการใช้เพื่อสนุกในเฟซบุ๊กเป็นหัวข้อให้เลือก 5 อย่าง แล้วมีคำถามข้อหนึ่งที่ถามว่า คนดังที่เกิดวันเดียวกับคุณ ในเฟซบุ๊กลิงก์มาให้เสิร์ชในวิกิภาษาอังกฤษ

..แต่สำหรับภาษาไทยไม่เคยเจอก็ใช้แต่วิกิพีเดียภาษาอังกฤษ ไม่เคยเจอโฆษณาวิกิพีเดียไทยที่ไหนเลย ไม่รู้ว่ามีภาษาไทยด้วย อาจจะเป็นการประชาสัมพันธ์ยังไม่ดีพอ ทั้งที่ใช้วิกิพีเดียมาอย่างมากที่สุด 4-5 ปี หรือ อาจเป็นเพราะว่าไม่มีเรื่องที่น่าสนใจ”

(ตุลย์ เจนรัตน์เจริญพร, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2552)

“ไม่เคยเข้าโดยตรง เราคิดว่า มันเข้ายาก และส่วนใหญ่ที่เราค้นในนั้นมักจะไม่เจอเวลาที่ค้นหาเจอใน search engine ถ้ามีลิงก์ไปที่วิกิพีเดียไทย ก็มักจะเข้าไปอ่านเฉพาะหน้านั้น ไม่เคยลิงก์ต่อไปหน้าอื่น”

(นเรศ เหล่าพรรณราย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“ไม่ได้เข้าไปหน้าวิกิโดยตรง เลยไม่ได้พุ่งเป้าไปที่วิกิ มีหน้าอื่นเยอะแยะเวลาไปค้นในกูเกิล ไม่นับแค่คอปไฟต์ (ข่าวรวมข่าวเก่าทั้งหมดในเครื่องของผู้จัดการ) และนิวส์เซ็นเตอร์ (ข่าวของสื่อทุกฉบับในประเทศ) ซึ่งที่เรามีอีกหลายช่องทาง

...แต่ช่วงหลังเข้าไปค้นหาทางกูเกิล ก็พบว่าวิกิพีเดียมีข้อมูลสำคัญ ข้อมูลที่น่าสนใจเพิ่มเยอะขึ้น”

(เฉลิมพล แป้นจันทร์, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2552)

ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้นักวิชาการอีก 3 คน พบรูปแบบการใช้เช่นเดียวกับผู้สื่อข่าว มีเพียงนักวิชาการด้านการศึกษาที่เข้าวิกิพีเดียก่อนแล้วจึงเลือกวิกิพีเดียภาษาไทย

“เริ่มใช้งานเมื่อเรียนในบัณฑิตวิทยาลัย ประมาณปี 2547 หรือ 2548 ใช้ประมาณเดือนละครั้ง ราว 1-2 ชั่วโมง โดยเคยเข้าไปอ่านบทความเกี่ยวกับวัฒนธรรม, ประวัติ, และประวัติศาสตร์เหตุการณ์สำคัญของโลก เพื่อใช้สำหรับเป็นเนื้อหาสำหรับสื่อการสอน บทความงานวิจัยการเขียนรายงานการวิจัย และความสนใจส่วนตัว เมื่อเปรียบเทียบวิกิพีเดียภาษาไทยและภาษาอังกฤษในบางหัวข้อก็ถือว่าวิกิพีเดียไทยปรับปรุงข้อมูลได้ทันต่อเหตุการณ์พอสมควร โดยเนื้อหาถูกแปลจากภาษาอังกฤษแบบคำต่อคำ และโพสต์ขึ้นค่อนข้างเร็ว”

(มนสิชา กิตติคุณานันท์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2554)

ในขณะที่ผู้สื่อข่าวทั้ง 5 คนพบว่า ไม่มีผู้สื่อข่าวร่วมเขียนบทความในวิกิพีเดียไทยเลย โดยทั้งหมดรับรู้การใช้งาน แต่ไม่ประสงค์จะเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ ของวิกิพีเดียไทย ดังความเห็นตัวอย่างจากผู้สื่อข่าวต่างประเทศ

“ไม่เคยลงทะเบียน หรือว่า แก่ไขอะไรเลย แต่ว่าใช้ คือเข้าไปอ่าน แต่ว่าไม่เคยคัดลอก แล้วก็ไม่เคยใช้ข้อมูลอะไรเลยอะ จากในวิกิพีเดียเลย ถึงเข้าไปเขียนก็รู้ว่า ต้องถูกลบอยู่ดี”

(พัชรินทร์ ไตรภักตระกูล, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2552)

ส่วนนักวิชาการมี 1 คนเท่านั้นที่มีส่วนร่วมในการเขียนบทความ โดยลงชื่อเข้าใช้และเขียนเนื้อหาที่ตนเองมีความรู้ แต่หลังจากที่เขียนแล้วไม่ได้มีการติดตามหรือแก้ไขซ้ำอีก ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากว่า ความตั้งใจในการเขียนนั้นเพื่อเติมความรู้ที่ว่างอยู่ ในขณะที่ผู้ใช้มีความรู้ในด้านนี้ แต่การเขียนในวิกิพีเดียไทยมีกระบวนการและรูปแบบที่ทำให้ยุ่งยากต่อการเพิ่มเติมเป็นอุปสรรคต่อการเขียน อีกทั้ง ผู้ใช้มีเว็บไซต์ของตนเองที่สามารถเขียนหรือปรับปรุงแก้ไขได้เองอยู่แล้ว

“วิกิพีเดียในเชิงความคิดของคนอ่านหรือว่าคนเขียน จะมองว่าเป็นการให้ประโยชน์กับสังคม เป็น data mining เราไม่ได้อะไรจากมัน เป็นการเปิดโลกทัศน์ ในมุมหนึ่งที่เราอยากอธิบายให้คนเข้าใจว่าอันนี้คืออะไร ในฐานะที่เรารู้เรื่องนี้เราก็จะเขียน เราไม่ได้เข้าไปเริ่มเขียน แต่เราเข้าไปหาคำว่า “แพรอนไซส์” แล้วมันไม่มีอะไรเลย มันโบ๋อยู่ เราก็เลยเข้าไปเติมเฉยๆ แล้วก็พีดแบ็คกลับมา แต่ตอนหลัง

เหมือนเราไปบรรยายรอบหนึ่งแล้ว เราไม่ได้ไปติดตาม มันเป็นกระดาษว่างๆ ที่ใครไปเติมยังงี้ก็ได้ ถ้าหากว่าในภาพกว้างก็ถือว่าทำได้

...การที่เราไปเขียนครั้งแรกเพราะว่าอยากให้เข้าไปแล้วเจอ ไม่ใช่เข้าไปดูแล้ววางอยู่ในสายที่เรามีความรู้ อยู่ ก็คิดว่าสามารถที่จะเขียนได้ เราก็น่าจะ response บ้าง

...แต่การกลับไปแก้ไขของคนอื่นหรือว่า การที่คนอื่นมาแก้ ไม่ได้กลับไปดู เพราะว่า การแก้ไขก็คงจะคิดเหมือนกันว่า จะมาแก้ของเราทำไม แต่เรามีเว็บไซต์ของเราเอง มีพื้นที่ของตัวเองอยู่แล้ว นี่ก็คือ สาเหตุที่เราไม่เข้าไปอีก"

(พีระพงษ์ กิติเวชโกภาวัฒน์, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

รูปภาพ 34 แสดงเนื้อหาในบทความแฟนไชส์ทีโอ.พีระพงษ์ร่วมเขียนในครั้งแรก เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2551

The screenshot shows a Wikipedia article in Thai titled "แฟรนไชส์" (Franchise). The article is dated July 25, 2011, and is part of the Thai Wikipedia project. The content discusses the concept of a franchise, its legal aspects, and the roles of franchisors and franchisees. It includes a list of related terms and a section for external links. The article is written in a formal, encyclopedic style.

แฟรนไชส์
จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

แฟรนไชส์ (ภาษาฝรั่งเศส: franchise หมายถึง สิทธิในการครอบครอง) คือรูปแบบในการทำธุรกิจ หรือแผนการตลาดที่อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายกิจการหรือเพิ่มยอดขาย โดยที่ผู้ขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ขายแฟรนไชส์) อนุญาตให้ผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) ไปขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยใช้ชื่อและเครื่องหมายการค้าของผู้ขายแฟรนไชส์ (ผู้ขายแฟรนไชส์) ในการขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยที่ผู้ซื้อแฟรนไชส์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ผู้ขายแฟรนไชส์กำหนดไว้

แฟรนไชส์เป็นรูปแบบการทำธุรกิจที่ได้รับความนิยมสูงมากในประเทศไทย โดยมีทั้งแฟรนไชส์แบบดั้งเดิมและแฟรนไชส์แบบใหม่

แฟรนไชส์แบบดั้งเดิม (Individual Franchise) คือรูปแบบการทำธุรกิจที่ผู้ซื้อแฟรนไชส์ไปขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยใช้ชื่อและเครื่องหมายการค้าของผู้ขายแฟรนไชส์ (ผู้ขายแฟรนไชส์) ในการขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยที่ผู้ซื้อแฟรนไชส์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ผู้ขายแฟรนไชส์กำหนดไว้

แฟรนไชส์แบบใหม่ (Multi-Unit Franchise or Area Development Franchise) คือรูปแบบการทำธุรกิจที่ผู้ซื้อแฟรนไชส์ไปขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยใช้ชื่อและเครื่องหมายการค้าของผู้ขายแฟรนไชส์ (ผู้ขายแฟรนไชส์) ในการขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยที่ผู้ซื้อแฟรนไชส์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ผู้ขายแฟรนไชส์กำหนดไว้

แฟรนไชส์แบบใหม่ (Multi-Unit Franchise or Area Development Franchise) คือรูปแบบการทำธุรกิจที่ผู้ซื้อแฟรนไชส์ไปขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยใช้ชื่อและเครื่องหมายการค้าของผู้ขายแฟรนไชส์ (ผู้ขายแฟรนไชส์) ในการขายสินค้าหรือบริการ (ผู้ซื้อแฟรนไชส์) โดยที่ผู้ซื้อแฟรนไชส์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ผู้ขายแฟรนไชส์กำหนดไว้

รูปภาพ 35 แสดงหน้าแรกของเว็บไซต์ www.peerapong.com (บางส่วน)

ในฐานะที่เป็นผู้ใช้ที่เคยมีส่วนร่วมในการเขียนบทความ แม้จะพบความยุ่งยากในกระบวนการ แต่ก็มีความเข้าใจถึงนโยบายของวิกิพีเดียในการแบ่งปันความรู้โดยไม่มี การอ้างอิงผู้เขียน

“แต่วิกิพีเดียมีเรื่องของการบริหารจัดการ copy right โดยการเช็คด้วยว่ามาจากไหน อันนี้คือสิ่งที่ดี แต่ในความคิดของเรานั้นถ้ามากเกินไปก็จะทำให้ได้น้อย สมมติว่ารู้สัก 100 เราอาจจะใส่เข้าไปแค่ 10% เต็มที่ ก็ไม่เชิงว่ากักไว้ แต่ว่าการใส่ข้อมูลเข้าไปทั้งหมดมันยาก กระบวนการและพื้นที่ที่ให้ ค่อนข้างยาก ยาวไปก็ไม่ได้ ลึกไปก็ไม่ได้ ยกเว้นว่า คนเข้ามาดูเยอะๆ ถึงจะเปิดพื้นที่ให้ แล้วก็จะมี reference ต่อๆ กันไป แต่ตอนที่เข้าไปตอนแรกเป็นคนแรกในเรื่องนี้ยังไม่มีใครเลย ก็เลยคิดว่าใส่ไว้หน่อย แล้วมีคนเข้ามาต่อ และเข้ามาแก้ แต่ไม่ได้กลับไปดูว่ามีคนเข้ามาแก้ อย่างไร

...ในวิกิพีเดีย เราไม่ได้อยู่ในนามใคร เราอยู่ในนามของวิกิพีเดีย เราต้องการแชร์โอเคเดี่ย เราไม่ต้องการเป็น somebody ในนั้น และวิกิพีเดียไม่ได้เช็คคน มันเช็คตัววิกิพีเดีย เพราะว่าออกในนามของวิกิพีเดีย จะผิดจะถูกไม่ได้เกี่ยวกับเราแล้ว”

(พีระพงษ์ กิติเวชโกภาวัฒน์, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

ความเห็นของผู้ใช้ทั้งหมดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทุกคนเคยตรวจสอบข้อมูลจากวิกิพีเดียทั้งสิ้น ทั้งจากแหล่งข้อมูลบุคคล หรือเอกสารอื่นๆ อีกประการหนึ่ง คือ ผู้สื่อข่าวมีช่องทางและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้มากกว่า จะเห็นได้จากการได้มีโอกาสสัมภาษณ์กับผู้มีชื่อเสียง การเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึกได้มากกว่าทั้งข้อมูลในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ แต่ขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัดทางด้านเวลา

“เราถามกับเจ้าตัวหรือแหล่งข่าวเมื่อเราไปสัมภาษณ์ เคยเข้าไปในฐานข้อมูลอยู่ข่าวเก่าๆ ก็รวมอยู่ในนั้น เข้าเว็บหนังสือพิมพ์ อย่างเว็บของนิตยสารผู้จัดการ เก็บมาตั้งแต่ปี 45 แล้วเขาเอามาโชว์ไว้ ในนั้นก็มียี่ห้อคน เราก็เข้าไปดู แต่ว่าไม่เคยอ้างอิง เข้าไปดูว่าคนนั้นเคยเป็นอะไรเท่านั้น”

(นเรศ เหล่าพรรณราย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“เราได้เปรียบกว่าตรงที่เราสามารถที่จะตรวจสอบได้จากข้อมูลหลายๆ แหล่ง มีทั้งแบ็คคอฟฟิศ นิวส์เซ็นเตอร์ พอดูได้ และผมชอบอ่านคอลัมน์นิสต์ของฉบับอื่น เขาจะอาวูโสหน่อย มีมุมมองกับเรื่องนี้ มีข้อเท็จจริง หรือว่าข่าวจำพวกกอสซิป ทำนองว่าโกง หรือว่าเป็นขู่ เชื่อได้เชื่อไม่ได้ ก็ต้องไปเสิร์ชหาข้อมูล แต่ถ้าไม่มีหลักฐานจริงๆ เราก็ไม่เชื่อ ไม่เป็นประเด็น แต่อันนี้มักเป็นความสนใจส่วนตัว เป็นข้อสงสัย แต่อะไรที่ไม่ค่อยเชื่อ ก็จะไม่เอามาเป็นข่าว หรือกรณีที่ลงไม่ได้ ก็ไม่ลงอ่านรับข้อมูลได้ แต่ว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ เราไม่รู้ว่าคุณฝังไหนหรือว่าใครมาเขียน

(เฉลิมพล แป้นจันทร์, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2552)

“แหล่งข้อมูลที่ใช่ คือ ในเว็บไซต์ แล้วก็มีเพื่อนๆ แคร่ข่าวกัน เพื่อนนักข่าวที่อื่นๆ แหล่งข่าววงในที่รู้จักก็จะคุยๆ กันว่า เป็นลักษณะนี้ใช่หรือเปล่า เราก็ต้องไปหาความจริงว่า เป็นอย่างไรที่เขาพูดหรือเปล่า อาจจะเล่าให้ฟัง แต่ว่าเราก็ต้องไปสืบไปเสาะถามเขาอีกว่า มันมีส่วนจริงมากน้อยแค่ไหน อย่างเช่นว่า มีข้อมูลว่าแฟนใหม่คนนี้เป็นลูกชายของคนนั้น ก็ต้องไปหาว่า ใช่ไหม คนนั้นมีลูกชื่อนี้จริงหรือเปล่า และเป็นธุรกิจอย่างนี้ ใช่หรือเปล่า มีการตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งบุคคลนั้นโดยตรง เช่น โทรศัพท์ไปสัมภาษณ์โดยตรง ก็จะถามกับเจ้าตัวโดยตรง ถ้ามีข้อมูลไหนไม่ตรงกัน เราก็จะใช้ข้อมูลจากแหล่งบุคคลที่เราได้จากการสัมภาษณ์

...ส่วนใหญ่ที่พบข้อมูล เราก็ไปครอสเช็คก็มีส่วนถูกนะ แต่ว่าบางอันก็ไม่ค่อยแน่ใจเพราะว่า มีส่วนที่ปรับปรุงอยู่ บางอันจะขึ้นว่าอะไรยังไม่สมบูรณ์ แต่ว่าเราไม่ได้หาจากเว็บเดียวอยู่แล้ว ก็เอาจากหลายๆ เว็บมาดูกันด้วย

...อย่างกรณีของนาธาน เราก็เสิร์ชหาก่อนก็มีข้อมูลจากหลายเว็บ วิกีพีเดียก็เป็นอีกหนึ่งเว็บที่เราเข้าไปดู เพราะว่ามีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลผลงาน เพื่อจะเอาอ้างอิงหลายๆ อัน เพราะว่า เราเปิดเว็บเดียวแล้วก็ไม่สามารถทำได้ เราต้องหาข้อมูลจากหลายๆ เว็บเอาข้อมูลมาโยงกันด้วย เพื่อดูว่าอันไหนมันน่าเชื่อถือและใช้ที่สุดด้วย”

(หัสรา จัสดวงษ์, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“ก็เชื่อในระดับหนึ่ง แต่ถ้าพลาดไม่ได้เลย ก็ต้องเช็คที่อื่นด้วย รายชื่อนักฟุตบอล ก็ต้องไปตรวจสอบกับแหล่งอื่น อย่างน้อยก็ต้องเสิร์ชในกูเกิลก่อน ถ้าเจอก็เช็คหรือไม่ก็เข้าเว็บสโมสรของนักเตะ อย่างน้อยต้องมีสักทีนอกเหนือจากวิกิพีเดียเพื่อความมั่นใจ”

(ตุลย์ เจนรัตน์เจริญพร, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2552)

“ใช้เมื่อคราวจำเป็น ไม่ได้เชื่อถือได้ 100% เช็คจากหนังสือ ตำราวิชาการ มีหนังสือประวัติศาสตร์จีนมาก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ข้อมูลมันไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อน หรือเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา อีกอย่างถ้าหาข้อมูลจากหนังสือมีเป็นเล่มมีเยอะกว่าเสียด้วย ถ้าบอกว่าบริพมาจากหนังสือ เห็นทุกหน้าก็บริพทั้งนั้น

...ในความรู้สึกของเรา อย่างไรก็ตามก็คิดว่า หนังสือเป็นเล่มๆ หรือว่าเว็บไซต์ สารานุกรมออนไลน์อื่นที่เป็นสำนักพิมพ์แล้วมีหนังสือเป็นเล่มๆ เช่น บริตานิกา ก็มีทั้งออนไลน์และเล่มน่าเชื่อถือกว่า ส่วนการสะกดคำก็เข้าไปใช้ใน Merrium Webster ได้”

(พัชรินทร์ ไตรรักตระกูล, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2552)

“ในหัวข้อเดียวกัน ปกติจะตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง และต้องเลือกบทความที่มีแหล่งอ้างอิงและที่มาของข้อมูลด้วย ที่ผ่านมายังไม่เคยมีปัญหาใด ๆ เพียงแค่ในบางครั้งพบว่า หัวข้อที่ต้องการหา ยังไม่มีใครได้เขียนไว้ ตัวอย่างเช่น เคยพยายามที่จะค้นหาหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียการได้ยินในวิกิพีเดียไทย แต่ปรากฏขึ้นเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการได้ยินและกายวิภาคของหู

...ไม่คิดว่าวิกิพีเดียเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มันไม่อาจให้ข้อมูลที่ถูกต้อง แต่เป็นแหล่งรวมซึ่งทำให้เริ่มต้นได้ดีเมื่อมีคำถามในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แต่เมื่อเราแนะนำให้นักเรียนใช้วิกิพีเดีย ก็จะต้องบอกเสมอว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้อ่านที่จะตัดสินใจว่าข้อมูลใดที่จะนำไปใช้ ”

(มนสิชา กิตติคุณานันท์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2554)

อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลในเชิงลึกทำให้ผู้สื่อข่าวพบปัญหาจากการค้นหาข้อมูลในวิกิพีเดียไทย อาทิ ความไม่เป็นกลางของข้อมูล มีข้อมูลน้อยทำให้ไม่พบข้อมูล และมีความคิดเห็นแทรกอยู่ในบทความ ดังความเห็นต่อไปนี้

“ความเป็นกลางในวิกิพีเดียไทยน่าจะเป็นประเด็นจีน mainland ใช้ในความหมายว่า การแบ่งแยกดินแดน สมมติว่าเป็นงานวิจัยจริงๆ ที่ทำให้หน่วยงานรัฐ ไม่ได้เอาไปใช้เลย เข้ามาดูเป็นพื้นฐานใช้บางอย่างเท่านั้นที่ใช้ได้ การแบ่งช่วง สาธารณรัฐจีน หรือการแบ่งจังหวัด ประเทศอะไรบ้างที่มีสถานทูตได้ทุกวัน ความสัมพันธ์กับจีน – ยังไม่มีข้อมูล เวลาเราเขียนอะไรแล้วถูกแก้ เราก็ต้องแก้กลับไปอีก เพราะเราคิดว่ามันถูกต้อง คุณก็ไม่รู้ว่า คนที่เข้ามาแก้เป็นใคร สมมติเราอ้างอิงจากหนังสือของแฟร์ แบงก์ มีคนใส่หนังสืออ้างอิงแต่น้อยมาก

...คำว่า “จังหวัดไต้หวัน” มีความหมาย 2 อย่าง คือ โฟสต์มิติด หรือว่า ตั้งใจโฟสต์ว่าไต้หวันเป็นจังหวัดหนึ่งของจีน เพราะว่ามันเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวอยู่ ถ้าไม่มีความรู้ก็อาจจะคิดว่า จีนเป็นประเทศที่ใหญ่ก็อาจจะเป็นไปได้ แต่คนที่รู้ว่าไต้หวันเป็นประเทศไต้หวัน เป็นสาธารณรัฐจีน มีเพลงชาติ ธงชาติ เมืองหลวง การสถาปนาวันชาติ แต่ก็ต้องเช็คเหมือนกัน

...คำว่า “ก๊กมินตั๋ง” ก็มี แต่ว่าเป็นพรรคก๊กมินตั๋ง แต่ไม่มีก๊กมินตั๋งพลัดถิ่นในประเทศไทย หรือว่าช่วงที่ผ่านมา เคยศึกษาเรื่องอิสลาม ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่

ว่าสะกดด้วยตัว “ฮ” หรือ “ห” (ฮือฮือ-ฮือฮือ) เป็นนิยายหนึ่งซึ่งมีความขัดแย้งกับนิยายชุดหนึ่งที่เป็นมุสลิมส่วนใหญ่ของโลก ทั้งสองนิยายต้องพยายามเผยแพร่ศาสนา แต่น่าสนใจว่า ฮือฮือในวิกิพีเดียเป็นคนมุสลิมมาเขียน เพราะว่า เคยอ่านหนังสือที่คนมุสลิมเขียน จะเป็นธรรมชาติของเขาที่ทำให้คนพุทธอ่านไม่รู้เรื่อง เพราะว่ามีคำทับศัพท์เยอะ หรือว่าใช้คำเฉพาะเป็นคำแสดงความนับถือ แต่ว่าถ้าเป็นกลางจริงๆ ทุกคนควรจะอ่านแล้วเข้าใจถ้าเป็นสารานุกรม ควรจะมีมาตรฐานเพื่อให้ทุกคนอ่านได้เข้าใจ

... “จุดแยกอะกิดะห์” น่าจะเป็นเหตุการณ์ที่ทะเลทรายกัรบลา เป็นเรื่องอันไหวที่สุดของศาสนาอิสลาม ระหว่างการแยกนิกาย น่าจะมีคำอธิบายเพิ่มเติมที่ละเอียดกว่านี้

(พัชรินทร์ ไตรภักตร์ตระกูล, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2552)

“เราดูแล้วบางข้อมูลก็ผิด โดยเฉพาะคนที่ยังไม่ดังมาก ยังไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ข้อมูลผิด เจ้าตัวก็ไม่ว่าแต่เรารู้ว่าข้อมูลน่าจะผิด โดยเฉพาะพวกประวัติการทำงาน คือ บางที่เราเห็นว่า มีคนมาต่อเติมเอง แล้วคนที่มาเพิ่มเนื้อหานั้นก็มักจะผิด เกิดจากบุคคลที่สามเข้ามาเขียน ไม่ใช่ตัวเขามาเขียนเอง ธุรกิจหน้าใหม่ มีข้อมูลเพียงว่า เกิดที่ไหน เป็นลูกใคร แต่ว่าประวัติการทำงานเก่าๆ ไม่ค่อยมี กลุ่มผู้บริหารรุ่นใหม่ (Young Executive) จะมีน้อย แต่ว่าถ้าเป็นนักธุรกิจรุ่นเก่าจะมีเยอะ บางคนข้อมูลไม่เพียงพอ ข้อมูลของบางคนสั้นเกินไป โดยเฉพาะคนที่กำลังจะขึ้นมามีชื่อเสียงยังไม่ค่อยมี อย่างเช่น กลุ่มนักธุรกิจ”

(นเรศ เหล่าพรรณราย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“เคยเข้าไปแล้วก็ไม่เจอ ก็เยอะพอสมควร หรือบางอันอาจจะไม่มีอยู่หรือว่าข้อมูลน้อยเกินไป มีแต่ข้อมูลพื้นฐานซึ่งเรารู้อยู่แล้ว อยากให้หาข้อมูลเพิ่มเติม เพราะว่าเราก็หาข้อมูลเพิ่มเติมจากที่อื่นด้วย อาจจะเป็นเว็บหรือบุคคลจริงๆ ด้วยเหมือนกัน เพราะว่าบางที่เราไม่รู้ๆ ที่มาของข้อมูลนั้นมาจากไหน”

(หัสรา จัสดวงษ์, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“ไม่เคยเจอจริงๆ มีแต่เพื่อนเจอแล้วมาเล่าให้ฟัง ไปดูในวิกิพีเดีย กับที่อื่นแล้วไม่ตรงกัน ก็ไปเช็คเวลาที่ไหนผิดกันแน่ สรุปก็คือว่า ที่อื่นถูก แต่จำไม่ได้ว่าเรื่องอะไร”

(ตุลย์ เจนรัตน์เจริญพร, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2552)

“ปกติก็ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ เราหาข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ แต่ส่วนใหญ่ตอนนี้ก็อ่านจากในเว็บ เจอ hint ที่น่าสนใจก็เตรียมประเด็นไปเสนอหัวหน้า แต่ส่วนใหญ่เราก็มีการอัปเดตข้อมูลทุกวันอยู่แล้ว

...ข้อมูลบางอย่างที่ต้องใช้วิกิพีเดียก็คือ จะเป็นข้อมูลที่เรารู้จริงๆ อย่างพวกประวัติ ทหาร ตำรวจ หรือว่าพวกสายสัมพันธ์คน เช่นกาเบรียล คอนเน็คชั่น หรือสวนกุหลาบ คอนเน็คชั่น ที่เราไม่ได้อยู่ในสายทหาร ไม่เคยแตะสายนั้นเลย มันเป็นพิเศษด้าน ที่เราอ่านมาก็พอมีแต่ของที่ลึก เป็นการแยกสายไป เราไม่รู้ เราไม่ได้วิ่งสายนั้น ถ้าในเชิงเทคนิคเกินไป พวกบริษัท หุ่น กองทุน ก็หาข้อมูลมาประกอบ แต่ไม่ได้เชื่อ ไม่ได้คัดลอกแล้วนำมาแปะเลย (copy & paste) แต่จะถามหัวหน้า บก. แต่ว่าเรามีนิวส์เซ็นเตอร์ด้วย วิกิพีเดียก็ดูแต่ว่า ปกติก็จะดูกราดๆ หลายๆ เว็บ ประมวลเอา ไม่ได้เจอแล้วเอามาเลย

...เมื่อวานเพิ่งค้นพัชรวาท เพื่อตอบข้อสงสัยของเราบางเรื่อง อย่างเช่น จบรุ่นอะไร จากโรงเรียนอะไร มีครอบครัว บอกข้อมูลเชิงประวัติ ก็ตอบได้ เอาไปใส่ แต่ว่าเดิบโตมายังไง อ่าน รับรู้ แต่ว่าไม่ปักใจเชื่อ แต่บางทีก็เกิดหรือว่าวิกิพีเดียก็เข้าเกินไป สมมติเราหาเรื่องที่เฉพาะเจาะจง งานข่าว ต้องมีความแปลกใหม่ เราต้องฉีกออกไป ต้องเช็คว่าเขาเคยเสนออะไรกันไปแล้ว จะดีว่า ที่อื่นเล่นอะไรไปแล้วบ้าง เราจะฉีกออกไปยังไง ซึ่งจะดีกว่า ผมไม่ได้ใช้มาก แต่สุดท้ายก็หาเอง เราต้องพิสูจน์เองอยู่แล้ว แต่ข้อมูลพื้นฐานที่ไม่จำเป็นอะไรมาก ก็เชื่อได้เลย ก็ใช้ต่อไป เพราะว่ามันมี เพราะว่าการรับรู้ข้อมูลหลายๆ ด้านมันดีอยู่แล้ว”

(เฉลิมพล แป้นจันทร์, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2552)

ความเชื่อถือในมุมมองของผู้ใช้ มีทั้งเชื่อถือและไม่เชื่อถือ ซึ่งส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ

1. ประเด็นของเนื้อหา หากเป็นข้อมูลในเชิงข้อเท็จจริงก็จะมี ความเชื่อถือสูงกว่า ข้อมูลในเชิงความคิดเห็น หากประเด็นที่ต้องการข้อมูลมีความขัดแย้ง ไม่เป็นกลาง หรือเป็นประเด็นอ่อนไหว ก็จะไม่ค่อยเชื่อถือนัก

2. การตรวจสอบกับแหล่งอื่น ซึ่งหากพบว่ามีความสอดคล้อง หรือเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันก็จะเชื่อถือมากกว่า
3. ความใกล้ชิดหรือความคุ้นเคยที่มี
4. การแบ่งปันความรู้เป็นเรื่องดี แต่การเปิดเผยให้แก้ไขทำให้ความเชื่อถือน้อยลง เพราะอาจไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยตรงมาเขียนหรือแก้ไข
5. การใช้ซอฟต์แวร์เสรีทำให้มีเว็บไซต์ล้อเลียน

ความคิดเห็นของผู้ใช้มีดังนี้

“เชื่อแค่ 70% เพราะการเขียนได้หลายคนยิ่งทำให้ไม่น่าเชื่อถือ การที่มีคนเดียวเขียน ยังหวังเชื่อถือมากกว่า ถ้าเทียบกับว่าหลายคนเขียน เพราะว่าต่างคนก็ต่างคิด แล้วต่างคนก็ต่างเขียน แล้วบางทีเจอข้อมูลในวิกิพีเดีย ไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (fact) แต่เป็นข้อมูลเชิงความคิดเห็น (opinion) ใส่เข้ามาด้วย เช่น บริษัท ก.ไก่ ผู้ผลิตเครื่องบินอันดับหนึ่งของโลก สมมติว่าเขียนข้อมูลอย่างนี้ คนเขียนเอาอะไรมาวัดว่าเป็นอันดับหนึ่ง มันมีประมาณอย่างนี้อยู่ หรือว่า บริษัทที่เชี่ยวชาญด้าน.... เราไม่รู้ว่ายี่ห้อจริงหรือเปล่า แต่ว่า ถ้าใส่ข้อมูลว่า บริษัท ก.ไก่ ผู้ผลิตเครื่องบิน อันนี้คือข้อเท็จจริง ถ้าคนแยกไม่ได้ระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจะทำให้มีปัญหาในการนำไปใช้ เราเชื่อว่า คนที่ใช้บริการ หรือใช้อะไรในอินเทอร์เน็ตจะติดมักง่าย ไม่ว่าจะอะไรก็ตามก็จะมักง่ายไว้ก่อน อะไรที่มันง่ายเหมือนการ copy และ paste สมมติว่า เมื่อก่อนเราต้องค้นข้อมูลที่ห้องสมุดก็น่าจะเชื่อถือได้มากกว่า แต่ว่าอินเทอร์เน็ต ใครเข้าก็ได้ เกิดสังคมของความมักง่ายเกิดขึ้น เอาเร็วและสะดวกไว้ก่อน มันบิดพลิ้วได้

...ถ้าในความเห็นของเรา คือ position ของวิกิพีเดียมีไว้เพื่ออะไร ถ้า position คือทำให้มันหลากหลายก็จะเป็นเว็บไซต์ที่ดี แต่ถ้าใช้ในเชิงวิชาการก็ไม่น่าจะได้ สมมติว่าเป็น ความหลากหลาย คิดว่าทำได้ ก็เห็นคนเข้าไปต่อเติม แก้ไขข้อมูล แต่ว่า ถ้า position ว่าเป็นข้อมูลถูกต้อง ก็ไม่ได้ไม่ดีนัก”

(นเรศ เหล่าพรรณราย, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2552)

“ที่เจอบอกก็เอามาใช้ได้แต่ว่าไม่ได้เชื่อมันมาก เพราะส่วนหนึ่งฐานข้อมูลของออฟฟิศก็มีอยู่ เราก็ดูข่าวเก่าของเรา เคยมีใครทำอะไรไว้บ้าง ทำยังไง แต่เราก็ไม่รู้ว่าคนเขียนเก่าๆ เอามาจากวิกิพีเดียหรือเปล่า เราไม่รู้แหล่งที่แท้จริง แต่ก็ช่วยได้ส่วนหนึ่ง เพราะว่าถ้าเจอในวิกิพีเดียอย่างหนึ่งแล้วไปเจอในแหล่งอื่น แล้วพบว่าตรงกัน มันก็พอเชื่อได้ แต่ถ้าเป็นเชิงความคิดเห็นหรือว่ามองคนละมุมได้ เราไม่ค่อยเชื่อ แต่ว่าข้อเท็จจริงอย่างเรียนจบปีนี้ เราก็พอจะเชื่อหน่อย คือ เราจะเชื่อได้เพราะไม่มีเหตุผลที่จะเปลี่ยนแปลง อย่างกรณีของพฤษภาทมิฬ 14 ตุลา หรือว่าเสื้อเหลือง เสื้อแดง มันมีการเข้ามาแก้ เราไม่รู้ว่าข้อมูลที่เอามาลงมองจากมุมไหน แล้วเขียนออกมา เราก็รับรู้ไว้ แต่เป็นข้อมูลที่สรุปมา ไม่รู้ว่าเป็นมุมมองของใคร แล้วมันจริงหรือเปล่า เราอยู่ในสายนี้เลยไม่ค่อยเชื่อถือ

...มันก็ดีนะที่มีการแชร์ข้อมูล แต่ประเด็นคือว่ามันไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ไม่ได้มานั่งคุยกัน หรือสรุปข้อมูลร่วมกัน ข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์ ประวัติศาสตร์ หรือว่ามี action หรือพฤติกรรมของคน มันเชื่อได้บ้างเล็กน้อย ยิ่งมีความขัดแย้งยิ่งไม่น่าเชื่อถือ ถ้าพูดถึงรัฐบาล ก็พอสรุปได้ว่า รัฐบาลสอบได้เพราะอะไร มีเหตุอะไรทำให้เปลี่ยนมาเป็นยุคของใครต่อ แต่ถ้าเริ่มเพิ่มเป็น “ถูกโกง” ก็ไม่ค่อยน่าเชื่อแล้ว ถ้าเป็นเชิงข้อเท็จจริงเชื่อได้ ยังไง อภิสัทย์ก็ยังเป็นนายกฯ คนที่ 27 เหมือนเดิม อย่างนี้เชื่อได้ไม่มีปัญหา ผมใช้ในกรณีที่ไม่รู้จริงๆ หรือว่าอ่านเพิ่ม ปกติจะมีลิงก์ ก็ตามไปอ่านลิงก์ก็จะมี

...ช่วยได้ในเชิงพื้นฐาน ข้อมูลในเชิงลึกยังไม่ค่อยดี ถ้าเป็นข้อมูลในประเทศไทย แต่ถ้าเป็นข้อมูลต่างประเทศ เราไม่ค่อยรู้ อยู่ไกลตัว เราก็เชื่อ โอกาสหรือหน้าหนักในการให้ความเชื่อถือก็มีมากกว่า”

(เฉลิมพล แป้นจันทร์, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2552)

“บางอย่างก็เชื่อถือได้ บางอย่างก็เชื่อถือไม่ได้ ตัวเราเป็นกลาง แต่เรารู้ว่าเรื่องที่เราทำอาจจะมีโอกาสที่ไม่เป็นกลางได้ แม้กระทั่งหนังสือที่อ่านก็ตั้งอ่านจากนักวิชาการที่เขียนด้วยความเป็นกลาง และถ้าเวอร์ชันภาษาไทยก็ควรจะเป็นนักเขียนหรือคนแปลที่เป็นกลางด้วย”

(พัชรินทร์ ไตรรักตระกูล, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2552)

“ถามว่ามีวิกิเยอะ แต่ไม่ใช่วิกิพีเดีย วิกิเป็น open source engine ใครก็เอาไปลง ได้แล้วทำเป็นวิกิของตัวเองได้ ผมก็เคยทำ เป็นเหมือนระบบเว็บที่เหมือนวิกิ เอาไปไว้ในคณะตัวเอง เป็นวิกิของคณะตัวเอง เป็นหน้าเดียวที่เฉพาะเจาะจง เป็น เอนจินที่ยืมวิกิมาใช้ มีการเขียนและแก้ไขข้อมูลได้ซึ่งมีการใช้กันเยอะ คนก็จะเริ่ม ลดคุณค่าของวิกิพีเดียจริงๆ ลง ในเมืองไทยมีวิกิเกรียนพีเดีย มีคนอ่านเยอะกว่าวิกิ พีเดียอีก เพราะว่าคอนเทนต์วิกิพีเดีย คนเข้าไปหาข้อมูลทำรายงาน แต่ว่า วิกิเกรียนพีเดีย คนเข้าอยากอ่าน เรื่องตลกเฉยๆ เขียนคล้ายๆ วิกิ แต่ว่าเสียดิสก์ ล้อเลียนวิกิ ในมุมหนึ่งวิกิพีเดียน่าเชื่อถือมาก แต่การตอบสนองของคนบริโภค วิกิเกรียนตอบได้มากกว่า ถ้ามอง customer need วิกิพีเดียแพ้แหลก วิกิเกรียนไม่มีสาระ แต่ว่าเข้าไปบริโภคแล้วพอใจ”

(สุทัศน์ รงรอง, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

ในด้านของผู้ใช้ที่เป็นนักวิชาการนั้น นักการศึกษามีมุมมองต่อวิกิพีเดียในแง่ของการเป็น สารานุกรมออนไลน์ที่ทุกคนเข้าถึงได้และเปิดโอกาสในการเขียนเพิ่มเติม รวมถึงใช้ประโยชน์ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ขณะที่คนไอทีมองว่าการใช้ประโยชน์จากลักษณะเว็บ 2.0 ของวิกิพีเดียยังไม่สามารถให้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่เพราะคนทั่วไปยังไม่เข้าใจ มีกฎเกณฑ์ในการเขียน และคนไทย ยังไม่มีนิสัยในการแบ่งปันความรู้กันอย่างกว้างขวาง

“อินเทอร์เน็ตช่วยให้เราสามารถเข้าถึงข้อมูลในลักษณะที่ง่ายมากขึ้นกว่าเดิม วิกิพีเดียทำให้ง่ายมากขึ้นไปอีกที่จะได้คำตอบเพียงแค่คลิกเมาส์ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้มาก ที่สำคัญวิกิพีเดียให้แหล่งข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้อ่านค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมได้ วิกิพีเดียเปรียบเหมือนห้องสมุดที่สามารถเข้าถึงได้โดยที่สามารถสรุป หัวข้อและยังมีแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมอีกด้วย

...โดยส่วนตัวแล้วชอบที่ทุกคนสามารถเพิ่มส่วนที่ขาดหายไปของข้อมูลในมุมมองของตัวเองได้ เนื้อหาความรู้จากภูมิหลังส่วนบุคคล ความเห็นส่วนตัว หรือ บางครั้งแปลจากเว็บไซต์อื่น ๆ สิ่ง que เพิ่มขึ้นในวิกิพีเดียหมายถึงข้อมูลที่มากขึ้น สำหรับผู้อ่าน เชื่อว่านี่คือสิ่งที่ทำให้วิกิพีเดียเป็นแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้มากที่สุด”

(มนสิชา กิตติคุณานันท์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2554)

“คิดว่าคนส่วนใหญ่ยังคิดว่าเป็นเว็บไซต์อันหนึ่งที่มีคนเขียนเพื่อให้อ่าน โดยที่ไม่รู้ว่าสามารถมีส่วนร่วมในการเขียนได้ ทั้งที่วิกิพีเดียเป็นการสื่อสารสองทาง แต่เป็นการสื่อสารสองทางที่มีกฎ ที่นั่นที่รู้ว่าเขียนได้แต่ไม่รู้กฎ มาลองเขียนดูก็จะรู้สึกว่ายาก เพราะว่าบางคนเข้าไปเขียนประวัติตัวเอง แต่วิกิพีเดียไม่ให้เขียนเพราะว่า ถ้าคุณไม่ใช่บุคคลสำคัญ คนที่อยากเขียนก็มีแต่ไม่เข้าใจกฎ แล้วลงลึกก็ยากด้วย

...ในมุมมองของการทำเว็บไซต์ วิกิพีเดียเป็นเว็บ 2.0 แต่พอมีกฎออกมา ส่วนตัวคิดว่า เป็น 1.5

...เรื่องการมีกฎมองได้สองมุม มีกฎก็ดีเพราะว่าได้คุณภาพ แต่ข้อเสียคือ ถ้ามันยังโตไม่ถึงขั้นนั้น มันก็อาจจะโตช้า ถ้าอยากให้อีกพีเดียไทยโตเร็วๆ นอกจากจะต้องโปรโมตว่ามีวิกิพีเดียไทยแล้ว ยังต้องโปรโมตเรื่องนิสัยในการเป็น contributor ด้วย โปรโมตเรื่องกฎการเขียน เช่น เขียนอะไรได้บ้าง”

(สุทัศน์ รงรอง, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

นอกจากนี้ ในมุมมองของผู้ที่อยู่ในแวดวงของการทำเว็บไซต์ ทำให้พบว่าการเปิดกว้างของวิกิพีเดียที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเขียน และกฎระเบียบที่วิกิพีเดียมีนั้น อาจยังไม่เหมาะสมกับคนไทยนัก เห็นได้จากการชอบเปิดรับ อ่าน หรือบริโภคแต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือการแบ่งปัน

“เท่าที่รู้ เท่าที่ลอง วิกิพีเดียมีกฎเยอะ มี standard ซึ่งทำมาดีแล้วในระดับ international แต่มันไม่เข้ากับระดับ local ยอมรับว่าดี แต่จะเอามาเปรียบเทียบกับนานาประเทศไม่ได้ เพราะที่นี้คือคนไทย ควรจะปรับให้เข้ากับลักษณะคนไทย ในมุมมองของคอนเทนต์ที่จะกระจายออกไปอาจจะเปิดกว้าง แต่ถ้าเด็ก ป. 5 บางคนอาจจะเล่นเกมมาริโอ้จนรู้หมดแล้ว แต่เราเปิดกว้างให้เขาเข้ามาหรือเปล่า ในต่างประเทศถูกสอนมาเรื่องวินัย หรือว่าความเป็น internet user มีมากกว่าคนไทย วิกิพีเดียต้อง customize ให้เข้ากับคนในประเทศ พื้นที่ เพราะว่าลงทุนทำภาษาไทยแล้ว ทำไมไม่ลงทุนอีกเพื่อโปรโมต ถ้าได้คนที่เป็นคนทริบิวเตอร์เพิ่มอีกก็คงไม่ยาก

...เรายังเป็นแค่ user ยังก้าวไปไม่ถึง เราไม่ใช่ contributor ไม่ใช่ developer ถ้า มองภาพรวมของคนไทย เรายังบริโภคอยู่เยอะ เป็นผู้ใช้คนเดียว แล้วสนุก กระปุก พันทิป ทำไมยังเป็นเว็บอันดับหนึ่งอยู่ เพราะว่าคนไทยบริโภคอย่างเดียว เข้าไปดูข่าว อ่านข่าว ดูคลิป เล่นเกม ดูดวง ยังชอบรับ เข้าไปอ่านเป็นกระแสแล้ว ก็จบ พันทิปมีบอร์ด ซึ่งความจริงก็แชร์ แต่ก็ยังมีคนกลุ่มหนึ่งเข้าไปนั่งรีวิวดูโดยที่ไม่ได้ทำอะไร มันไม่รู้จะเขียนหรือว่าตอบอะไร แต่ว่าทำไมในเฟซบุ๊ก เราก็นั่งอ่าน วอลล์เฟซบุ๊ก และเราเขียนด้วย”

(สุทัศน์ รงรอง, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

แต่อย่างไรก็ตาม ในฐานะนักพัฒนาเว็บไซต์ ผู้ใช้ยังมองเห็นถึงการพัฒนาวิกิพีเดียไทยทั้ง ในตัวเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยเอง และการเชื่อมโยงกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อให้มีคนเข้าใช้ได้มากขึ้น รวมถึงการขอความร่วมมือจากแหล่งอื่นๆ เพื่อให้เกิดผู้ใช้ระดับที่เป็น contributor มากขึ้นด้วย

“ช่องทางอินเทอร์เน็ตสามารถทำเป็น cooperation ก็ได้ ไม่ต้องเสียเงิน เข้าไป สร้างแฟนเพจในเฟซบุ๊ก หรือเชื่อมกับเว็บที่เป็นเว็บด้านการศึกษา ซึ่งก็ข้อมูลกับ เว็บ edu zone หรือเด็กดีดอทคอมที่เป็นข้อมูลวิชาภาษาไทย วิกิพีเดียอาจจะรวม ข้อมูลให้คลิกครั้งเดียวแล้วมาวิกิพีเดีย แล้วก็แบ่งข้อมูลไว้ให้ว่านี่คือ วิชา ภาษาไทย ประวัติรามเกียรติ์ ประวัติ หรือ วรรณคดีไทย เป็นต้น หรือรูปลูก บัญญามีข้อมูล มีข้อสอบรามเกียรติ์ วิกิพีเดียให้ทุกอย่างเกี่ยวกับรามเกียรติ์ให้ url ไป แลกข้อมูลกัน

...ทางเทคนิคมันมีความเป็นไปได้อยู่แล้ว ซึ่งวิกิพีเดียก็มีอยู่แล้วแต่วิกิพีเดียไทย ไม่ได้ทำ ถ้าทำให้นักพัฒนาเว็บสามารถดึงข้อมูลจากวิกิได้ ดึงหลังบ้านไปแล้วเอา ไปแสดงในหน้าเว็บของเขา แล้วก็สามารถคลิกไปที่วิกิพีเดียได้ อ้างว่ามาจากวิกิพี เดีย แต่เขาสามารถที่จะเอาข้อมูลไปแต่ง ไปทำลิงก์ให้สวยงามได้ แลกเปลี่ยน ข้อมูลกันระหว่างเซิร์ฟเวอร์ ระหว่างแม่ข่ายก็ทำได้

...เรื่อง navigation เรื่องการดีไซน์เว็บ มันมีลูกเล่นที่เพิ่มเข้ามาอีกนิดเดียวก็ได้ ทำให้เห็นปุ่มล็อกอิน ปุ่มสมาชิก โฆษณา contributor ให้ชัดเจนกว่านี้ ขนาด ล็อกอินยังไม่ค่อยชัดเจน คนส่วนใหญ่เลยไม่ค่อยล็อกอินเพราะไม่รู้ว่ามี”

(สุทัศน์ รงรอง, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยใช้การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ดูแลระบบ จำนวน 3 คน และนักข่าวที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาหรือหมวดนั้นๆ และเป็นผู้ที่เคยใช้วิกิพีเดียไทย ประกอบด้วยผู้สื่อข่าวจาก 5 หมวดหลัก ได้แก่ การเมือง, เศรษฐกิจ, ต่างประเทศ, บันเทิง และกีฬา

ผลการวิจัยตอบปัญหานำวิจัยดังนี้

1. กระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย
2. ความเชื่อถือของผู้ใช้ต่อเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย

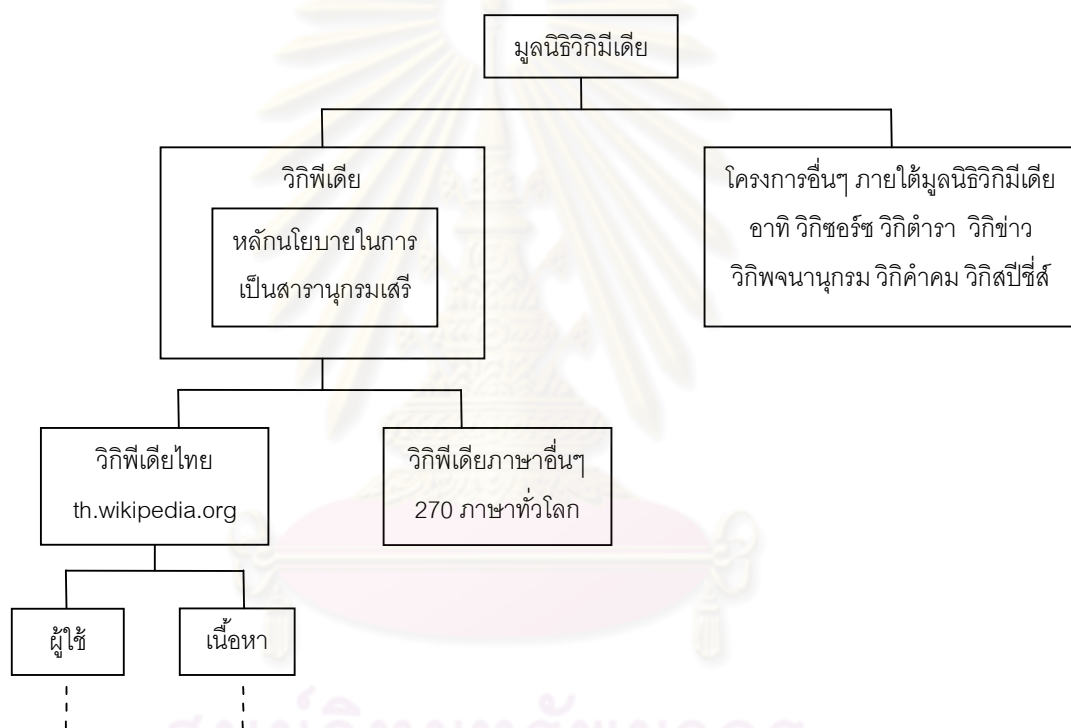
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ส่วนที่ 1 กระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย

กระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนสำคัญ คือ มุลนิธิวิกิมีเดียและระบบของสารานุกรมออนไลน์เสรี ผู้ใช้วิกิพีเดียไทย และเนื้อหาที่เป็นบทความสารานุกรมในวิกิพีเดียไทย แต่ละส่วนเชื่อมโยงกัน

รูปภาพ 36 แสดงแผนผังองค์ประกอบของกระบวนการในการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย

วิกิพีเดียไทย ผู้วิจัยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 2 ส่วน คือ ผู้ใช้และเนื้อหา โดยผู้ใช้นั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ใช้ประเภทลงทะเบียน และผู้ใช้ประเภทไม่ลงทะเบียน ทั้งนี้ รวมถึงผู้ดูแลระบบซึ่งเป็นผู้ใช้ประเภทหนึ่งด้วย อันเนื่องมาจากผู้ดูแลถือเป็นผู้ใช้คนหนึ่ง สำหรับผู้ใช้ที่เปิดรับแต่ไม่มีส่วนร่วม (หรืออีกนัยหนึ่ง เรียกว่า ผู้อ่าน) ซึ่งเป็นได้ทั้งผู้ใช้ลงทะเบียน และไม่ลงทะเบียนก็ได้

ส่วนเนื้อหานั้น ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เนื้อหาที่เป็นบทความสารานุกรม และเนื้อหาที่ไม่ใช่สารานุกรม อาทิ หน้าผู้ใช้ ประกาศ คู่มือการเขียน และคำอธิบายหรือคำชี้แจงต่างๆ เป็นต้น

ในที่นี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะบทความสารานุกรม ซึ่งมีกระบวนการจัดการความน่าเชื่อถือของเนื้อหาอีก 3 ระดับ ได้แก่

- การจัดหมวดหมู่หรือโครงการย่อยในวิกิพีเดียไทย เช่น โครงการสถานีย่อย : ประเทศไทย, โครงการรื้อฟื้น, โครงการวิกิประเทศไทย เป็นต้น
- การจัดการเนื้อหาในบทความ ได้แก่ กระบวนการตั้งแต่เริ่มเขียนบทความใหม่ ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้ใช้ การสรุปข้อโต้แย้ง จนกระทั่งเป็นบทความสารานุกรม
- การจัดระดับบทความ ได้แก่ บทความคัดสรร บทความคุณภาพ บทความระดับดี บทความระดับพอใช้ และระดับโครง

รูปภาพ 37 แสดงองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือภายในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

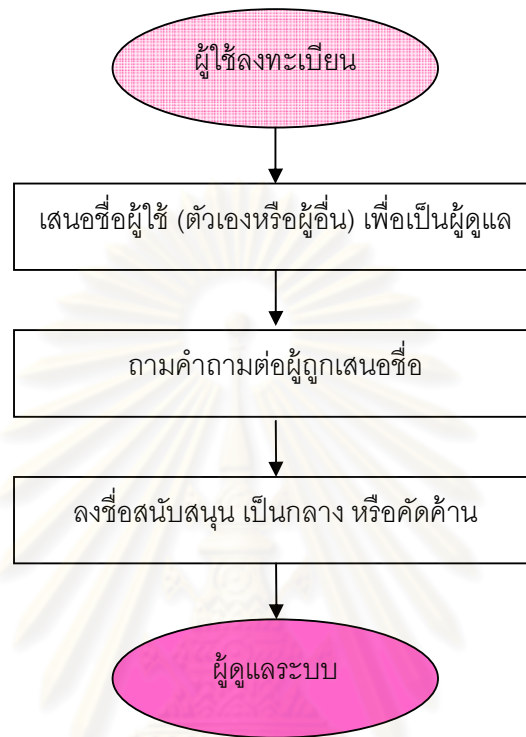
ทั้งนี้กระบวนการในการจัดการภายในวิกิพีเดียที่จะสร้างความน่าเชื่อถือมี 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่

1. กระบวนการของผู้ใช้ลงทะเบียนไปที่ผ่านขั้นตอนต่างๆ จนกลายเป็นผู้ดูแล
2. การจัดการเนื้อหาในบทความ ตั้งแต่เริ่มต้นสร้างบทความใหม่ ไปจนกระทั่งกลายเป็นบทความสารานุกรมในวิกิพีเดีย
3. การจัดระดับบทความ เมื่อมีการเสนอบทความเพื่อเป็นบทความคัดสรร หรือบทความคุณภาพ จนกระทั่งบทความนั้นได้รับเลือกให้กลายเป็นบทความคัดสรร หรือบทความคุณภาพ

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ ซึ่งจะกลายเป็นตัวแทนของวิกิพีเดียไทยในการดูแลจัดการภายในวิกิพีเดียไทยนั้น ผู้ดูแลระบบเป็นกลุ่มผู้ใช้ที่มีเครื่องมือเพิ่มเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ดูแลแต่ยังคงความสามารถในการเขียน แก้ไข เสนอโนบาย หรือโหวต มีความสามารถเทียบเท่ากับชาววิกิพีเดียทุกคน โดยความสามารถที่เพิ่มขึ้นมาของผู้ดูแลระบบส่วนมากจะเป็นในทางการใช้คำสั่งพิเศษของตัวโปรแกรม ซึ่งได้แก่ การย้อนข้อมูลกลับไปทำการแก้ไขล่าสุด การลบบทความ การเรียกบทความที่ถูกลบคืนมา การล็อก/ปลดล็อกหน้า เพื่อป้องกันการแก้ไขในกรณีที่มีการโต้เถียง การบล็อก/ปลดบล็อกผู้ใช้ที่มารบกวน การแก้ไขหน้าที่ถูกล็อก

ทั้งนี้ การจะได้เป็นผู้ดูแลระบบต้องเป็นผู้ใช้ที่มีส่วนร่วมในการแก้ไข เก็บกวาดบทความมาก่อน หากมีผู้ใช้อื่นเห็นสมควรได้รับการเสนอชื่อ หรือผู้ใช้ที่ต้องการเป็นผู้ดูแลระบบอาจเสนอชื่อตนเองเพื่อเป็นผู้ดูแลระบบได้เช่นกัน เมื่อมีการเสนอชื่อแล้ว จะมีสมาชิกอื่นๆ มาพูดคุยถามคำถามเพื่อให้ผู้ใช้ที่ได้รับการเสนอชื่อ ตอบคำถามต่างๆ เกี่ยวกับทัศนคติในการเป็นผู้ดูแล วัตถุประสงค์ หรือความคิดเห็นต่อการเป็นผู้ดูแลระบบ รวมถึงความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อชุมชนแห่งนี้ นอกจากนี้ ยังต้องได้รับการโหวตและเห็นชอบจากผู้ใช้ที่ลงทะเบียนคนอื่นๆ ด้วย ดังภาพประกอบ

รูปภาพ 38 แสดงกระบวนการของการเห็นชอบต่อการเป็นผู้ดูแลระบบของวิกิพีเดียไทย

ทางด้านความน่าเชื่อถือที่ผู้ดูแลระบบมีส่วนร่วมสร้างโดยตรง และควรเป็นหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ ผู้ใช้ทั่วไปเชื่อถือว่า จะได้รับการอำนวยความสะดวกและความเป็นธรรมในการใช้งาน ตามหลักเกณฑ์และนโยบายที่มีอยู่ในวิกิพีเดีย ผู้ดูแลระบบหลายท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ หากบทความใดที่ผู้ดูแลระบบที่เกี่ยวข้องในหน้านั้นเป็นผู้สร้างหรือแก้ไข คนอื่นมักไม่ค่อยไปยุ่งเกี่ยว ซึ่งไม่ควรเกิดขึ้น ความน่าเชื่อถือของบทความในวิกิพีเดียไม่ควรเป็นความเชื่อถือเป็นลักษณะที่มีต่อตัวบุคคล แต่ต้องเป็นความน่าเชื่อถือจากแหล่งอ้างอิงมากกว่า

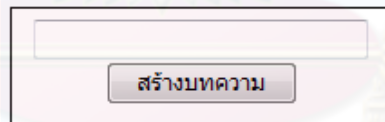
ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลระบบ จำนวน 3 คน เกี่ยวกับระบบ ผู้ดูแล และปัจจัยในการสร้างความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียไทย โดยผู้ดูแลระบบเห็นว่า ทุกบทความควรมีแหล่งอ้างอิงที่ตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เว็บไซต์ หรือ สื่ออื่นๆ หากคิดว่ายังไม่น่าเชื่อถือก็จะมีกรอบอธิบายหรือแก้ไขได้ และมีผู้ใช้ทั่วโลกสามารถมีส่วนร่วมกับกิจกรรมดังกล่าวได้ แต่ในปัจจุบันวิกิพีเดียไทยมีบทความ 60,000 กว่าบทความ มีบทความคัดสรรเพียง 83 บทความ และบทความ

คุณภาพเพียง 81 บทความ คิดเป็นไม่ถึงร้อยละ 5 จึงเป็นสิ่งที่ต้องร่วมกันพัฒนาต่อไปในอนาคต รวมถึงการเพิ่มจำนวนผู้ใช้ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้ใช้ที่มีส่วนร่วมการเขียนบทความ

ในส่วนของกระบวนการของการจัดการเนื้อหาเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วม ในการเขียนบทความสารานุกรม ซึ่งการสร้างบทความใหม่นั้นสามารถทำได้ 3 วิธี คือ

1. การเขียนจากลิงก์ที่มีอยู่เดิม สังเกตได้จากคำที่เป็นอักษรสีแดงปรากฏอยู่ในบทความอื่นๆ ซึ่งหากกดเข้าไปดูตามลิงก์นั้นจะปรากฏหน้าสำหรับเขียนบทความใหม่โดยอัตโนมัติ
2. พิมพ์ชื่อของเว็บไซต์ในช่อง URL แล้วตามด้วยชื่อบทความที่ต้องการ ดังรูปแบบ <http://th.wikipedia.org/wiki/ชื่อบทความที่ต้องการ> แล้วเลือกแก้ไข เพื่อเขียนบทความนั้น
3. สร้างบทความใหม่ โดยพิมพ์ชื่อบทความในกล่องสร้างบทความ แล้วคลิกที่ปุ่มสร้างบทความ เพื่อเขียนบทความใหม่ โดยกล่องสร้างบทความนี้มีอยู่ในหน้าหลักของวิกิพีเดียไทยและอยู่ในหน้าเริ่มต้นใช้งานด้วย

รูปภาพ 39 แสดงกล่องสร้างบทความใหม่แบบอัตโนมัติ

หลังจากที่สร้างบทความขึ้นมาใหม่แล้ว ในเบื้องต้นการตรวจสอบจะเป็นการพิจารณาว่าบทความนั้นมีลักษณะของการเป็นบทความสารานุกรมหรือไม่ หากไม่ได้เป็นสารานุกรม เช่น เป็นประวัติของบุคคลที่ไม่มีคนรู้จัก สมาคมหรือชมรมขนาดเล็กในมหาวิทยาลัย หมู่บ้าน หรือความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บทความนั้นก็จะถูกลบออกไป

หากบทความนั้นได้รับการตรวจสอบหรือพิจารณาแล้วว่า เป็นบทความสารานุกรม ผู้ใช้ยังสามารถที่จะปรับปรุง ตรวจสอบ และเพิ่มเติมเนื้อหา แก้ไขข้อมูลได้ โดยเครื่องมือสำคัญในขั้นตอนนี้คือ การใช้เครื่องมือแม่แบบ (Template) เพื่อช่วยในการแสดงข้อความสำหรับให้ผู้ใช้ข้อมูลและพึงระวังในประเด็นต่างๆ ตามที่ติดป้ายไว้ รวมถึงการขอความช่วยเหลือที่เกี่ยวกับบทความกับผู้ใช้อื่นๆ อีกด้วย ซึ่งการติดป้ายแม่แบบนี้สามารถทำได้ตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นบทความไปจนถึงบทความที่เป็นสารานุกรมแล้วก็ตาม

ตัวอย่างของแม่แบบที่ใช้เพื่อแจ้งการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในบทความนั้นสำหรับผู้
ข้อมูลหรือผู้อ่านโดยทั่วไป

รูปภาพที่ 40 แสดงแม่แบบ : เสียรต

ระวังเสียรต ข้อความด้านล่างนี้กล่าวถึงเนื้อเรื่องหรือฉากจบ

รูปภาพที่ 41 แสดงแม่แบบ : ไม่เป็นปัจจุบัน

บทความนี้มีเนื้อหาหรือข้อมูลที่ล้าสมัย ไม่เป็นปัจจุบัน
คุณสามารถแก้ไขเพิ่มเติมบทความนี้เพื่อให้เป็นปัจจุบันได้
รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 42 แสดงแม่แบบ ละเมิดลิขสิทธิ์

ขอขอบคุณที่ช่วยเขียนบทความในวิกิพีเดียไทย แต่เราไม่สามารถรับความที่มีลิขสิทธิ์ได้
เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายวิกิพีเดีย กรุณาศึกษาวิธีเขียนงานในวิกิพีเดียลิขสิทธิ์
คุณสามารถถามเกี่ยวกับการใช้งานในวิกิพีเดียได้ที่: [ช่วยเหลือ](#) สำหรับคำถามอื่นๆ ถามได้ที่: [ประจำ](#) - [ปรึกษา](#)
ผู้ที่ละเมิดลิขสิทธิ์อย่างตอเนื่อง อาจถูกห้ามมีแก้ไขบทความชั่วคราว อย่างไรก็ตาม วิกิพีเดียไทยยินดีรับบทความที่คุณเขียนทุกชิ้นเสมอ

ตัวอย่างของแม่แบบที่ใช้เพื่อแจ้งผู้ใช้อื่น เพื่อให้ช่วยเหลือด้านต่างๆ เกี่ยวกับการปรับปรุง
บทความ

รูปภาพที่ 43 แสดงแม่แบบ : ต้องการอ้างอิง

บทความที่ต้องการแหล่งอ้างอิงเพิ่มเติม เพื่อให้บทความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
คุณสามารถช่วยพัฒนาวิกิพีเดีย โดยเพิ่มแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสม ไม่ควรปล่อยใจงานเขียนของคุณปราศจากแหล่งอ้างอิง
รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - การพิสูจน์ยืนยันได้ - วิธีเขียน - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 44 แสดงแม่แบบ : เก็บกวาด

บทความที่ต้องการการจัดรูปแบบข้อความ การจัดหน้า การแบ่งหัวข้อ
การจัดลิงก์ภายใน และหรือการจัดระเบียบอื่น ๆ
คุณสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยการกดปุ่ม *แก้ไข* ด้านบน จากนั้นจัดรูปแบบข้อความ จัดหน้า แบ่งหัวข้อ ทำลิงก์ภายในสำหรับคำสำคัญ หรือจัด
ระเบียบอื่น ๆ ให้เหมาะสม
รายละเอียดเพิ่มเติม การแก้ไขหน้า - การแก้ไขหน้าพื้นฐาน - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

รูปภาพที่ 45 แสดงแม่แบบ : ตรวจลิขสิทธิ์

บทความนี้ช่วยตรวจสอบว่าจะมีลิขสิทธิ์ ซึ่งเนื้อหาอาจคัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลอื่น โปรดช่วยกันตรวจสอบลิขสิทธิ์
หากเคยเป็นผู้เขียนต้นฉบับและต้องการเผยแพร่ในวิกิพีเดีย ให้เขียนคำอธิบายในหน้าอภิปรายของหน้าที่ และเมื่อแจ้งเสร็จให้ป้ายนี้ออก
กรุณาศึกษาวิธีเขียนอย่างไรในวิกิพีเดียลิขสิทธิ์ หากคุณพบว่าบทความนี้คัดลอกมาจากแหล่งอื่น ให้ใส่ป้ายลิขสิทธิ์เพื่อการลบแทนที่
รายละเอียดเพิ่มเติม ลิขสิทธิ์ในวิกิพีเดีย - ป้ายนี้มีไว้เพื่ออะไร

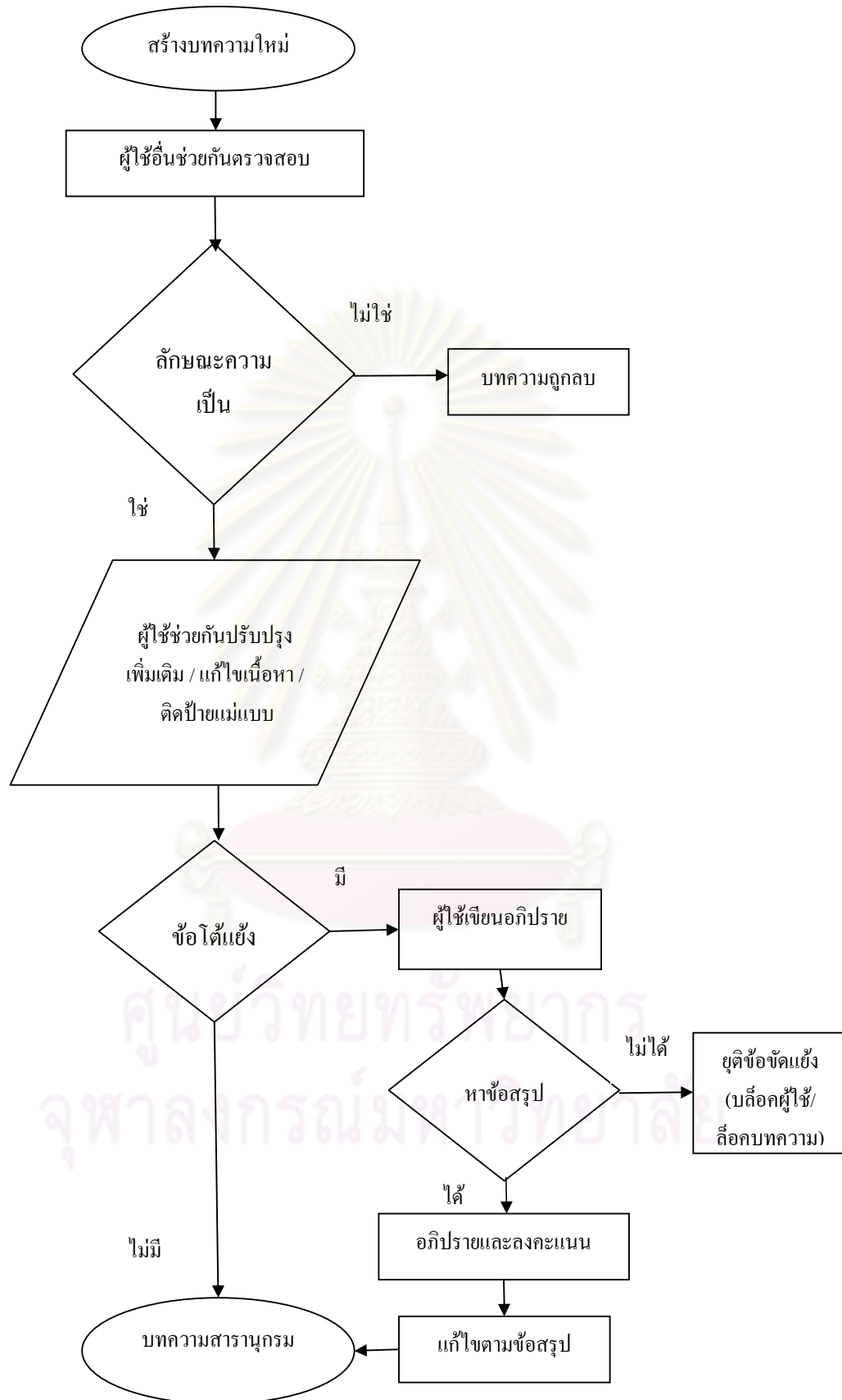
ในแต่ละบทความจะมีหน้าชั้นอยู่จำนวนหลายหน้า ได้แก่ หน้าบทความ หน้าอภิปราย หน้าแก้ไข และหน้าประวัติ

หน้าอภิปรายเป็นเวทีในการถกเถียงหรือร่วมกันปรับปรุงบทความนั้น โดยเฉพาะเมื่อมีกรณีที่มีข้อโต้แย้งกันที่เกี่ยวข้องกับบทความใด ก็สามารถที่จะเขียนอภิปรายเพื่อนำเอาข้อโต้แย้งนั้นมาหาข้อสรุป กรณีที่การหาข้อสรุปเป็นไปได้ยาก หรือมีการแก้ไขหน้าบทความไปมา โดยไม่ได้มีการอภิปรายกัน ผู้ดูแลระบบจะเข้ามามีบทบาทในการล๊อคบทความนั้นๆ ไม่ให้มีการแก้ไขกันอีก หรืออาจจะทำการบล็อกผู้ใช้ หากการอภิปรายนั้นมีข้อสรุป แต่ผู้ใช้ไม่ยอมรับ หรือไม่ทำตามข้อสรุปดังกล่าว

หากมีการอภิปรายกันแล้ว โดยแต่ละฝ่ายยกเหตุผลขึ้นอ้าง อาจต้องมีการหาข้อสรุปโดยการลงคะแนน เพื่อให้มีการยุติข้อขัดแย้งดังกล่าว แล้วแก้ไขเพื่อให้ได้บทความสารานุกรม

รูปภาพ 46 แสดงกระบวนการในการจัดการเนื้อหาในบทความในวิกิพีเดียไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อได้บทความสารานุกรมแล้ว บทความความอาจได้รับการจัดระดับในระดับที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ยังไม่ได้มาตรฐาน, รายชื่อ, โครง, พอใช้, ดี, คุณภาพ และคัดสรร ซึ่งบทความที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพมากที่สุดของวิกิพีเดีย คือ บทความคัดสรร

การจัดระดับบทความนั้นก็เพื่อให้เกิดบทความที่มีคุณภาพ เป็นตัวอย่างของการเขียนบทความที่ดี ในการจัดระดับบทความในระดับ ยังไม่ได้มาตรฐาน, รายชื่อ, โครง, พอใช้ และดี อาจมีการประเมินโดยผู้ใช้ แต่กระบวนการที่สมบูรณ์จะเกิดกับบทความคัดสรรและบทความคุณภาพเท่านั้น

โดยกระบวนการเริ่มต้นตั้งแต่การเสนอชื่อบทความให้เป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพ โดยผู้ใช้ซึ่งอาจเป็นผู้เขียนเอง ผู้ร่วมปรับปรุงหรือผู้ใช้อื่นที่เห็นว่าบทความนี้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม หลังจากเสนอชื่อ จะมีผู้ใช้อื่นร่วมพิจารณาตามหลักเกณฑ์

สำหรับบทความคัดสรรนั้น วิกิพีเดียไทยตั้งคุณสมบัติของบทความคัดสรรไว้ ได้แก่

1. เขียนอย่างดี
2. ถูกต้องเที่ยงตรง และ พิสูจน์ยืนยันได้
3. อภิปรายสิ่งที่กล่าวถึงโดยละเอียด
4. ทำตามนโยบายมุมมองที่เป็นกลาง
5. มีเสถียรภาพ กล่าวคือ บทความนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปมากในแต่ละวัน และไม่ได้กำลังอยู่ภายใต้ "สงครามแก้ไข" เกณฑ์ข้อนี้ไม่รวมถึงการก่อกวนและการป้องกันการก่อกวน หรือข้อเสนอที่จะแยก/ยุบรวมเนื้อหาในบทความ
6. ควรมีรูปภาพหรือสื่ออื่น ๆ ประกอบบทความ

อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้สามารถเสนอชื่อบทความที่เคยถูกเสนอชื่อได้ในภายหลัง ถ้าหากบทความนั้นได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่นแล้ว และในกรณีที่ผู้ใช้เห็นว่า บทความใดควรได้รับการปรับปรุงภายหลังจากได้รับคัดเลือกแล้ว สามารถแจ้งชื่อและเสนอแนะการปรับปรุงได้เช่นกัน

บทความอีกระดับหนึ่ง คือ บทความคุณภาพ ซึ่งเป็นบทความที่ผ่านการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ของบทความคุณภาพจากผู้ใช้วิกิพีเดียหลายคน และกำหนดไว้ว่ามีมาตรฐานเพื่อใช้เป็นบทความตัวอย่างในการเขียนบทความใหม่ ถึงแม้ว่าบทความอื่นในวิกิพีเดียจะมีเนื้อหาที่ยอดเยี่ยม แต่อาจจะต้องการปรับปรุงรูปแบบ หรือบทความเหล่านั้นอาจจะยังไม่ได้ถูกเสนอชื่อและคัดเลือก

ในส่วนของการเสนอชื่อ ช่วงเวลาการเสนอชื่อและคัดเลือกเป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพนั้น จะใช้เวลาประมาณ 2 อาทิตย์นับจากวันที่เริ่มเสนอชื่อ ซึ่งในระหว่างนั้นจะมีความเห็นจากผู้อื่น ซึ่งทางผู้ใช้อาจยังสามารถร่วมกันปรับแก้บทความให้ดียิ่งขึ้นได้โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นผู้เขียนบทความนั้นหรือไม่

การพิจารณาบทความนั้นผู้ใช้ทุกคนสามารถทำได้ แต่การลงคะแนนจะทำได้เฉพาะผู้ใช้ที่ลงทะเบียนแล้วเท่านั้นที่จะสามารถลงคะแนนได้ แต่ทั้งนี้ผู้เขียนบทความที่กำลังพิจารณาให้เป็นบทความคัดสรรหรือคุณภาพไม่สามารถพิจารณาบทความของตัวเองได้

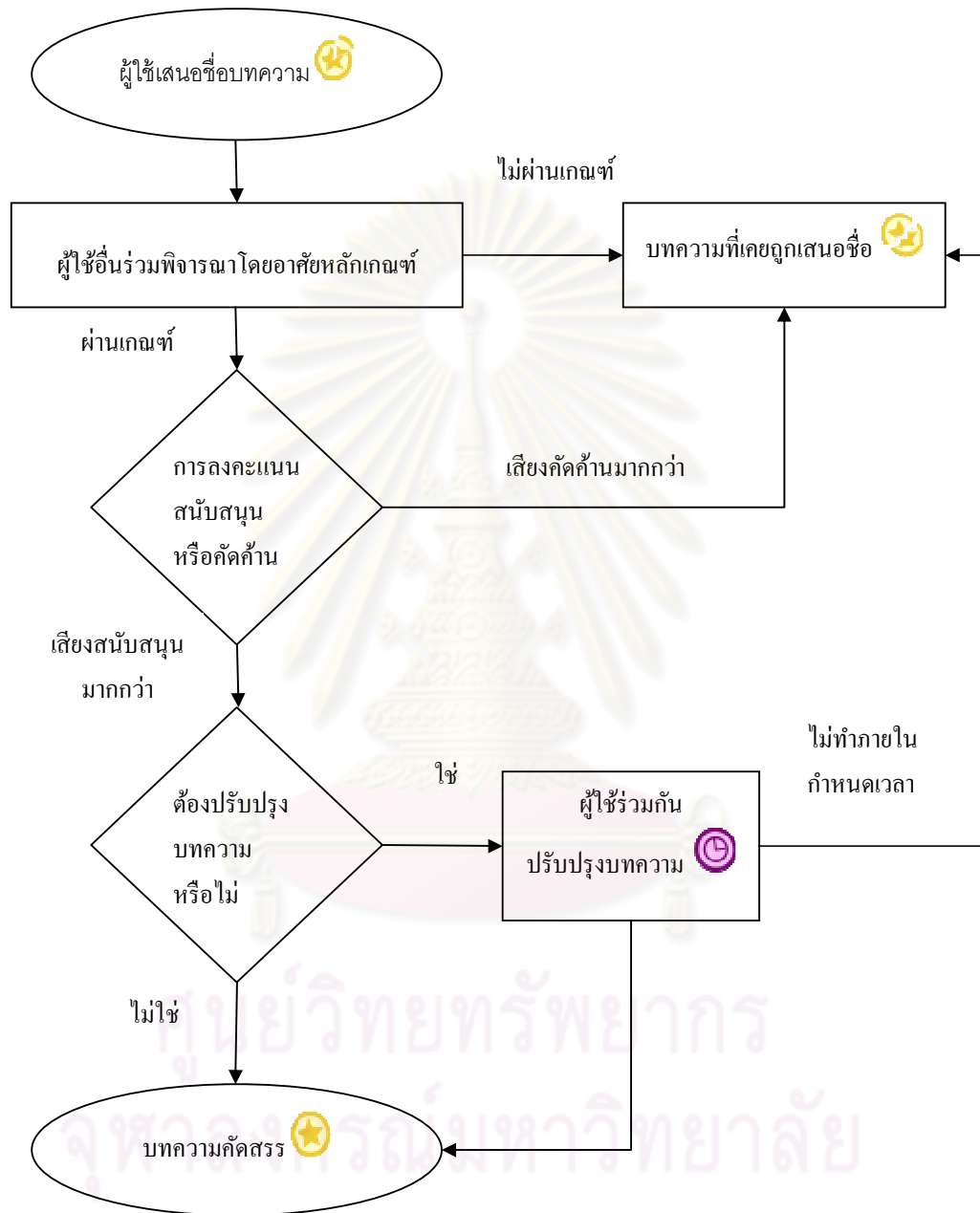
หากไม่ผ่านการพิจารณาจะกลายเป็นบทความที่เคยถูกเสนอชื่อ เมื่อมีการลงคะแนนเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านในการเป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพ หากได้รับเสียงคัดค้านมากกว่าจะกลายเป็นบทความที่เคยถูกเสนอชื่อเช่นกัน

กรณีที่มีผู้สนับสนุนมากกว่า ยังสามารถที่จะแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อให้บทความดียิ่งขึ้นได้อีก แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีระยะเวลาในการปรับปรุงบทความภายในระยะเวลาที่กำหนด หากยังไม่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก็จะกลายเป็นบทความที่ถูกเสนอชื่อ แต่หากมีการปรับปรุงดีขึ้น ก็จะได้เป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพต่อไป ดังแผนภาพประกอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพ 47 แสดงกระบวนการคัดเลือกบทความคัดสรร

ส่วนที่ 2 ความเชื่อถือของผู้ใช้ต่อเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย

จากการวิจัยเชิงปริมาณโดยสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 400 ชุด กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้เว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย ในรูปแบบ web-base survey ประกอบกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สื่อข่าว ด้วยคำถามปลายเปิด จำนวน 5 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกตัวอย่างจากผู้สื่อข่าวที่เคยใช้วิกิพีเดียไทย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน (หมวดละ 1 คน จาก 5 หมวด) พบว่า ข้อมูลที่ได้รับมีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายประการ ดังนี้

ความคิดเห็นด้านความเชื่อถือต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

ความเชื่อถือต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความ, ผู้ดูแลระบบ และระบบของเว็บไซต์ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ให้ความคิดเห็นเป็นระดับความเชื่อมั่น พบว่า ความเชื่อถือต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยภาพรวมทั้ง 3 ส่วน มีระดับความเชื่อมั่นสูง โดยมีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.50 ประกอบด้วย

ความเชื่อถือต่อเนื้อหาบทความในวิกิพีเดียไทย มีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.36 ในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

- การได้รับเลือกให้เป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพ
- การมีบทความเสถียรและมีบทความถูกจัดอันดับจำนวนมาก
- บทความของผู้ใช้ทุกคนมีโอกาสได้รับการเสนอชื่อ คัดเลือกเป็นบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ
- การอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือในเนื้อหา
- ความถูกต้องของเนื้อหาในวิกิพีเดียไทย
- การไม่มีโฆษณาแอบแฝงของเนื้อหาในวิกิพีเดียไทย
- ความเป็นกลางทางความคิดของเนื้อหาในวิกิพีเดียไทย
- ความหลากหลายของหมวดหมู่บทความและจำนวนหมวดหมู่ในวิกิพีเดียไทย
- จำนวนบทความในแต่ละหมวดหมู่
- การไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์
- ความครบถ้วนสมบูรณ์

ความเชื่อต่อผู้ดูแลระบบวิกิพีเดียไทย มีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.41

- ความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลระบบ
- ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงในการทำหน้าที่ของผู้ดูแลระบบ
- การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของผู้ดูแลระบบ
- ความเป็นกลางของผู้ดูแลระบบในภาวะที่มีความขัดแย้งกัน
ในบทความ
- ความสะดวกในการติดต่อผู้ดูแลระบบ
- สิทธิอันเท่าเทียมของสมาชิกทุกคนในการได้รับเลือกเป็นผู้ดูแลระบบ

ความเชื่อต่อระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย มีค่าเฉลี่ยสุทธิ 3.73

- จุดเด่นในด้านความเชี่ยวชาญในการสร้างสารานุกรมออนไลน์ของวิกิพีเดีย
- ความเท่าเทียมกันของผู้ใช้ทุกคนที่สามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการใช้งานของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย
- ลักษณะเป็นทางการของรูปแบบเว็บไซต์
- ความเสรีและเท่าเทียมของผู้ใช้ทุกคนในการเขียนหรือแก้ไขบทความ
- การได้รับการสนับสนุนโดยมูลนิธิวิกิมีเดีย ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีกลุ่มอายุ 25-30 ปี จำนวนมากที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มอายุเดียวกับผู้สื่อข่าว และกลุ่มอายุ 19-24 ปี ในจำนวนใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับกลุ่ม Net Generation หรือ คนยุคเน็ต ของดอน แท็ปสก็อต (อ้างแล้ว น. 45) ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา จนถึงวัยทำงานตอนต้นที่มีวิถีชีวิตใกล้ชิดกับอินเทอร์เน็ตสูง เห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านมากกว่าครึ่งหนึ่ง และ 3 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน โดยใช้เวลาในการท่องโลกไซเบอร์นาน 3-6 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง มีวิจารณ์ญาณในการแยกแยะข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นในข้อมูลที่ได้รับรู้สูง ที่สำคัญคือ มักใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลเป็นอันดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม แม้จะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูล แต่ 2 ใน 3 ของผู้ใช้อย่างเข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยจากผลการค้นหาใน search engine และเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างเข้า

ใช้น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้งและใช้เวลาในวิกิพีเดียแต่ละครั้งเพียง 5-20 นาที ซึ่งเพียงพอต่อการอ่านบทความ และแก้ไขบทความเล็กน้อยเท่านั้น

การมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้จะน้อย ชัดแย้งกับลักษณะ 8 ประการของคณยุคเน็ต (อ้างแล้ว น. 45) ทั้งนี้เนื่องมาจากบริบทของสังคมไทย ซึ่งส่วนใหญ่มักจะไม่ชอบอดตัว เกรงว่าจะเขียนข้อมูลที่ผิดพลาด

กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ตอบแบบสอบถามและผู้สื่อข่าวเห็นตรงกันว่า ใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในเรื่องที่สนใจ แสวงหาความรู้ใหม่ และนำเนื้อหาหรือข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิง ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าร้อยละ 50 ทั้งสามกลุ่ม

จากผลวิจัยที่ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ใช้วิกิพีเดียไทยยังมีการรับรู้และการมีส่วนร่วมค่อนข้างต่ำ วิกิพีเดียไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารกับกลุ่มผู้ใช้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ใช้กลุ่ม Net Geners ในกลุ่มอายุ 25-30 ปี และ 19-24 ปี ทั้งในด้านการสร้างความรับรู้และความเข้าใจ เช่น ประเภทบทความต่างๆ กิจกรรมของเว็บไซต์ และฟังก์ชันการใช้งาน ตลอดจนถึงการสร้างความมีส่วนร่วมในการเขียน และแก้ไขบทความ หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ

การอภิปรายผลภาพรวม

จากกระบวนการข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นในเว็บไซต์วิกิพีเดียผ่านปัจจัยต่างๆ ดังนี้

การมีส่วนร่วมต่อเนื้อหาและการดูแลเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

ลักษณะการเปิดเสรีของวิกิพีเดีย ในแนวคิดการเป็นสาธารณกรมออนไลน์เสรี ได้รับการตอบรับจากผู้ใช้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ลักษณะของเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเขียนและแก้ไขได้นั้นสอดคล้องกับลักษณะแนวคิดของเว็บ 2.0 (อ้างแล้ว น. 42) โดยผู้ใช้มีส่วนร่วมในการเพิ่มเนื้อหาหรือข้อมูลภายในเว็บไซต์ได้ การเปิดให้มีส่วนร่วมนี้เป็นเหมือนการเปิดประตูรับข้อมูลจากภายนอกเข้ามารวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูล

การทำหน้าที่แบ่งปัน แลกเปลี่ยน และเชื่อมโยง ข้อมูลหรือเนื้อหาในวิกิพีเดีย ทั้งภายในเว็บไซต์วิกิพีเดียเองและเว็บไซต์อื่นๆ เห็นได้จากการร่วมเขียน แก้ไข และเชื่อมโยงข้อมูล โดยใช้คำสำคัญและการอ้างอิงในลักษณะไฮเปอร์ลิงก์ เป็นลักษณะเช่นเดียวกับแนวคิดเว็บ 2.0 ที่ทำให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการแบ่งปัน

การร่วมสร้างข้อมูลในโลกอินเทอร์เน็ตเป็นการเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตมาเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่สามารถกลายเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ข้อมูล โดยคุณลักษณะของวิกิพีเดียไทยยังมีความสอดคล้องกับลักษณะของเว็บ 2.0 (อ้างแล้ว น. 42) อีกด้วย ทั้งในด้านของคุณลักษณะของเนื้อหา การจัดการเนื้อหา และการมีส่วนร่วมของผู้ใช้

การจัดหมวดหมู่สารานุกรมและโครงการภายในวิกิพีเดียไทย อาทิ สถานีย่อย : ประเทศไทย, โครงการวิกิตำราศาสตร์ เป็นการแบ่งข้อมูลให้เป็นระเบียบ มีหมวดหมู่ และแบ่งข้อมูลให้มีขนาดย่อย

อีกทั้งการร่วมเขียน แก้ไข หรือปรับปรุงบทความได้ และผู้ใช้สามารถเข้าไปชมและใช้ได้ โดยบทความเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องผ่านการคัดกรองจากผู้ดูแลเว็บไซต์ ดังเช่นลักษณะของเว็บ 2.0 ที่ผู้ใช้สามารถจัดการเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์ได้ และสามารถแบ่งปันเนื้อหาที่ผ่านการจัดการให้กับกลุ่มคนในเว็บไซต์ได้ เกิดเป็นรูปแบบการจัดการแบบใหม่ของเว็บไซต์ที่จากเดิมเว็บมาสเตอร์จะเป็นผู้จัดการเอง โดยความเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้เว็บไซต์ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการพื้นที่แทนที่จะเป็นการดูแลจัดการเนื้อหาทั้งหมดเอง

ลักษณะของเว็บ 2.0 และวิกิพีเดียไทย ยังได้อธิบายลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่แตกต่างจากสื่อเก่า ในขณะที่วิกิพีเดียก็เป็นสื่อในโครงสร้างแบบใหม่ ซึ่งได้ก้าวข้ามรูปแบบของสารานุกรมดั้งเดิม

โครงสร้างสื่อแบบเดิมได้รับการจัดการใหม่ ฉีกรูปแบบของการตีพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาสื่อโดยไม่ต้องลงทุนมหาศาลอีกต่อไป และหลุดพ้นจากการฝากความหวังไว้ที่หน้าที่ 'ยามเฝ้าประตู' (gatekeeping function) หากแต่เปิดให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันและช่วยกันเฝ้าดูแลได้

โดยเฉพาะวิกิพีเดียได้ข้ามพ้นพรมแดนแห่งสื่อเก่าหรือความเป็นสื่อลักษณะความเป็นสารานุกรม (อ้างแล้ว น. 10) โดยมีข้อแตกต่าง ดังนี้

- ไม่ได้เป็นหนังสือเล่มที่มีแต่สามารถค้นหาได้สะดวกโดยอาศัยเครื่องมือค้นหาที่สำคัญ
- ไม่สามารถระบุได้ว่าเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา เพราะไม่มีการกำกับชื่อในบทความ อีกทั้ง ในแต่ละบทความสามารถที่จะแก้ไขหรือปรับปรุงข้อมูลได้จากผู้ใช้หลายคน

- สารานุกรมแบบเล่มส่วนใหญ่จะได้รับการปรับปรุงเนื้อหารายปีเพื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่วิกิพีเดียมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยได้ทุกเมื่อที่ต้องการ ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ทุกนาที

อย่างไรก็ตาม ลักษณะที่แตกต่างจากสารานุกรมแบบดั้งเดิมบางประการกลับไม่ได้ทำให้ประโยชน์ของสารานุกรมลดน้อยลงไป แต่กลับช่วยแก้ไขข้อจำกัดบางประการ เช่น ความรู้ที่ทันสมัยเพราะมีการปรับปรุงเนื้อหาทุกปี กลายเป็นความรู้ที่ทันท่วงที เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า อีกทั้งข้อจำกัดในการไปห้องสมุด ขนาดหนังสือและจำนวนเล่ม สารานุกรมทำให้ยากต่อการเข้าถึง แต่สารานุกรมออนไลน์ทำให้สามารถเข้าถึงสารานุกรมได้ทุกสถานที่ นอกจากนี้อาจทำให้เกิดความรู้ใหม่ หรือการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยปรากฏในสื่ออื่นๆ

คำเรียก “คนรุ่นวิกิพีเดีย” (Generation Wikipedia) ในแวดวงอินเทอร์เน็ต น่าจะมีความหมายถึงคนร่วมสมัยที่ต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งแม้จะเป็นคนละคำกับ “คนในยุคเน็ต” (Net Generation) ของดอน เท็ตส์ก๊อต ที่ต้องการแบ่งปันข้อมูล แต่ก็สะท้อนลักษณะบางประการที่สอดคล้องกับที่กล่าวถึงในลักษณะ 8 ประการของคนในยุคเน็ต

ในลักษณะดังกล่าวนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้รับกลายเป็นผู้รับและผู้ให้ในเวลาเดียวกัน และจากบทบาทของผู้บริโภคกลายเป็นเวทีใหม่เพื่อการเป็นผู้ผลิตเนื้อหา ในชุมชนแบบใหม่ที่ก่อตัวกันขึ้น

เสรีภาพ

การมีส่วนร่วมของวิกิพีเดียยังประกอบไปด้วย เสรีภาพในวิกิพีเดียนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่การเข้าใช้ เนื่องจากผู้ใช้ทุกคนสามารถที่จะเข้าไปอ่านบทความได้ พร้อมทั้งสามารถที่จะแก้ไข ปรับปรุงบทความได้แม้จะลงชื่อเข้าใช้หรือไม่ก็ตาม ดังนั้น ผู้ใช้สามารถเข้าไปเยี่ยมชมหรือหาข้อมูลความรู้ในวิกิพีเดียได้แม้ไม่ต้องสมัคร ลงชื่อเข้าใช้ หรือมีส่วนร่วมใดๆ เลย

การปิดกั้นการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะทำด้วยวิธีใดก็ตาม เป็นอันตรายต่อการไหลเวียนอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสาร และบั่นทอนสิทธิขั้นพื้นฐานของเราที่จะเข้าถึงข้อมูลในระดับที่เราแต่ละคนต้องการ (self-determined level of information) และยังหมายถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วย ทั้งนี้ ข้อมูลจำนวนมากที่ไหลเวียนอยู่ในอินเทอร์เน็ตนั้น ชาวยุคไซเบอร์เชื่อว่าปัญหาข้อมูลมากเกินไป (information overload) นั้นไม่มีจริง ปริมาณที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ส่งผลในเชิงลบตามที่เคยมีแนวคิดเช่นนั้นปรากฏมาก่อนหน้า และสิ่งใดที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตก็จะคงอยู่

ต่อไป เนื้อหาเหล่านี้สืบค้นได้ตลอดเวลา สะสมผ่านกาลเวลา เป็นการยกระดับสื่อสารมวลชนขึ้นสู่คุณภาพอีกชั้นหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังมีส่วนหนึ่งของกระบวนการของการเป็นผู้ดูแลระบบ กล่าวคือ กระบวนการในการเป็นผู้ดูแลระบบนั้น มีลักษณะของการเสนอชื่อ (การลงสมัครรับเลือกตั้ง) การตอบคำถาม (การหาเสียง) และการออกเสียงสนับสนุน เป็นกลาง หรือคัดค้าน (การลงคะแนน) ซึ่งหากได้รับเสียงสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน ผู้ถูกเสนอชื่อก็จะได้เป็นผู้ดูแล ในทางตรงกันข้ามหากมีการคัดค้านมากกว่าเสียงสนับสนุนก็จะไม่ได้เป็นผู้ดูแล แม้จะไม่ได้เป็นการเลือกตั้งที่มีรูปแบบชัดเจน แต่ก็นับได้ว่า เป็นเวทีหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย เพราะทั้งนี้ การที่ผู้ใช้มีสิทธิในการออกเสียงอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดอายุ เพศ หรือการศึกษา

อีกส่วนหนึ่งที่เป็นนโยบายในการสร้างวิกิพีเดีย คือ การแบ่งปันข้อมูลความรู้อย่างเสรี จึงกำหนดนโยบายทางด้านลิขสิทธิ์ของวิกิพีเดีย โดยใช้สัญญาอนุญาต GFDL เนื่องจากอนุญาตให้มีการคัดลอก แจกจ่าย หรือเผยแพร่ซ้ำได้ เพียงแต่ต้องแสดงที่มา ทั้งนี้ แม้จะมีการปรับเปลี่ยนนโยบายทางด้านลิขสิทธิ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2552 ให้ใช้สัญญาอนุญาต GFDL ควบคู่ไปกับ ครีเอทีฟคอมมอนส์ 3.0 แต่ก็ยังมีความสอดคล้องกับลิขสิทธิ์เดิม

การมีส่วนร่วมในการเขียนบทความสารานุกรมในวิกิพีเดียไทยจึงเป็นการแบ่งปัน ซึ่งเป็นลักษณะ 1 ใน 8 ประการของคนในยุคเน็ต

เครือข่ายบนอินเทอร์เน็ต

คุณลักษณะของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ความรู้อย่างเสรีในรูปแบบของสารานุกรมออนไลน์ ด้วยสารานุกรมนั้นมีหลายหมวดหมู่ ผู้ใช้ที่เข้ามาในเว็บไซต์จึงมีความหลากหลายตามความสนใจ เช่น กลุ่มดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การ์ตูนฟุตบอล เป็นต้น สมาชิกมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ทำให้สมาชิกจากผู้เข้ามาชมเปลี่ยนเป็นผู้ใช้ที่มีส่วนร่วมในการเขียน อีกทั้งมีกระบวนการในความเห็นชอบเพื่อให้ยอมรับผู้ใช้อื่นเข้ามาทำหน้าที่ผู้ดูแล ความสอดคล้องกับหลักการออกแบบเว็บไซต์ชุมชนของ Amy Jo Kim (อ้างแล้ว น. 43) บางประการ ในด้านบทบาทของสมาชิกในชุมชน

ขณะที่การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก ด้วยการนัดพบปะหรือการจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ ยังไม่ได้เกิดขึ้นในวิกิพีเดียไทย จึงยังมีความไม่สอดคล้องทั้งหมดกับหลักในการออกแบบเว็บไซต์ของ Amy Jo Kim ดังกล่าวนั้น

การศึกษาด้วยวิธีใหม่ เช่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีวันหยุดนิ่งทำให้เกิดเครือข่ายในส่วนต่างๆ ไม่ใช่เพียงแค่ชุมชนเครือข่ายภายในเว็บไซต์ใดเว็บไซต์หนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นการเชื่อมโยงของข้อมูลข่าวสารไปสู่ภายนอก เช่น ลิงก์เชื่อมโยง

ในวิกิพีเดียไทยมีลิงก์เชื่อมโยงโดยการทำไฮเปอร์ลิงก์เพื่อเชื่อมคำ คือ เชื่อมคำสำคัญไปยังหน้าอื่นเพื่ออธิบายหรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญนั้น การทำไฮเปอร์ลิงก์ไปยังเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลภายนอก ซึ่งการเชื่อมโยงเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่มากขึ้น เพราะทำให้เนื้อหา คุณภาพสูงหาง่ายกว่าเดิมมากในระยะยาว

การวิจัยในครั้งนี้จึงได้สำรวจผู้ใช้วิกิพีเดียไทยในด้านความเชื่อถือต่อเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย อันเนื่องมาจากการเป็นสารานุกรมซึ่งตามลักษณะต้องเป็นแหล่งอ้างอิงได้ เนื่องจากเป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่ง (อ้างแล้ว น. 10)

ความเชื่อถือ

จากผลการวิจัย พบว่าผู้ใช้วิกิพีเดียไทยให้ความสำคัญกับประเด็นปัจจัยต่างๆ กันไป แต่มีประเด็นที่ได้รับค่าคะแนนสูงสุด คือ การที่วิกิพีเดียมีจุดเด่นในด้านความเชี่ยวชาญในการสร้างสารานุกรมออนไลน์ อีกส่วนหนึ่ง คือ ความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบ หากเปรียบเทียบระดับความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบในแต่ละข้อ จะพบว่า ผู้ดูแลระบบที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน มีค่าคะแนนสูงสุดในกลุ่ม แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยของความเป็นผู้ชำนาญของผู้ส่งสารมีผลต่อความเชื่อถือของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไฮเฟแลนด์, แจนิส และเคลลี (อ้างแล้ว น. 35) ซึ่งกล่าวถึงความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ ความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญ (Competence of Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness)

ในส่วนของผู้ส่งสารนั้น ผู้วิจัยได้พบว่า ปัจจัยที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ส่งสารนั้น ผู้ใช้วิกิพีเดียไทยให้ระดับความคิดเห็นความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงานมีระดับความเชื่อถือสูง ส่วนความสุ่มเยือกเย็น ความเปิดเผย บุคลิกคุณลักษณะ และการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง

การรับรู้องค์ประกอบของผู้รับสารทำให้เกิดภาพลักษณ์ของผู้ส่งสาร ไม่ใช่เพียงองค์ประกอบของผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว ผลการวิจัยจากการสำรวจเชิงปริมาณของผู้ใช้วิกิพีเดียไทยต่อความเชื่อถือวิกิพีเดียไทย เนื่องจาก ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้วิกิพีเดียไทยมีการรับรู้องค์ประกอบเกี่ยวกับการใช้งาน เช่น การลงทะเบียน, การจัดระดับบทความและแสดงแหล่งที่มา, และประเภทบทความ เฉลี่ยร้อยละ 60 ในขณะที่ผลการวิจัยด้านความเชื่อถือได้ผลรวม ร้อยละ 70

(คะแนน 3.5 จากคะแนนเต็ม 5) ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของแอนเดอร์เซน และคลีฟเวนเจอร์ และเบอร์โล, เลเมอร์ต และเมอร์ต (อ้างแล้ว น. 36)

แต่ทั้งนี้เมื่อแบ่งกลุ่มผู้ใช้ของวิกิพีเดียตามลักษณะการใช้งานเปรียบเทียบกับความถี่ในการใช้งาน พบว่าความถี่ของการใช้งานไม่ได้ส่งผลต่อความเชื่อถือ ชัดแย้งกับผลการวิจัยของ Wayne Wanta and Yu Wei Hu (อ้างแล้ว น. 37) ที่ระบุว่าความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับความถี่ที่ใช้ ถ้าใช้ถี่บ่อยๆ บ่อยๆ ก็จะประเมินว่าสื่อนั้นน่าเชื่อถือ

โดยเมื่อแบ่งกลุ่มผู้ใช้ของวิกิพีเดียตามลักษณะการใช้งานออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้อ่าน/ผู้ใช้ที่ไม่มีส่วนร่วม (reader/reviewer) ประมาณ 60%
2. ผู้ใช้ทั่วไป (user) 20%
3. ผู้ใช้ (contributor / wikipediaian) 20%

พบว่า เมื่อดูจากความถี่ในการใช้งานแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ 2 ใน 3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้ใช้ที่อยู่ในกลุ่มแรก (ผู้อ่าน) มีพฤติกรรมการใช้เฉพาะความถี่ในการใช้วิกิพีเดียไทยไม่เกิน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ และเข้าใช้งานเพียง 1-20 นาที มีความเชื่อถือเฉลี่ย 3.48 และกลุ่มผู้ใช้งานนี้เป็นกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมใดๆ กับเว็บไซต์เลย มีความเชื่อถือเฉลี่ย 3.36

ขณะที่ความเชื่อถือของกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นกลุ่ม contributor หรือ wikipediaian ที่เข้าใช้งานวิกิพีเดียไทยทุกวัน และใช้เวลามากกว่า 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พบว่าผู้ใช้ในกลุ่มนี้มีความถี่ในการใช้งานสูง แต่ความเชื่อถือเฉลี่ยเพียง 3.40 เท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ในกลุ่มนี้เพื่อหาค่าเฉลี่ยความเชื่อถือ พบว่า ความเชื่อถือเฉลี่ยสูงขึ้นเป็น 3.52

กลุ่มที่มีค่าคะแนนความเชื่อถือสูงสุด คือ กลุ่มผู้ใช้ทั่วไป (user) ซึ่งมีความถี่การใช้ 3-6 ครั้งต่อสัปดาห์ และใช้งานราว 20 นาทีถึง 3 ชั่วโมงต่อครั้ง มีความเชื่อถือเฉลี่ย 3.65

การวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่า แหล่งสารทั้งที่เป็นบุคคลและองค์กร (ในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้ดูแลระบบและมูลนิธิวิกิมีเดีย) มีระดับความเชื่อถือของผู้ใช้วิกิพีเดียไทยสูงกว่าตัวสาร (เนื้อหาบทความสารานุกรม) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยบางชิ้นที่มองตัวสารว่าสำคัญกว่าแหล่งสารในการสร้างความน่าเชื่อถือ (อ้างแล้ว น. 37)

ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ในการจัดการเนื้อหาในปริมาณน้อย และมีความเชื่อถือต่อเนื้อหาในเว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยในระดับปานกลาง ผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสชล หิรัญรัตน์ (อ้างแล้ว น. 51)

การวิจัยในครั้งนี้ ยังพบว่าการใช้งานของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะการเข้าถึงเว็บไซต์และการลงชื่อเข้าใช้งานนั้น จะมีส่วนสัมพันธ์ต่อความเชื่อถือในระบบของวิกิพีเดียมากเท่านั้น การส่งเสริมให้เกิดผู้ใช้เพิ่มขึ้นจะมีส่วนในการเพิ่มจำนวนบทความ เพิ่มการใช้งาน รวมถึงยังสามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่เว็บไซต์ได้มากขึ้น ด้วยการเชื่อมโยงผู้ใช้เข้ามาให้มากขึ้นผ่านเครือข่าย การเพิ่มความเร็ว การปรับปรุงเว็บไซต์หรือเนื้อหาให้มีความความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ จะเป็นการตอบสนองคุณสมบัติที่คนในยุคเน็ตมีความต้องการในด้านความเร็ว (อ้างแล้ว น. 48)

อีกทั้งการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในลักษณะที่เป็นที่พึงได้และไม่น่าเบื่อ ด้วยการปรับปรุงคุณภาพของบทความ ในแง่ของความถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นกลาง และไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ ให้สามารถเป็นแหล่งที่อ้างอิงได้ จะเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดียไทยมากยิ่งขึ้น

ในด้านความมีส่วนร่วมจากการใช้งานที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดีย นั้น หากสามารถที่จะสร้างความมีส่วนร่วมให้กับผู้ใช้ในแต่ละกลุ่มให้เหมาะสมมากขึ้น ก็จะทำให้เกิดความเชื่อถือมากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ใช้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการเขียนบทความหรือร่วมในกิจกรรมใดๆ บนเว็บไซต์ การสร้างความมีส่วนร่วมในการอ่าน เช่นเดียวกับที่เว็บ 2.0 อื่นๆ แล้วประสบความสำเร็จ อย่าง Facebook มีปุ่มให้กด like หรือชอบ เมื่อมีผู้เข้ามาแสดงความสนใจก็จะทำให้ผู้เขียนบทความหรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการเขียน มีแรงกระตุ้นในการเขียน อยากเขียนเพิ่มขึ้น หรือผู้ที่ยังไม่เคยเขียนก็อาจอยากมีส่วนร่วมในการเขียน ส่วนผู้เขียนก็อาจได้รับแรงจูงใจเพิ่มเติมได้เช่นกัน อาทิ การให้สิทธิพิเศษ การแจกอิมยิ้ม หรือให้ดาว ถ้าหากได้รับความนิยมจากบทความที่เขียน ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการใช้งานหรือความมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้

โลกอินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต้องการมีพื้นที่หรือได้รับการยอมรับเช่นเดียวกับ การได้รับการยอมรับในสังคมหนึ่งๆ ซึ่งทำให้เว็บไซต์เครือข่าย เช่น Hi5 หรือ Facebook และเว็บบล็อกต่างๆ ได้รับความนิยม ขณะที่การเปิดเผยข้อมูลผู้เขียน เช่น ประวัติการเขียนบทความในวิกิพีเดีย ความเชี่ยวชาญ เกียรติประวัติ (แต่ยังคงไม่เปิดเผยชื่อจริง) รวมถึงให้การยกย่องชมเชยหรือการยอมรับจากสังคมวิกิพีเดีย เมื่อมีส่วนร่วมในการทำดี จะทำให้ผู้ใช้ได้มีความรู้สึกภาคภูมิใจ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์นอกเหนือไปจากความต้องการพื้นฐานแล้ว ยังต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ หรือเป็นบุคคลที่มีผู้อื่นให้ความเชื่อถือด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับวิกิพีเดียไทย

จากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้พบคำตอบและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเพิ่มเติมหลายอย่าง จึงสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับวิกิพีเดียไทย ดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม เนื่องจากผู้ใช้บางคนเคยใช้แต่วิกิพีเดียภาษาอังกฤษ ยังไม่เคยทราบว่าวิกิพีเดียไทย
2. ควรมีการปรับปรุงฟังก์ชันการใช้งานในส่วนของการลิงก์หัวข้อต่างๆ มากเกินไป จนบางครั้งขาดความต่อเนื่องในการอ่าน, มีการอธิบายวิธีการใช้งาน ประกอบไปด้วยสำหรับผู้เริ่มใช้งาน, มีการอธิบายคำสั่งระดับสูงที่ใช้ในการสร้างแม่แบบต่างๆ เพื่อที่ผู้ใช้สามารถสร้างแม่แบบประกอบบทความได้สะดวกมากขึ้น การสร้างฟังก์ชันการใช้งานให้เห็นชัดเจน เหมาะสมกับการใช้งานของคนไทย
3. ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีองค์ความรู้จากภาคส่วนต่างๆ น่าจะมีส่วนร่วมในการเขียนบทความในวิกิพีเดียไทย เนื่องจากมีความรู้เชิงลึกในแต่ละด้านที่ตัวเองถนัดอยู่แล้ว และจะทำให้เนื้อหา มีความกว้างครอบคลุมทุกหมวดหมู่ แม่นยำ สมบูรณ์ ถูกต้องมากขึ้น
4. การปรับปรุงข้อมูล เช่น ความไม่เป็นกลางของข้อมูล มีข้อมูลน้อยทำให้ไม่พบข้อมูล ข้อมูลที่บดบังเกินไปหรือเป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานที่ทราบกันโดยทั่วไป และมีความคิดเห็นแทรกอยู่ในบทความ ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่รู้ไม่เท่าทัน เกิดความผิดพลาดภายหลังได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในเชิงลึกในแต่ละฟังก์ชันที่เกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือ เช่น การอ้างอิงแหล่งที่มา
2. บริบทที่แตกต่างของแต่ละภาษา ย่อมเป็นปัจจัยที่จะทำให้แต่ละภาษา มีความน่าเชื่อถือแตกต่างกัน จึงควรมีการศึกษาข้ามภาษาในแต่ละสังคมหรือวัฒนธรรมด้วย

3. การศึกษาเปรียบเทียบสารานุกรมต่างภาษาภายใต้บริบทเดียวกัน หรือการศึกษาเปรียบเทียบสารานุกรมในภาษาเดียวกันที่แตกต่างกัน

- 3.1 สารานุกรมออนไลน์กับสารานุกรมแบบเล่ม

- 3.2 เปรียบเทียบสารานุกรมออนไลน์ที่มีการจัดการข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น วิกิพีเดียไทยกับจุฬาพีเดีย หรือวิกิพีเดียไทยกับเอเชียออนไลน์

4. การวิเคราะห์คุณภาพของเนื้อหาที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิติมา สุรสนธิ. ความรู้ทางการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

จุมพจน์ วนิชกุล. สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น), 2549.

ธวัชชัย พานิชยากรณ์. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายสารสนเทศ ห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลิเนต) ของนิสิตและบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

นวลน้อย ตริรัตน์ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ, บรรณาธิการ. เสรีภาพสื่อไทยในยุคเศรษฐกิจการเมืองผูกขาด. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

มนัสชล นีร์วรรตน์. สารานุกรมวิกิพีเดียภาษาไทยและการสื่อสารความรู้สู่สาธารณะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ศุภนิศา เกษมสันต์. บทบาทของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์กับการสร้างความสัมพันธ์แบบชุมชนเสมือนของผู้สูงอายุ สมาชิก OPDY Club. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

สุนิตย์ เย็นสบาย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร, 2543.

องอาจ ฤทธิ์ทองพิทักษ์. พฤติกรรมการสื่อสารผ่านระบบเว็ลด์ไวด์เว็บ ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อรรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ภาษาอังกฤษ

- Amy Jo Kim, Community Building on the Web : Secret Strategies for Successful Online Communities. Peachpit Press, 2000.
- Andersen K., and Clevenger, T. A Summary of experimental research in ethos. Speech Monographs, 1963.
- Austin, E.W. and Dong, Q. *Source vs. Content Effects on Judgments of News Believability*. Journalism Quarterly, Winter 1994, pp. 973-983.
- Berlo, D. K. The Process Communication. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1960.
- Berlo, D. K., Lemert, J.B. and Mertz, R.J. *Dimensions for evaluating the acceptability of message sources*. Public Opinion Quarterly, 1970.
- Bettinghaus, B.P. Persuasive Communication. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1973.
- Fogg, B.J., Marshall, J., Laraki, O., Osipovich, A., Varma, C., Fang, N., Paul, J., Rangnekar, A., Shon, J., Swani, P., Treinen. M. What makes Web sites credible?: a report on a large quantitative study. 2001
- Gaziano, C. *How credible is the credibility crisis?*. Journalism Quarterly, 65(2/3), 1988. pp. 267-287.
- Griffin, E. A first look at communication theory. (7th ed.). New York: McGraw-Hill, 2009.
- Haiman, F. An experimental study of the effects of ethos in public speaking. Unpublished Doctoral Dissertation, Northwestern University. 1949.
- Halim, F., Yongzheng, W., and Yap R. Wiki Credibility Enhancement. WikiSym '09, Orlando: Florida, 2009.
- Hassan, R. The Information Society Digital Media and Society Series. Cambridge : Polity Press, 2008.
- Hoffman, D. L., & Novak, T. P. Marketing In hypermedia computer-mediated environments: Conceptual foundations. 1995.

- Hovland, C. I., and Weiss W. *The Influence of source credibility on communication effectiveness*. Public Opinion Quarterly, Vol 15. 1951.
- Hovland, C. I., Janis, I. L. and Kelley, H. H. Communications and persuasion: Psychological studies in opinion change. New Haven, CT: Yale University Press, 1953.
- Hovland, C. I., Lumsdaine, A. and Sheffield, F. Experiments on mass communication. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1949.
- Kerr, E. B., Itz, S. R. Computer-mediated communication systems: Status and evaluation. New York : Academic Press, 1982.
- McCroskey J. C., and John, A. D., eds. Personality and Interpersonal Communication. Beverly Hills : Sage, 1987.
- Probst, G. et al. Managing Knowledge, John Wiley & Sons : West Sussex, 2000.
- Tapscott, D. Grown Up Digital: How the Net Generation is Changing Your World. 2008
- Thomas Chesney: An empirical examination of Wikipedia's credibility. First Monday 11(11), 2006.
- Thomas J. Johnson & Barbara K. Kaye. *Cruising is believing? Comparing Internet and traditional sources on media credibility measures*. Journalism & Mass Communication Quarterly, 75, 325-340. 1998.
- White B., *The Future of the Internet*. The Electronic Journal of Communication. Volume 8 Number 2, 1998.
- Wanta, W., and Hu, Y. W. *The Effects of Credibility, Reliance, and Exposure on Media Agenda-Setting: A Path Analysis Model*. Journalism Quarterly, v71 n1. 1994

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ “ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย” ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับผู้ใช้เว็บไซต์สารานุกรม วิกิพีเดียไทย ซึ่งคำถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

โปรดตอบคำถามให้ครบทุกส่วน ทุกข้อ ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

นันทิกันต์ รงรอง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน และระบุข้อความอื่นๆ ในกรณีที่ท่านมีข้อมูลเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 13 ปี

2. 13-18 ปี

3. 19-24 ปี

4. 25-30 ปี

5. 31-40 ปี

6. 41-50 ปี

7. 51-60 ปี

8. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

2. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

4. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า

5. ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

6. ปริญญาโท หรือสูงกว่า

4. อาชีพ (กรณีข้าราชการครูให้กรอกที่ช่อง ครู-อาจารย์หรือนักวิชาการ เพียงช่องเดียว)

1. นักเรียน - นักศึกษา

2. ครู-อาจารย์ หรือนักวิชาการ

3. ข้าราชการ/ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ

4. พนักงาน/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ

5. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท

6. ธุรกิจส่วนตัว

7. อื่นๆ

5. สถานที่ที่ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ
1. ที่บ้าน 2. ที่ทำงาน
3. อินเทอร์เน็ตคาเฟ่ 4. นอกสถานที่ โดยใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ/PDA
5. สถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย, วิทยาลัย, โรงเรียน)
6. ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต
1. 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ 2. 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์
3. 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ 4. ทุกวัน
7. ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละครั้ง
1. ไม่เกิน 1 ชั่วโมง 2. 1-3 ชั่วโมง
3. 3-6 ชั่วโมง 4. 6-9 ชั่วโมง
5. 9-12 ชั่วโมง 6. มากกว่า 12 ชั่วโมง
8. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับทำกิจกรรมใดบ้าง (โปรดเรียงลำดับกิจกรรมตามระยะเวลาที่ท่านใช้ โดยใส่ตัวเลข ๑-๗ เป็นระยะเวลาสั้นที่สุด = 1 จนถึง ๗ เป็นระยะเวลายาวที่สุด = 7)
- 1. รับ-ส่ง email
- 2. ค้นหาข้อมูล
- 3. แสดงความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ด
- 4. เขียนบล็อก / บทความ
- 5. สนทนา (chat)
- 6. ติดตามข่าวสาร
- 7. ใช้เพื่อความบันเทิง

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

9. ท่านเข้าถึงเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยผ่านช่องทางใด
1. ตั้งหน้าเว็บ th.wikipedia.org หรือ wikipedia.org เป็นหน้าแรก
2. ตั้งหน้าเว็บ th.wikipedia.org หรือ wikipedia.org เป็นรายการโปรด (my favorite)
3. เข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยจากผลการค้นหาใน search engine
4. เข้าสู่เว็บไซต์วิกิพีเดียไทยจาก link ในเว็บไซต์อื่นๆ
10. ความถี่ในการเข้าเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย
1. น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 2. 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์
3. 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ 4. 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์
5. ทุกวัน

11. ระยะเวลาในการใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยต่อครั้ง
1. ต่ำกว่า 5 นาที 2. 5-20 นาที
3. มากกว่า 20 นาที แต่ไม่เกิน 1 ชั่วโมง 4. มากกว่า 1 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 3 ชั่วโมง
5. มากกว่า 3 ชั่วโมง
12. การลงชื่อ (Log In) เพื่อเข้าใช้งานเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย
1. ลงชื่อเข้าใช้ทุกครั้ง 2. ลงชื่อเข้าใช้เป็นบางครั้ง
3. ทราบ แต่ไม่ประสงค์จะลงทะเบียนเข้าใช้ 4. ไม่ทราบว่ามีการลงทะเบียนเข้าใช้
13. ท่านทราบลักษณะการใช้งานวิกิพีเดียไทยในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. วิกิพีเดียไทยมีการจัดระดับบทความที่ผ่านเกณฑ์ความน่าเชื่อถือ
2. บทความคัดสรรมีสัญลักษณ์รูปดาวกำกับ
3. บทความคุณภาพมีติดสัญลักษณ์เครื่องหมายบวก
4. การนำข้อมูลไปใช้สามารถทำได้โดยไม่ต้องแสดงที่มา
5. ไม่ทราบ
14. ประเภทบทความในเว็บไซต์วิกิพีเดียที่ท่านเคยเข้าไปอ่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. บทความทั่วไป
2. บทความคุณภาพ
3. บทความคัดสรร
4. ไม่แน่ใจว่าบทความที่เคยอ่านอยู่ในประเภทใด
15. วัตถุประสงค์ของการใช้เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. แสวงหาความรู้ใหม่
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในเรื่องที่สนใจ กำลังหาข้อมูล
3. ติดตามข่าวสาร
4. เพื่อความบันเทิง
5. นำเนื้อหาหรือข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิง
6. อื่นๆ

16. การมีส่วนร่วมในบทความของวิกิพีเดียไทย

การมีส่วนร่วมในบทความ	คำตอบ	
	ใช่	ไม่ใช่
16.1 ตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด		
16.2 ตรวจสอบและติดป้ายขอให้ช่วยตรวจสอบบทความ		
16.3 เขียนเพิ่มเติมเนื้อหาในบทความเดิมของผู้อื่น		
16.4 แจ้งลบเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้อง		
16.5 ใสลิงค์เพื่อเชื่อมโยงไปยังบทความอื่น		
16.6 ใสลิงค์เพื่อเชื่อมโยงไปยังวิกิพีเดียภาษาอื่นๆ		
16.7 หาแหล่งข้อมูลเพิ่ม หรือทำลิงก์อ้างอิง		
16.8 สร้างบทความใหม่		
16.9 แปลบทความจากภาษาอื่นมาลง		

17. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเว็บไซต์

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเว็บไซต์	คำตอบ	
	ใช่	ไม่ใช่
17.1 แสดงความคิดเห็น		
17.2 เสนอบทความคัดสรร – คุณภาพ		
17.3 ลงคะแนนโหวตคัดเลือกบทความคัดสรร		
17.4 เสนอชื่อผู้อื่นเป็นผู้ดูแล		
17.5 การบริจาคเงินสนับสนุนมูลนิธิวิกิมีเดีย		

18. ก่อนนำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไปใช้ มีการตรวจสอบความถูกต้องกับแหล่งข้อมูลอื่นหรือไม่ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ไม่เคย เพราะ.....
2. เคยตรวจสอบจากพจนานุกรม (โปรดระบุ.....)
3. เคยตรวจสอบจากหนังสือสารานุกรม (โปรดระบุ.....)
4. เคยตรวจสอบจากสารานุกรมออนไลน์อื่น (โปรดระบุ.....)
5. เคยตรวจสอบจากตำราวิชาการหรือผลการวิจัย
6. เคยตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น
7. เคย ตรวจสอบจากแหล่งอื่นๆ (โปรดระบุ.....)

19. ประเภทของบทความที่นำไปใช้ประโยชน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. บทความทั่วไป
2. บทความคัดสรร
3. บทความคุณภาพ
4. ไม่แน่ใจว่าบทความที่เคยนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในประเภทใด
5. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

20. รูปแบบของงานที่นำข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยไปใช้ประโยชน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. รายงานประกอบการศึกษาหรือการทำงาน
2. รายงานวิจัยเชิงวิชาการหรือวิทยานิพนธ์
3. ข่าว บทความ วารสาร หรือหนังสือ
4. อื่นๆ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

คำชี้แจง : โปรดเลือกระดับความคิดเห็นของท่าน โดยกรอกลงในช่องว่าง ดังนี้

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ 4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

21. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับเนื้อหาในวิกิพีเดียไทย ในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

ความเชื่อต่อเนื้อหาบทความ	1	2	3	4	5
21.1 เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความเป็นกลางทางความคิด					
21.2 เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความถูกต้อง					
21.3 เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ					
21.4 เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยมีความครบถ้วนสมบูรณ์					
21.5 หมวดหมู่บทความในวิกิพีเดียไทยมีความหลากหลายและมีจำนวนมากทำให้วิกิพีเดียไทยน่าเชื่อถือ					
21.6 ในแต่ละหมวดหมู่มีบทความจำนวนมาก					
21.7 การได้รับเลือกให้เป็นบทความคัดสรรหรือบทความคุณภาพทำให้บทความนั้นน่าเชื่อถือมากขึ้น					
21.8 การที่วิกิพีเดียไทยมีบทความเสถียร (บทความที่มีความสมบูรณ์แล้วไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงอีก) และมีบทความถูกจัดอันดับจำนวนมาก ทำให้วิกิพีเดียไทยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น					
21.9 เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยไม่มีโฆษณาแอบแฝง					
21.10 เนื้อหาในวิกิพีเดียไทยไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์					
21.11 บทความของผู้ใช้ทุกคนมีโอกาสได้รับการเสนอชื่อ คัดเลือกเป็นบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ					

22. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับผู้ดูแลระบบของวิกิพีเดียไทย ในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

ความเชื่อถือต่อผู้ดูแลระบบ	1	2	3	4	5
22.1 สมาชิกทุกคนมีสิทธิได้รับเลือกเป็นผู้ดูแลระบบ ทำให้ผู้ดูแลระบบน่าเชื่อถือ					
22.2 ผู้ดูแลระบบมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้ใช้					
22.3 ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เช่น กรณีพิพาทระหว่างผู้ใช้ที่มีความคิดเห็นต่างกัน					
22.4 ผู้ดูแลระบบทำหน้าที่โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง					
22.5 ผู้ดูแลระบบสามารถติดต่อได้ง่าย					
22.6 ผู้ดูแลระบบทำหน้าที่อย่างเป็นกลางในภาวะที่มีความขัดแย้งกันในบทความ					

23. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับระบบของวิกิพีเดียไทย ในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

ความเชื่อถือต่อระบบของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย	1	2	3	4	5
23.1 รูปแบบเว็บไซต์มีลักษณะเป็นทางการ ทำให้ดูน่าเชื่อถือ					
23.2 ผู้ใช้ทุกคนมีสิทธิเขียนหรือแก้ไขบทความได้อย่างเสรีและเท่าเทียม					
23.3 ผู้ใช้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการใช้งานของเว็บไซต์วิกิพีเดียไทยได้					
23.4 วิกิพีเดียไทยสนับสนุนโดยมูลนิธิวิกิมีเดีย ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ให้ทำวิกิพีเดียไทยมีความน่าเชื่อถือ					
23.5 วิกิพีเดียมีจุดเด่นในด้านความเชี่ยวชาญในการสร้างสารานุกรมออนไลน์					

24. ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนิธิกานต์ รงรอง (ชื่อเดิม ธาวิณี) สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต ในสาขาภาษาอังกฤษและการสื่อสาร จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เมื่อปีพ.ศ. 2547 จากนั้นเข้าทำงานที่บริษัท แฟรนไชส์ไฟก๊ส จำกัด ในตำแหน่งกองบรรณาธิการ นิตยสารโอกาสธุรกิจ & แฟรนไชส์ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2550 จึงเข้าทำงานในบริษัท พีเพิลมีเดีย จำกัด นิตยสาร SMEs ซึ่งต้องรอย โดยเริ่มจากเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ ตั้งแต่เริ่มศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวารสารสนเทศ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ภาคนอกเวลาราชการ) และเป็นบรรณาธิการ ในปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย